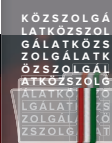

Informatikai korszerűsítés
a minisztériumokban

Péterfalvi Attila,
a Jogvédő

Soros EU-elnökség:
Dánia

www.kozszolgalat.kormany.hu

Közzszolgálat

KÖZIGAZGATÁSI MAGAZIN

II. ÉVF. 2. SZÁM || 2012. FEBRUÁR
ÁRA: 540 FT

INTERJÚ KÖVÉR LÁSZLÓ
HÁZELNÖKKEL

14 UTÁNAM SRÁCOK!
Új Nemzedék Jövőjéért Program

08 NEMZETI TÁRSADALMI
FELZÁRKÓZTATÁSI STRATÉGIA
Balog Zoltánnal beszélgettünk

52 VITÉZEK A
MAGYARSÁG HÁZÁBAN

 ÚJ SZÉCHENYI TERV

KÖZIGAZGATÁSI AKADÉMIA

A *Nemzeti Közigazgatási Intézet* és a *Nemzeti Közszolgálati Egyetem*, a *Magyar Közigazgatás* című tudományos folyóirat szakmai támogatásával továbbképző-Ismeretmegújító jellegű közigazgatási konferenciasorozatot indít.

A konferenciasorozat célja a közigazgatásban dolgozó tisztviselők számára egy olyan fórum megteremtése, melynek keretében az egyes törvények kidolgozásában résztvevő elméleti és gyakorlati szakemberek az adott jogszabályokat a mindennapi munkájuk során alkalmazó kollégáikat tájékoztatják a jogszabályok változásainak főbb irányairól, tartalmáról.

A konferenciák tartalmi felépítésében a hallgatóságot leginkább érdekítő jogszabályalkalmazási kérdésekre fókuszál. Lehetőség nyílik kérdések felvetésére, egy-egy résztémakör műhelybeszélgetések keretében való feldolgozására, kifejtésére.

A konferenciák budapesti helyszínen kerülnek megrendezésre, a részvétel ingyenes. A konferenciák időpontjáról, helyszínéről és tematikájáról hírlevelünkben, valamint a Nemzeti Közigazgatási Intézet honlapján folyamatosan tájékoztatást nyújtunk.

A konferenciák 2011. december és 2012. április között kerülnek megrendezésre.

Bővebb információ: nki.gov.hu

Az időpont a törvényhozás munkáiban és a törvényekben változhat

12 Éltek, ahogy tudtak –
megbélyegzettként
Határozat az ítélet nélküliekről

2

Lezárja a rendszerváltozást a kormány

Interjú Kövér László házelnökkel

40 Építhetünk a külföldi tapasztalatokra

Az első Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Programba (MKÖ) felvettelt nyert közel 300 ösztöndíjas 10 hónapos munkája során megjárta a maga útját.

56 Gombold másképp!

A Gombold újra! Divat a magyar pályázatok elsődleges célja, hogy megmutassuk, nálunk is vannak tehetséges divattervezők, és lehet hagyományos motívumokkal díszített hordható, modern ruhát készíteni.

KÖZSZOLGÁLAT

KÖZIGAZGATÁSI MAGAZIN

KEDVES OLVASÓ!

A farsang végéhez – ahogy a régiek mondták –, „farkához” közeledünk. A címlapról vigyorgó busók még emlékeztetnek a téltemető tancokra, a tél azonban mégsem akar itt hagyni minket. Talán a nagybőjt idején már kopogtat a tavasz és a kopott fehérségből gyötört lelkünk újra a fény felé kapaszkodhat.

A január igazán próbára tette a közzszolgálatban dolgozók elkötelezettségét, de talán a változásokkal erősebbé is váltak az érintettek. A közigazgatási szervezet és eljárások átalakítása, amelyről lapunk is hosszú ideje tudósít, elérte azt a stációt, ahol a szükséges tisztviselői létszám újragondolása elkerülhetetlenné vált. A döntések a korábbi évek fűnyíróelve helyett tényleges, intézményenként változó eredményű kapacitáselemzéseken alapultak. A „Jó Állam” vizsgálja az a Karrier Híd Program, amely tényleges segítséget ad az érintett tisztviselőknek a munkahelyváltáshoz, a karrier folytatásához. Több mint egymillió mélyszegénységben élő ember hazájában a „Jó Államnak” végre a felzárkóztatás hatásos stratégiájával is el kell indulnia, kiemelt figyelemmel a szegények többségét adó roma közösségre. A Balogh Zoltán államtitkár úrral folytatott beszélgetésünk után optimistákbak lettünk. „A ma a holnap tegnapija.” Már a fiatal korosztály fejével is gondolkodnunk kell a jövőről, ami valljuk be egyre nehezebb. Feljűk az Állam és politikái rendszerint nem találnak utat. Az Új Nemzedék Jövőjéért Programot fiatalok csinálják fiataloknak, és a visszajelzések biztatóak. Hallani, hogy a Program támogatásával a mai fiatalok is újra láthatják generációnk alapélményét, a Cim-Cim-Cimborát. Delikat írásokat találnak még a „varázshegytről” a zenei Hungaricumig, de megyéink és járásaink történetét is tovább kutatjuk.

Kedves Olvasó! A Nemzeti Közigazgatási Intézet lapunk szellemi műhelye. Január 30-ig az Intézet főigazgatójaként „láthatatlan” főszerkesztőként munkatársaimmal talán maradandó minőséget sikerült alkotnunk. Az Intézetet el kellett hagynom, hogy a felsőoktatásért és a tudománypolitikáért felelős helyettes államtitkárként szolgáljam a magyar „universitást”. A lapot azonban nem hagyom el, és bízom abban, hogy Önök is velünk maradnak a 2012-es esztendőben is.

Kis Norbert főszerkesztő

02 LEZÁRJA A RENDSZERVÁLTOZÁST A KORMÁNY – INTERJÚ KÖVÉR LÁSZLÓ HÁZELNÖKKEL

06 MOZAIK • A HÓNAP KÉPE

08 FELZÁRKÓZÁS – BALOG ZOLTÁN TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRRAL BESZÉLGETTÜNK

12 ÉLTEK, AHOGY TUDTAK – MEGBÉLYEGZETTKÉNT

13 INFORMATIKAI KORSZERŰSÍTÉS A MINISZTERIUMOKBAN

14 UTÁNAM SRÁCOK! – ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM

16 ERZSÉBETTEL VÁSÁROLNI, SZÉCHENYIVEL UTAZNI

18 A JOGVÉDŐ – PÉTERFALVI ATTILÁT, AZ ADATVÉDELEM LEGFŐBB ŐRÉT KÉRDEZTÜK

20 JÁRÁSNYI KÖZELSÉGBEN AZ ÁLLAM

22 MI A MAGYAR? – MAGYAR TERMÉK RENDELETTERVEZET

24 KORMÁNYABLAKAINK A NEMZETKÖZI MINTÁVÁ VÁLÁS ÚTJÁN – A CSONGRÁD ÉS VESZPRÉM MEGYEI KORMÁNYABLAKOK

25 MINDENKI VÉLEMÉNYE SZÁMÍT

– FÓRUMOT INDÍT A KORMÁNY

26 MAGYAROK DÉL-ERDÉLYBEN

27 DÍJNYERTES ESSZÉIRŐK AZ ISKOLAPADBÓL

28 ALKALMAZOTT KISEBBSÉGKUTATÁSOK

– INTERJÚ KÁNTOR ZOLTÁNNAL

30 DICSETERES MAGYAR HELYTÁLLÁS

– MARTON BÉLÁVAL BESZÉLGETTÜNK

32 DÁNIA: „ZÖLD” ELNÖKSÉG SÓTÉTEBB

ÁRNYALATÚ HÁTTERREL?

34 KÜLKERESKEDELEM FELPÖRGETVE

– DOBOS ERZSÉBET BESZÁMOLÓJA

36 NAPFORDULÓ AZ ARAB VILÁGBAN

– N. RÓZSA ERZSÉBETTEL BESZÉLGETTÜNK

38 A VARÁZSHEGY VÖLGYÉBEN

39 KARRIER HÍD PROGRAM

40 ÉPÍTHETÜNK A KÜLFÖLDI TAPASZTALATOKRA

42 A BUDAI KIRÁLYI PALOTA

44 RÉGI-ÚJ ÁLLAMI KITŰNTETÉSEK

46 FEJÉR, PEST, VESZPRÉM, ZALA

– EZERESZTENDŐS MAGYAR MEGYÉK

49 HUNGARIKUM TISZTA FORRÁSBÓL

– KODÁLY ZOLTÁN

50 TOVÁBBÉLÉS ÁLLAMI SEGÍTSÉGGEL

– RAJKÓ MŰVÉSZEGYÜTTES

52 VITÉZEK A MAGYARSÁG HÁZÁBAN

54 POKLADE JANKELÉKKEL

– BUSÓJÁRÁS

55 KÖZJEGYZŐK SZÍNPADON

56 GOMBOLD MÁSKÉPP!

59 PÁR SZÓ AZ URAK STÍLUSÁRÓL

60 HAGYOMÁNY ÉS EVOLÚCIÓ RANDEVÚJA

BUDAPEST SZÍVÉBEN – ONYX ÉTTEREM

62 PROGRAMAJÁNLÓ

KÖNYVAJÁNLÓ

Lezárja a rendszerváltozást a kormány

szöveg: Pindroch Tamás, fotó: Horváth Ernő

Lezárja a húsz éve zajló „hideg polgárháborút” a kormány és a mögötte álló kétharmados többség – erről beszélt lapunknak Kövér László, az Országgyűlés elnöke. A politikus szerint az eddigi piacgazdaság rendszerkorrekcióját hajtják végre. Arra is kitért, hogy megvan az új helyszíne a Kossuth téri Károlyi Mihály- és József Attila-szobroknak, illetve, hogy a tavaszi ülésszakon új országgyűlési törvényt fogadhat el a parlament. A hazánkat érintő nemzetközi támadások mögött pénzérdekeket lát a házelnök, aki úgy véli, új hidegháború kezd kialakulni a világpolitikában.

» *Ön szerint mi okozta az eddig példátlanul mondható nyugati sajtó- és politikai támadást Magyarország új Alaptörvénye és sarkalatos törvényei ellen?*

Kövér László: Azokról, akik nagy vehemenciával támadtak minket az Európai Parlamentben és a nyugati sajtóban, hamar kiderült: soha nem látták az általuk vitatott jogszabályokat és az Alaptörvényünket sem. Nem véletlenül érveltünk azzal a vitákban, hogy konkrétan mondják meg, melyik uniós jogszabályt sértettük meg az új törvényeinkkel. Ugyanaz történt, mint tavaly a médiatörvénnyel, amikor is kisebb súlyú részletkérdésekkel kapcsolatban merültek fel – ráadásul jogilag is erősen vitatható – kifogásaik. Ezek arra szolgáltak, hogy a támadók arcvesztés nélkül tudjanak végül kompromisszumot kötni velünk. De ez végeredményben a magyar törvényhozás helybenhagyását és elismerését jelenti.

» *De akkor mi ezeknek a támadásoknak a fő oka?*

K. L. Ahogy mondani szokták: az, hogy üldözési mániám van, még nem jelenti, hogy nem üldöznek. Többretegű problémával állunk szemben. Az egyik

problémakör belpolitikai és történelmi eredetű: a magyar baloldal – a szociáldemokraták egyes politikusaitól, illetve az 1956-os eseményekben a nemzeti függetlenség mellé álló baloldaliaktól eltekintve – mindig nemzetellenes volt. Sajnálatos módon, az elmúlt tíz évben a baloldal újra az 1918–19-es mélységekig jutott el. Amit el és ki lehetett árulni, azt megtették. A gyurcsányizmus bukásával megvolt az esélyük arra, hogy kitörjenek ebből a helyzetből. A legutóbbi európai parlamenti szereplésüket is látva kijelenthetjük, nem éltek ezzel a lehetőséggel. Ugyanazt a módszert választották most is, mint korábban: hatalmuk elvesztése után „internacionalista segítséghez” folyamodtak, és most is találtak arra érveket, miért árulják el saját hazájukat. Nem változott semmi, régebben a proletariátus, most a demokrácia fenyegetettségére hivatkoznak, amikor szankciókért és idegen beavatkozásért kiáltanak.

» *Mit szolt az európai baloldali politikusok nyilatkozataihoz?*

K. L. Az európai baloldal is komoly morális leépülésben van. Véleményem szerint Helmut Schmidt volt szociáldemokrata

kancellár esetében például még elképzelhetetlen lett volna, amit Gerhard Schröder megtett, hogy hivatalát letéve egy orosz állami olajtársaság vezetésében folytatja karrierjét. Ez is mutatja, hogy az európai baloldal is egyfajta gazdasági érdekszövetséggé degradálódott, nincsen semmilyen eszmei kapaszkodójuk. Az európai politika bandaháborúhoz kezd hasonlítani; a Cohn-Bendit-félek fellépése nem nagyon emlékeztet arra a politikai kultúrára, amelyre mi 1989–90-ben még mérceként tekintettünk.

» *A pártpolitikai összetevőkön kívül a világgazdasági átrendeződés milyen hatással van az országra?*

K. L. Tisztában vagyok a szavaim túlzó jellegével, de egyfajta „csendes” gazdasági világháború kialakulásának vagyunk tanúi. Bonyolult ez a rendszer, és sokszor bizony a frontvonalak sem látszódnak. Az már közhely, hogy Ázsiával és Dél-Amerika egyes részeivel szemben az euroatlanti szféra teret veszít. Ebben a küzdelemben az euroatlanti csoporton belül az angolszász világ viszi a vezető szerepet. Aminek mi az elszenvedői vagyunk, az a hátorszámban lezajlott rendteremtő tevékenység. Az Egyesült

Államok Európát kívánja gazdaságilag maga alá rendelni, bizonyos európai politikai és gazdasági hatalmak, érdekkörök pedig a maguk módján és érdekei szerint kívánnak az öreg kontinensen rendet tenni. A magyar – úgynevezett – unortodox gazdaságpolitika hatásai korántsem olyan súlyúak, amelyek önmagukban indokolták volna a heves reakciót, amelynek elszenvedő alanyai voltunk. Valójában politikánk precedensjellegét tartják veszélyesnek, azt, hogy mások, adott esetben nagyobb, erősebb államok is követhetik majd egyszer a mi politikánkat. Egyszerűbben bemutatva a helyzetet, minden a pénzről szól.

» *Ők európai értékekről beszélnek.*

K. L. Ez csak blabla. Hol vannak az európai értékek védelmezői, amikor a Vajdaságban rendszeresen megverik a magyarokat, mert magyarul beszélnek? Csendben voltak a demokráciaféltő és emberjogi harcosok akkor is, amikor az EU-s tagállam Szlovákiában Malina Hedviget érte magyarságáért támadás, és szemet hunytak a szlovákiai nyelvtörvény bevezetése felett is. De Nyugat-Európából is hozhatok példát: Franciaországban törvényi erővel tiltották meg a mohamedán nők burkaviselését, azaz büntetés terhe mellett korlátozzák azok vallási és kulturális önazonosságának megélését és nyilvános kifejezését, akiket – egy tragikusan elhibázott társadalompolitika részeként – mint olcsó munkaerőt, ösztönöztek a betelepülésre. Ugyanezek az európai antiliberális törvényhozók viszont képesek „eszmeharikkádkokat” építeni, ha a homoszexuálisok hasonló jogait bárki kétségbe vonja, és nem lelkesedik egy melegparádé megrendezéséért. Erkölcsei és eszmei szempontból is totális káoszba hajlik Európa.

» *A Fidesz–KDNP kormány politikájának mi erre a válasza? Miként foglalná össze politikájuk lényegét?*

K. L. A rendszerváltozás lezárását hajtjuk végre, amelyet bizonyos értelemben rendszerkorrekciónak is lehet minősíteni. Erre nem lett volna szükség, ha a bennünket megelőző baloldali kormányok elsősorban nemzeti érdekeinket tartják szem előtt. Huszonkét éve a tervutasításos gazdasági rendszerből annak ellenpontját, a piacgazdaságot kellett létrehozni. Csakhogy ennek 1990 után nálunk egy rossz modellje alakult ki. Duális gazdaság jött létre, amelyben majdnem teljes

mértékben szétválak a hazai tulajdonú kis- és középvállalkozói szektor a külföldi kézben lévő multinacionális cégektől. Növekedni azonban csak az utóbbiak tudtak, de ezt a növekedést nem követte a közterhekben való szerepvállalás. Miközben a szocialista-liberális kormányok végtelenül eladósították és kiárusították az országot, működésben tartásának súlyosbodó terheit egyre kevesebben cipelték. Összességében az elmúlt húsz évben a társadalom teljesítőképeségének határára ért, ez az út a társadalmi megsemmisülésbe vezetett volna. Az országot az uniós integráció szervesült részeként, de mégis önálló mozgástérrel rendelkező állammá kell alakítanunk leendő unokáink számára. Akkor lehetünk elégedettek, akkor lehet sikeres a történelmi vállalkozásunk, ha a fiatalokban fel sem vetődik az, hogy huzamosabb időre vagy örökre elhagyják az országot. Az lesz siker, ha a fiatalok három-négy gyermeket vállalva, az országban maradva adják át tudásukat, tapasztalataikat a következő generációknak.

» *Ha már a fiataloknál tartunk, az új köznevelési és felsőoktatási törvény milyen hatással lesz az ezeken a területe-*

Végre hosszabb távon is kiszámíthatóvá kellene tenni az emberek számára a politika által meghatározott gazdasági és társadalmi létfeltételeket.

ken most tapasztalható, sokszor zűrzavaros állapotokra?

K. L. A köznevelés tragikus romlását nemcsak mint politikust, hanem mint háromgyermekes családapát is végigkövethettem az elmúlt húsz évben. Ha az eddigi, elhibázott oktatáspolitikai irány folytatódik, teljesen szétesik a rendszer. A köznevelés állapota kihatott a felsőoktatásra is. Tisztelet a kivételt képező karoknak és tanároknak, kaotikus, botránys állapotok jellemzik a legjobb egyetemeket és főiskolákat. Ennek okai között persze ott van a felsőoktatás erőltetett mennyiségi növekedésének politikája és az elhibázott finanszírozási rendszer is. De nem hiszem, hogy mindent és

a területen is olyan társadalmi tapasztalatok halmozódtak fel az elmúlt húsz évben, amelyek következménye már fenyegetővé kezdett válni. Például büntetőügyek százai azért nem jutottak el az ítéletig, mert a bíróságok ki sem tűzték a tárgyalást, és közben elévültek az ügyek. Itt is tenni kellett valamit, mert ez a rendszer nem jól működött. A tekintélymegóvás miatt korábban inkább óvakodtunk az

addig távoznia kellene a parlament épületéből, a kommunizmusban létrehozott társbérletnek meg kell szűnnie. Újra kell alkotnunk a házszabályt, a képviselők jogállásáról szóló törvényt, majdnem minden olyan jogszabályt, amely a házzal és a képviselőkkel összefügg.

» *Ön szerint érdemes az Országgyűlésnek szinte minden jogszabályról döntenie?*

K. L. 1990 előtt a parlamenti munka súlytalan volt. A rendszerváltás után átestünk a ló másik oldalára, mindenben a 386 képviselő döntött, még olyan alrendszerek – például a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiajának oltalma – részletszabályozásaiban is, amelyek értelméről szinte egy képviselő sem tudott. Ez sehol sincs így Európában. Ez és a kétharmados törvények rendszerbe iktatása a politikai oldalak egymással szembeni bizalmatlanságából fakadt. Szerintem a frakcióknak most meg kell fontolniuk, hogy a parlament részletekbe menő törvényalkotási tevékenységének terhére, nem lenne-e érdemesebb sokkal nagyobb teret adni a jogszabályalkotásban a mindenkori kormánynak. Ez rugalmasabb, hatékonyabb munkát eredményezne. Az elmúlt húsz évben túl sokba került az országnak, hogy a kormányon egymást váltó politikai küzdőfelek a legalapvetőbb értékekben sem értettek egyet. Végre hosszabb távon is kiszámíthatóvá kellene tenni az emberek számára a politika által meghatározott gazdasági és társadalmi létfeltételeket. Ehhez a kétharmados többség jó alapot teremtett. Minden ellenkező állítással szemben, mi nem polgárháborút folytatunk, hanem éppen a húsz éve zajló „hideg polgárháborút” fogjuk lezárni.

» *Hatalmas politikai vihart kavart a Kossuth téri József Attila- és Károlyi Mihály-szobrok áthelyezése. Mit lehet tudni a két műalkotás sorsáról?*

K. L. A húszéves balliberális forgatókönyvnek megfelelően politikai hecckampány alakult ki a témában, amelybe sajnós a kormány egyik szereplője is belebonyolódott. Ezt nem igazán értetem. Formálódó elképzeléseink szerint a József Attila-szobor nem fog messze kerülni attól a helyszíntől, ahol jelenleg látható. A másik alkotásnak is találunk – nem Károlyi személyiségéhez és „életművéhez”, hanem az alkotó, Varga Imre művészi teljesítményéhez – méltó elhelyezést. ■

állandóan kizárólag a mindenkori politikai döntéshozók nyakába lehetne varrni. Talán valamennyi érintettnek magába kellene szállnia és elgondolkodnia, miben is felelős. Mi most megteremtjük a változások törvényi feltételeit.

» *Az igazságszolgáltatás működéséről eddig még csak nyilatkozni is tabutéma volt a politikusoknak. Önök most átalakították az egész rendszert. Mit vár a változtatásoktól?*

K. L. Erről valóban csak szemérmesen szoktunk beszélni, hogy ne romboljuk a közbizalmat, mert a jogállamba vetett hit maga a működőképesség legfontosabb előfeltétele. Olyan, mint a motorban az olaj: ha nincs, minden szétesik. De ezen

igazságszolgáltatásban felbukkanó korrupcióról, a felkészületlenségről, de akár a politikai befolyásolásról is beszélni.

» *Épp ez utóbbival támadja önöket most a baloldali ellenzék.*

K. L. Pedig a politikai befolyásolás valójában rájuk volt jellemző. A szocializmus idején ezen a területen is kialakították azt a hálózatot, amelyben a jó kapcsolatokon keresztül sok mindent el tudtak intézni. Azonban most ennek is vége van.

» *Újraszabályozzák a parlament működését?*

K. L. 2014-re át kell alakulnia a ház működésének, hiszen a következő ciklustól már kétszáz fős törvényhozás dolgozik majd. A végrehajtó hatalmi ágának, a kormánynak

STRATÉGIA A VIDÉK MINŐSÉGI ÉLETÉÉRT

Bemutatták a Nemzeti Vidékstratégiát, illetve annak végrehajtási keretprogramját, a Darányi Ignác Tervet január 16-án. A terv lényege a megőrzés, a megújítás és a minőség – az időtlen értékek, természeti adottságaink, elődeink tapasztalatainak megőrzése; gondolkodásunk, tudásunk, mindennapi életünk megszervezésének megújítása; a minőségi élet megteremtése. Biztató kezdetet jelent, hogy az őstermelők számára már megnyitották a közvetlen értékesítés lehetőségét. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter a tíz évre szóló Nemzeti Vidékstratégia és a végrehajtásának keretét adó Darányi Ignác Terv bemutatásakor hangsúlyozta, a korábban működő ágazati szakpolitikák helyett a mezőgazdaságot, a vidékpolitikát, az élelmiszerellátást és a környezetvédelmet integráló vidékfejlesztési politikát alakított ki a minisztérium. Elsőbbséget kapnak a családi gazdaságok, a monokultúrák tömegtermelés helyett a minőségi mezőgazdaságot, a környezet- és tájgazdálkodást részesítik előnyben.

ÁTADTÁK A REKTORI LÁNCOT

Kövér László házelnök ünnepélyes keretek között adta át a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) alapító nyilatkozatát január 11-én a Parlament Felsőházi termében. Az eseményen Orbán Viktor miniszterelnök is jelen volt, aki hangsúlyozta, **„ha minőségi államot akarunk, akkor az emberi minőségbe kell befektetnünk”**. Patyi András rektor – miután átvette Navracscs Tibor, Hende Csaba és Pintér Sándor miniszterektől az egyetemi jelképeket – kiemelte: **„biztos abban, hogy az egyetem segítségével megteremthető a jó közigazgatás, és vele a jó állam”**. Az NKE-t máris óriási érdeklődés övezte az Educatio 12. Nemzetközi Oktatási Szakkiállításán, akárcsak az egyetem január 27-ei nyílt napján. A jelenleg nyolcezer diákot oktató intézmény első ízben mutatta be Közigazgatás-tudományi, Rendészettudományi, Hadtudományi és Honvédtisztképző Karát az érdeklődő vendégseregnek.

HORVÁTORSZÁG CSATLAKOZIK

Az utolsó akadály is elhárult Horvátország Európai Unióhoz való csatlakozása

elől a január 21–22-én megtartott, eredményes népszavazással. Mint az ismeretes, a horvát csatlakozási tárgyalások éppen az aktív magyar diplomácia eredményeként uniós elnökségünk utolsó napjaiban zárultak le az Európai Bizottság és Horvátország között. A szerződést a december 9-ei EU csúcstalálkozón írták alá a felek, a múlt havi referendum volt az utolsó bizonytalan lépés a csatlakozás előtt, már csak a tagállamoknak és a horvát törvényhozásnak kell ratifikálnia a dokumentumot. Ezzel teljesen biztosá vált, hogy 2013. július 1-jével 28 tagúra bővül az Európai Unió. A választásra jogosultak 43,67%-a vett részt a népszavazáson, három állampolgárból kettő az igen mellett tette le a voksát. A Külügyminisztérium üdvözölte a referendum eredményét, további politikai és szakmai támogatásáról biztosította az EU következő tagállamát.

BÉKÜLÉKENY HANGOK

Az utóbbi időben számos kritika és támadás érte hazánkat mind a külföldi média, mind az Európai Unió intézményei felől. A magyar diplomácia jelezte, hogy bármilyen kérdésben kész nyitott tárgyalásokat folytatni. Ennek szellemében Orbán Viktor miniszterelnök részt vett az Európai Parlament január 18-i ülésén, ahol elmagyarázta a hazánkban az utóbbi másfél évben végbement reformok okait és szükségességét. Továbbá hangsúlyozta, **„Magyarország megújítása és átszervezése az európai elvek és értékek alapján történt”**. A miniszterelnök január 24-ei, José Manuel Barrosoval, az Európai Bizottság elnökével folytatott találkozóján már kijelenthette, hogy számos kérdésben született egyetértés, így az adatvédelmi hatóság függetlenségére, a PSZÁF és az MNB egyesítésére vonatkozó szabályozásban. Előbbi esetben mind a bizottság, mind a kormány a szervezet függetlenségében érdekelt, ezért hazánk elfogadja az EU érveit. Utóbbi esetben pedig minden marad a régiben, mivel egyik fél sem értett egyet a másik javaslatával. Már csupán négy területen nem született megállapodás. Az egyik az a rendszerváltás óta hatályban lévő és az új jegybanktörvénybe is bekerült rendelkezés, amely kimondja: az MNB elnökének, alelnökeinek és a Monetáris Tanács tagjainak hivatalba lépésükkor fel kell esküdniük az alkotmányra és a magyar népre. A másik problémás pont a jegybankelnök fizetésének szabályozása. A harmadik a bírák nyugdíjkorhatárának 70 évről 62-re való leszállítása. Az igazságszolgálat

tás átszervezésével kapcsolatban emelt aggályait a bizottság levélben is elküldte, amelyre a hatályos szabályozás szerint egy hónapon belül megkapják a választ. A kétélyek elosztása és a kompromisszum mielőbbi meghozatala érdekében Orbán Viktor személyes tárgyalásokat folytatott január 23-án Herman Van Rompuyjal, az Európai Tanács elnökével, amely után a magyar kormányfő kijelentette, hogy az Országgyűlés a szükséges vita lefolytatása után kész támogatni az ET december 9-i ülésén hozott európai fiskális és stabilitási paktumot. Másnap az Európai Parlament új elnöke, Martin Schultz új pozíciójában a magyar miniszterelnököt fogadta elsőként az uniós tagországok vezetői közül. A találkozót mind a két fél pozitívan értékelte.

A hónap képe: Békemenet Magyarországról – január 21.

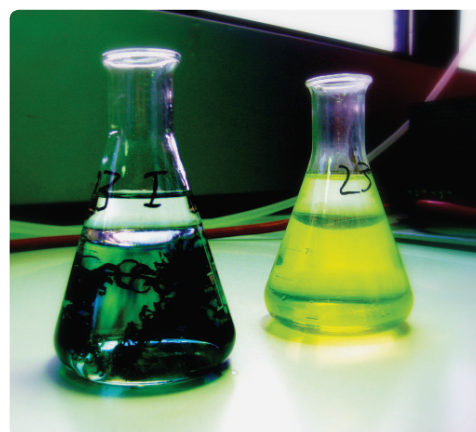
foto: Csudai Sándor / Magyar Hírlap

BÉKEMENET

A Belügyminisztérium közleménye szerint négyszázezer demonstráltak a kormány mellett január 21-én délután a Békemenet Magyarországról nevű, civilek által kezdeményezett megmozduláson. A Hősök teréről az Országházig tartó menet élén vonulók magyarul és angolul írott „Nem leszünk gyarmat” feliratú molinót tartottak. Emberemlékezet óta nem volt példa arra, ami szombaton történt, emelte ki videóüzenetében Orbán Viktor. A miniszterelnök köszönetet mondott minden résztvevőnek a támogatásért, amelyet a bátorítás és biztatás jeleként értékelt mind a kormány, mind annak vezetője irányába. A megmozdulás külföldi sajtóvisszhangja is erős volt. Lengyelországban és Romániában is szimpátiatüntetések zajlottak hazánk mellett.

KITÜNTETÉS A DIÁKOLIMPIKONOKNAK

Átadták a 2011. évi Nemzetközi Biológiai, Filozófiai, Fizikai, Informatikai, Kémiai, Matematikai Diákolimpia és a National Geographic Világbajnokság döntőseinek, illetve a felkészítő tanároknak járó kitüntéseket az Országházban. Orbán Viktor miniszterelnök az átadó kapcsán elmondott beszédében hangsúlyozta, hogy a megújuló Magyarországon nem a kapcsolatok és az ismerősök hálójá határozza meg az emberek sorsát, hanem az emberi munka és szorgalom eredményéből születő teljesítmény. A diákolimpikonok sikerei elképesztők: Varga Ádám tizenkettedik osztályos tanuló Thaiföldről ezüstéremmel érkezett haza, az Ankarában megrendezett kémiai diákolimpián a magyar csapat egy arany-, két ezüst- és egy bronzérmel szerzett, Csehországban a Természet-tudományos Diákolimpián pedig a hazánkat képviselő két csapat egyaránt az első helyen végzett. A győztesek az ünnepség keretében Miniszterelnöki Ösztöndíjban részesültek, amely aranyérmesek esetében havi anyagi támogatást is jelent.

Balog Zoltán

Könyv II Biblia

K. H. Miskotte: Biblisches ABC (1976)
Bódis Kriszta: Kemény vaj
Arno Geiger: Der alte König in seinem Exil
(Az öreg király száműzetésben)
Csoóri Sándor: Védőoltás (2011)

Film II

Stephen Daldry: A felolvasó Florian
Henckel von Donnersmack: A mások élete
Kósa Ferenc: Hószakadás

Zene II

autentikus cigányzene, Bach, Mozart

Hobbi II

utazás, természetjárás, a Biblia tanulmányozása

Felzárkózás

szöveg: Vida Sándor, fotó: Pelsőczy Csaba

Hazánkban mintegy 3 millió magyar állampolgár él szegénységben, ebből kb. 1,2 millió mélyszegénységben, akik közül 6-700 ezer roma származású. A számok is egyértelműen mutatják, hogy ezen társadalmi csoportok felzárkóztatása ossztársadalmi felelősség. Balog Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárral a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiáról és a romák helyzetéről beszélgettünk.

» **Miért volt szükség a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiára?**

Balog Zoltán: Nemrég Svájcban jártam egy, a kelet-közép-európai romákkal foglalkozó konferencián, amelyen az egyik résztvevő arrogánsan megjegyezte: „Mi ez a sok elemzés? A politikusok mindig az elemzések mögé bújnak, amikor nem csinálnak semmit.” Ez bizonyos esetekben akár igaz is lehet. Azonban, ha nem csinálunk tisztességes diagnózist egy problémáról, akkor rossz következtetéseket fogunk levonni, és rossz terápiákat alkalmazunk a megoldásnál. A stratégia megalkotásával egyetemben elkészült egy olyan diagnózis, ami megmutatja, mely területeken és hogyan kell beavatkozni a hátrányos helyzetűek felzárkóztatása érdekében. Csepeli György szociálpszichológus szerint – aki nem vádolható kormánybarátsággal – az elemzés egy komoly, rendszerszerű bemutatása annak, hogyan áll az ország szociálisan, a leszakadó térségek, társadalmi csoportok, ezen belül is a romák estében.

Ilyen állapotfelmérés, állapotbemutató ez idáig még nem volt. A magyar soros elnökség alatt elfogadtattuk az uniós roma-keretstratégiát, amely minden tagállamnak előírja saját nemzeti felzárkózási, integrációs romastratégiája az elkészítését. A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási program megalkotásával ennek a külső kötelezettségünknek is eleget tettünk. A stratégiával az elkövetkező tíz évre kijelöltük a követendő irányt és egy 2014-ig részletesen lebontott akciótervet is kidolgoztunk.

» **Magyarország volt az első, aki beadta a stratégiát...**

B. Z. Igen, ez egy kicsit presztízs kérdés is volt, hiszen mi kezdeményeztük a folyamatot.

» **A többi tagállamtól viszont december elejéig nem érkezett egyetlen ilyen dokumentum sem. Számukra nem olyan fontos ez a téma?**

B. Z. Ne felejtjük el, komolyan meg kellett küzdeni azért, hogy prioritássá tegyük a romakérdést. Az elnökség elején sok ellenzője volt ennek. Azonban a tagállamok elé tárt szakmai anyagaink meggyőzték őket, hogy a kb. 10 millió Európában élő romát nem tekinthetjük kizárólag kelet- vagy közép-európai problémának. A romák vándorlása, az emberkereskedelelem, a koldusmaffiák mind a stratégia támogatására készítette a tagokat. De azt is tudomásul kell vennünk, hogy másoknak más ügyek fontosak vagy fontosabbak.

» **Az uniós romastratégia négy kiemelt területéhez (oktatás, foglalkoztatás, egészségügy, lakáshitel) ithon hozzátették a közbiztonságot és a kommunikációt.**

B. Z. A közbiztonság kérdését egy lapon említeni a romákkal, sokakban a rasszizmus érzését gerjeszti az Európai Unióban, pedig erről is nyíltan kell beszélni. Bár emberkereskedelelem esetén a romák megtalálhatók az áldozatok és a tettesek oldalán is, arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a bűnözésben az interetnikus együttműködés a romák és nem romák között sajnos sokkal jobban működik, mint a jó dolgok érdekében. Ne feledkezzünk el a fiatalok bandába verődéséről sem. Ráadásul az a mélyszegény milió, amelyben a cigányok többsége él, bizony kitermeli magából azt a típusú bűnözést, amit egy korábbi belügyminiszter „megélhetési bűnözésnek” nevezett. Ez a megnevezés azonban erkölcsromboló, »

mert azt sugallja, a nehéz körülmények feljogosítanak a törvényszegésre. Ez a logika természetesen elfogadhatatlan egy jogállamban. Ezeket a jelenségeket együtt kell látnunk. Az európai roma-keretstratégiában egy kompromisszumos megoldás miatt csupán említés szintjén jelenik meg a bűnözés kérdése. Úgy gondoltuk, Magyarországon erre sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani, mivel a társadalmi vita során bármerre jártunk az országban rendre előkerült ez a kérdés.

Ha az oktatási és a szociális területen nem lépünk előbbre, akkor a diszkrimináció tilalma önmagában pusztán írott malaszt marad.

A kommunikáció segítségével az emberek szeretnék megmutatni, hogy a romaintegráció, a mélyszegénység elleni küzdelem minden állampolgár helyzetén javítani fog. A sikerhez azonban szükség van a többség támogatására is, egyébként a program el fog bukni.

» *Az unióban a stratégia elfogadásáig az antidiszkriminációs vonal dominált.*

B. Z. Mi azt tapasztaljuk, ha az oktatási és a szociális területen nem lépünk előbbre, akkor a diszkrimináció tilalma önmagában pusztán írott malaszt marad. Ha van tíz munkahely, lehet küzdeni, hogy tíz vagy húsz százalékát kapják-e meg a romák. Azonban, ha száz állás áll a rendelkezésre már van értelme azon vitatkozni, hogy a cigányokat kicsit felül-reprezentáljuk. Tudniillik Magyarország lakosságának több mint hét százalékát kitevő romák esetében a munkanélküliségi ráta a sokszorosa a nem roma magyarokénak. A kevésen marakodni, indulatokat gerjeszteni meddő dolog. Viszont, ha növekednek a lehetőségek az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy és a lakhatás területén, akkor már van értelme azon vitatkozni, hol kezdődik az antidiszkrimináció.

» *Ezért van az, hogy valamennyi esélyegyenlőségi programnál ötven százalékban a romákat kell támogatni?*

B. Z. Nincsenek ilyen általános számok. Pragmatikusan kell nézni, hogy egy adott helyzetben mi az az arány, ami vállalható és végre is hajtható. Vannak olyan típusú ösztöndíjprogramjaink, ahol a hatványozottan hátrányos helyzetű gyermekek közül csaknem minden harmadik roma. Itt minden második ösztöndíj a roma gyerekéké, úgy, hogy közben teljesítményt várunk el. Míg a közmunkaprogramok által megcélzott világ nyolcvan-kilencven százalékban a cigányok által dominált. Akadnak olyan területek is, ahol ez az arány jóval alacsonyabb. A felsőoktatás esetében például a romák fél százalékban vannak jelen. Ha ezt háromra akarom emelni, azért nagyon komolyan meg kell harcolnom.

» *Milyen programok futnak most a szegények felzárkóztatására?*

B. Z. A Start-munkaprogram esetében nagyon lényeges annak a kényszer-munka-előítéletnek a leépítése, amit egyesek tudatosan gerjesztenek. Itt a reguláris munkavállalás keretében még soha nem dolgozókat vonjuk be. A programban részt vevők képzést is kapnak, akár az alapkompenciák vagy szakmaszerű képzések formájában. Az előbbi esetében lehetőség nyílik a nyolc osztály befejezésére, az ismeretek felfrissítésére vagy pótlására. Hiszen sokan vannak, akik a nyolc osztályt sem végezték el, és ha mégis, akkor sem tudnak funkcionálisan írni-olvasni. Míg az utóbbinál esélyt kap a résztvevő, hogy egy következő programban már minőségibb munkát végezhesen, és egy harmadik körben pedig akár például egy kőműves mellett is el tudjon helyezkedni a szabad munkapiacra.

Vannak különböző ösztöndíjprogramok, amelyek teljesítményhez kötöttek. Sok esetben a rászoruló gyerek mellé pedagógust is rendelünk, aki prémiumrendszerben kapja a bérét. Ha a tanuló sikeresen zárja az adott évfolyamot, akkor kapja meg az ösztöndíja egy részét és vele együtt a tanár is a juttatását. A kétezer roma nő szociális asszisztens képzése nagyon fontos a civilizációs fejlődés világában. Az ún. magas küszöbű intézmények (kórház, rendőrség, közjegyzői hivatal, gyerekvédelmi szolgáltatás, önkormányzat, iskola stb.) a roma családok számára egy idegen világ színterei. A cigányok állami szolgáltatáshoz való hozzáférése nemcsak

pénz kérdése, hanem mentalitásbeli és diszkriminációs problémákkal is terhelt. Ez a kétezer nő hivatott az állami szektor és a roma családok között hidat képezni. Egyrészt segítene az intézményeknek, hogy jobban figyelembe tudják venni a romák sajátosságait. A másik oldalt pedig felkészítik, hogyan lehet ezeket az intézmény által nyújtott szolgáltatásokat igénybe venni.

Továbbá elmagyarázzák, milyen változásoknak kell beállni ahhoz, hogy nagyobb eséllyel tudjanak az életben érvényesülni.

» *Az EU-ban Magyarországon végzi el a legtöbb roma a nyolc osztályt.*

B. Z. Igen, de ettől még nincs szakmai képesítésük. Ezért támogattam a tanköteles kor 18-ról 16 évre való leszállítását. Mivel, ha valaki nem végzi el az általános iskolát tizenhat éves korára, azt fölösleges ott aszalni az iskolában 3-4 évvel fiatalabb gyerekek között. Ha ezek az emberek ebben a korban bekerülnek a szakképzési rendszerbe, jóval nagyobb életesélyhez jutnak.

» *A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia végrehajtásához előirányzott kétszáz milliárd forint mire elegendő?*

B. Z. Nehéz kérdés, hogy az áttöréshez horizontálisan támadjuk-e meg minden ponton a mélyszegénység helyzetét,

mindenütt egy kicsit előre lépve, vagy fókuszáljunk inkább egy-két területre. Hamarosan meghozzuk ezt a stratégiai döntést is. Bár egyes számítások szerint ez az összeg tizede annak, amire szükség lenne, a jelenlegi költségvetési viszonyok között ez is igen jelentős. Bízom benne, hogy jó hatásfokkal tudjuk felhasználni a pénzt. Erre garancia a szintén újdonságnak számító monitoring rendszer.

» **A stratégia elfogadása óta látszik-e valamilyen eredmény?**

B. Z. Itt a „doing by learning” (tanulva csinálni) és „learning by doing” (csinálva tanulni) kettősségéről van szó. Nem azt mondtuk, hogy álljon le minden Magyarországon, amíg el nem készítjük a stratégiát, s utána indulunk. A kidolgozási fázis alatt is indítottunk el projekteket, például az elmúlt húsz év legnagyobb ösztöndíjprogramját, az Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogramot. Az iskolákra kiírt pályázaton több száz millió forintot osztunk szét azoknak az intézményeknek, akik speciálisan, a hátrányos helyzetű gyerekek igényeire dolgoznak ki tan-

terveket. Nemrég írtuk ki a cigánytelep fölszámolását célzó Telep-programot, amely az eldözerolás helyett a lakáskörülményeken kíván javítani, egyéni kiutakat keresve a rászorulóknak számára és nem közösségi szinten szünteti meg a telepeket. Folyik a szociális földprogram a legszegényebb településeken, kiírtuk a kétezer roma nőnek szánt szociális asszisztensi képzési programot. Fontos továbbá az integrált pedagógiai rendszer (IPR), amely hétmilliárd forintot juttat az iskoláknak a hátrányos helyzetű tanulók fölzárkóztatására. Ez évek óta működik, de ezen is javítottunk.

» **A programok külföldi gyakorlatokat is követnek, például a telep felszámolás esetében?**

B. Z. Nyugat-Európában szignifikánsan nagyvárosi gettóprobléma a külső kerületekben kialakuló romatelepek léte.

– amelyek célja a lakosság környezetének és a hátrányos helyzetűek életkörülményeinek a javítása – számos helyen díszburkolatot kaptak a főterek vagy emlékműveket építettek. Eközben a cigánytelepre vezető úton még aszfalt sem volt. Az esélyegyenlőségi program a következőről szól: az jut uniós forráshoz, aki meggyőzően bemutatja, hogy pályázati terve segíti a leghátrányosabb helyzetűek felzárkózását.

» **Mi a különbség a mostani tervek és az előző évek gyakorlatai között? Az, hogy akik kapnak segílyt, akiken segítenek, azok is tegyenek valamit cserébe?**

B. Z. Már a segílyért is tenni kell, hiszen ha valaki harminc nap közmunkát nem tud igazolni, segílyt sem kap. Az aktivitásra serkentéshez kapcsolódik a teljesítményelv. A komplex megközelítésben még javulnunk kell. Ne az legyen, hogy az egyik helyen megy egy gyerekprogram, ettől teljesen függetlenül egy másik helyen a foglalkoztatási, öt kilométerrel odébb pedig telep felszámolás folyik. Ezeket össze kell kötni. A gyereket, a szülőt, a családot, a potenciális munkavállalót próbáljuk elérni olyan komplex programokkal, ahol összehangoljuk a gyerek, a foglalkoztatás, a képzés és a lakhatás részeket. Így nagyobb esély van arra, hogy sikerül elérni azt az áttörést, amelyből valóban egy új életforma és nagyobb életlehetőségek alakulnak ki. Kulcsszerepe van ebben a Türr István Képző és Kutató Intézet regionális központjainak, ahol összefutnak a különböző programok.

» **Milyenek a külföldi és hazai visszhangjai a stratégiának?**

B. Z. Alapvetően jók a visszhangok. A hazai társadalmi vita során még azok is nagyon pozitívan nyilatkoztak róla, akik nem feltétlenül barátai a kormánynak. A stratégiát könyv formájában is kiadtuk, már angol nyelven is megjelent.

» **Mi volt a legnehezebb momentum a stratégia másfél éves kialakítása során?**

B. Z. A kormányzaton belüli „összeműködés” megteremtése. Az, hogy a szakminisztériumi logikát áttörve összekössük, illetve összehangoljuk az oktatást, a fölzárkóztatást, a szociális segílyrendszer átalakítását és a közfoglalkozást. Az európai uniós projektek dzsungelébe nagyon nehéz úgy kiírni a különféle pályázatokat, hogy azok egy irányba hassanak. ■

Míg Közép-Kelet Európában a romák nyolcvan százaléka vidéken, kis falvak szélén él. Magyarországon sem jellemző a nyugati típusú gettósodás. Így csupán az eddigi kudarcos telep-felszámolási tapasztalatokból tudunk meríteni. Ezért a helyi önkormányzatok valóságos együttműködése nélkül nem fogunk Telep-programot indítani.

» **Az önkormányzatoknak november 1-jéig ki kell dolgozni az esélyegyenlőségi programjukat, ha pályázati pénzekhez szeretnének jutni a jövőben. Miért van erre szükség?**

B. Z. Az elmúlt időszakban a szociális városrehabilitációra szánt pénzekből

Éltek, ahogy tudtak – megbélyegzettként

Határozat az ítélet nélküliekről

szöveg: Kuthi Anna szociológus, fotó: MTI

Magyarországon a kommunista vezetés 1950 és 1953 között több tízezres nagyságrendben, feltűnő és rettegett módszerekkel igyekezett megtisztítani a társadalmat az „osztályidegennek” számító elemektől. A deportálások célpontja elsősorban a hortobágyi puszta volt, később pedig az ország különböző megyéibe is történtek kitelepítések – bírói ítélet nélkül.

A tavaly december végén benyújtott – Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi, valamint Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás miniszterek által jegyzett – országgyűlési határozati javaslat szerint az Országgyűlés a Rákosi-rendszer által elkövetett tömeges kitelepítések és deportálások 60. évfordulója alkalmából hoz várhatóan határozatot. Az indítvány szerint szükséges a méltó megemlékezés a kommunista önkény áldozatairól, és elengedhetetlen felhívni a figyelmet a totális diktatúrák embertelenségére.

A szovjet blokk háborús terveiben Jugoszlávia megszállása az első hadműveleti lépések közé tartozott. Sztálin elvárta a szocialista országok kommunistáitól, hogy jugoszláv társaikat és „Titót, a láncos kutyát” kiközösítsék. A totális államosítás követelménye, a társadalom ellenséges elemektől történő megtisztítása mind a háborús készülődést szolgálta. Emiatt déli szomszédunk elszigetelésére megkezdtek a deportálásokat a határsávbán. 1950. június 22-ről 23-ra virradó éjszaka indították az első nagy hullámot, teljes titoktartásban. Ezt követően 1953-ig folyamatosan folytak a tisztogatások.

A hortobágyi deportálásokkal párhuzamosan Budapesten is elkezdődtek az „osztályidegenektől” való tisztogatások. A 12 700 embert érintő kitelepítések 1951 nyarán lezajlottak. A fővárosból hat megyébe szétszórva, összesen 137 településre költöztették őket. Budapest minden kerületéből hurcoltak el családokat, a

legmagasabb számban – sorrendben – a II., XI., XII., V. és az I. kerületekből. A kitelepítések alatt a családokat házanként, többnyire egyetlen helyiségben helyezték el, a sokszor szintén nemkívánatos elemeknek számító falusi, ún. kulák családoknál.

A deportáltak listájára szinte bárki felkerülhetett. Nem kellett ahhoz több, mint egy jómódú porta, egy szép városi lakás vagy csak egy személyes ellenség. Azokat is elvitték, akiket a kommunista vezetés „osztályidegennek”, „megbízhatatlan elemnek” titulált, vagy akinek korábban bármiféle „ügye” volt a hatóságokkal. Sztálin 1953. március 5-én meghalt, ám a „tisztogatások” véglegesen csak nyárra zárultak le. Az 1950 júniusától kitiltott (deportált és kitelepített) családokat soha nem rehabilitálták a rendszerváltásig, végzettségüknek megfelelő munkát többé nem végezhettek, megvont nyugdíjukat nem kapták vissza, kárpótlásuk is csak részben történt meg. Laktak, ahogy tudtak, éltek, ahogy tudtak; a semmiből indultak, megbélyegzettként. Az elkobzott ingó és ingatlan vagyonukat nem kapták vissza. A totális diktatúra kegyetlensége emberek százezreinek életét tette tönkre.

Egy korábbi konferencián Rétvári Bence parlamenti államtitkár elmondta: „A benyújtott javaslat egyszerre akar megemlékezni a kitelepített budapestiekről és vidékiekről, az őket befogadó családokról, valamint azokról, akiket az egykori jugoszláviai és osztrák határsávból, vidéki nagyvárosokból és kisebb településekből

zárt, alföldi kényszermunkatáborokba telepítettek.”

A totális diktatúra kegyetlensége emberek százezreinek életét tette tönkre. Sokszor egy tollvonással húztak át jövőket, szakítottak el embereket korábbi életkörülményektől, családjuktól, barátaiktól, fosztottak meg megélhetésüktől. A méltó megemlékezés mellett ugyanakkor kötelességünk, hogy megőrizzük azok emlékét, akiknek a diktatúra legsötétebb időszakában is volt elég bátorságuk megtartani emberségüket. A javaslat kimondja azt is, hogy a parlament megemlékezik az 1950-es évek elején jogtalanul, tömegesen deportált és kitelepített családokról, továbbá tisztelettel adózik a vidéki települések azon lakói előtt, akik befogadták a diktatúra által meghurcoltakat és kitelepítetteket.

A szöveg szerint az Országgyűlés egyúttal támogatja és szorgalmazza olyan emlékművek felállítását, megemlékezések szervezését és oktatási anyagok készítését, amelyek a kitelepítések áldozataira, az őket befogadó családokra emlékeznek. Végezetül felkérnék a központi államigazgatási szerveket, az egyházakat, a civil szervezeteket és az önkormányzatokat, hogy törekedjenek a kitelepítés tragédiájáról és annak áldozatairól való méltó megemlékezésre.

A nemzeti emlékezés megköveteli, hogy megemlékezzünk a magyarság e történelmi tragédiájáról, a kommunista önkényuralom embertelenségéről, a kitelepített és meghurcolt honfitársaink tragikus sorsáról. ■

Informatikai korszerűsítés a minisztériumokban

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Korszerű informatikai és kommunikációs technológiát vezetnek be a központi közigazgatásban 2013. augusztus 31-ig. A technológiai újítások és az informatikai rendszer átalakításának fő célja az állam átláthatóbb, biztonságosabb, olcsóbb és hatékonyabb működésének biztosítása – jelentette be Száray Loránt, a feladatot végző Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. vezérigazgatója.

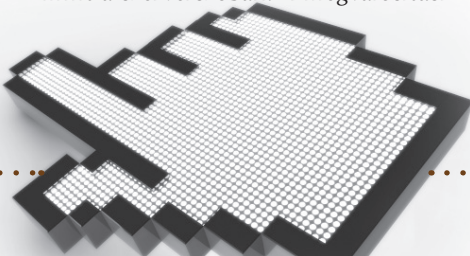
Az Új Széchenyi Tervben megfogalmazott nemzeti infokommunikációs fejlesztési stratégia sarkalatos célkitűzése az állam hatékonyabb működésének biztosítása érdekében történő korszerű információ- és kommunikációs technológia felhasználása. A célkitűzések megvalósítása érdekében még 2011. július elején elindult a Központosított Kormányzati Informatikai Rendszer Kialakítása (KKIR) projekt. A KKIR projekt elsődleges célja, hogy központosított szolgáltatások váltsák ki az egyes intézményekben működő informatikai megoldásokat. Ezt a jelenleg különálló minisztériumi informatikai rendszerek konszolidálásával, valamint az elavult eszközpark korszerűsítésével érik el. A projekt a Miniszterelnökséget és hat minisztériumot érint: a Belügy-minisztériumot, a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumot, a Nemzeti Erőforrás Minisztériumot, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot, a Vidékfejlesztési Minisztériumot és a Nemzetgazdasági Minisztériumot.

A folyamat onnan indult, hogy az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program 2009–2010. évi akciótervét módosító kormányhatározat kiemelt projektként nevesítette a KKIR-t, megvalósításával pedig a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.-t bízta meg. A cég ezt követően még tavaly júliusban, saját erőforrásból lebo-

nyoltott egy online kutatást, amelynek fókuszában a hat minisztériumban rendelkezésre álló számítógépes eszközök és alkalmazások minőségére vonatkozó felhasználói elégedettség vizsgálata állt. Az eredményekből az derült ki, hogy az érintett intézmények dolgozóinak 44%-a volt csak elégedett az eszközök, alkalmazások, szoftverek és IT szolgáltatások minőségével, a többségnek modernebb, gyorsabb alkalmazásokra lenne szüksége a hatékony munkavégzéshez. Maga a vállalat a kormányzati infokommunikációs infrastruktúra működtetőjeként elsősorban kormányzati informatikai megoldásokat szolgáltat. Megrendelői államigazgatási szervek és országos hatáskörű intézmények, de az általa üzemeltetett Ügyfélkapu infokommunikációs szolgáltatásait magánszemélyek és vállalkozások is igénybe veszik.

A KKIR fókuszában a közigazgatás informatikai infrastruktúrája áll, tehát az eszközpark (ide tartoznak a szerverek, a hálózati eszközök, a szoftverek stb.), az asztali számítógépek és a laptopok, a telefon- és informatikai hálózat, valamint a szerverszobák. A megvalósítási

szakaszban futó projekt eredményeként közel háromezer új, korszerű munkaeszközt (laptop, számítógép) alakítanak ki a központi közigazgatásban dolgozók számára, ami hozzájárul a közigazgatás adminisztrációs folyamatainak hatékonyabbá válásához. A KKIR közvetlenül segíti az érintett minisztériumokban dolgozó közel hatezer hivatalnok munkakörülményeinek javulását, valamint lehetővé teszi közel kétezer fő informatikai képzésen való részvételét. A munkatársak életébe számtalan új informatikai megoldást és munkaeszközt vezetnek be. A csoportmunka-alkalmazások lehetővé teszik a távmunkát, javítják a dolgozók munkahelyi körülményeit és több mint 10%-kal csökkentik a papírfelhasználást. A rendszerintegráció és az információtechnológiai újítások hatására egy magasabb kormányzati informatikai biztonsági szint valósul meg úgy, hogy a számítógépek fejlesztése eközben hatékonyabb munkát eredményez. A tizenhárom szerverterem összevonásán keresztül csökkennek az üzemeltetési költségek, a projekt húsz százalékos költségmegtakarítást tűzött ki célul. Az Európai Unió finanszírozta projekt összköltségvetése kétfélmilliárd forint. A kormányzati informatikai és telekommunikációs rendszer teljes körű megújítása jövő nyár végén fejeződik be. ■

Utánam srácok!

szöveg: Őrfi József, fotó: Glódi Balázs

Az ifjúságpolitikai keretprogram bemutatásával második fontos állomásához érkezett a kormány által indított Új Nemzedék Jövőjéért Program. A fiatalok bevonásával készülő ifjúságpolitikai stratégia lehetőséget teremt a döntéshozók és a fiatalok közti aktív kapcsolatra, amelyen keresztül meghatározható lesz a közeljövő társadalom- és gazdaságpolitikája is.

Tavaly nyáron mutatta be az Új Nemzedék Jövőjéért Program ifjúságpolitikai stratégiai vitairatát Mihalovics Péter, a program koordinációjáért felelős miniszteri biztos. A fiatalok által is írt vitairatot széles körben üdvözlötték az ifjúsági szervezetek, ami jól mutatja elfogadottságát. Az elismerés feltehetően annak a nyitott hozzáállásnak köszönhető, amivel a Jövő Nemzedékért Program csapata a fiatalság felé fordul. Az új ifjúságpolitika alulról építkezik, így lehetőséget teremt arra, hogy a döntéshozók újra kapcsolatba kerülhessenek ezzel a korosztállyal. A 2011 júliusában elkészült vitairat azt a kutatómunkát összegezte, amelynek keretében mintegy 1200 fiatal kerestek és kértek fel az őket leginkább érintő problémák megfogalmazására. Az irat tanulságait levonva készült el az ez év januárjában bemutatott keretprogram, amelyben a problémák bemutatása mellett már a kormány és a fiatalok közötti kölcsönös, egymást támogató élő párbeszéd

és partnerségi viszony kialakulását elősegítő konkrét lépéseket is bemutatták. Ennek nagy jelentősége van, hiszen így a jövőben figyelembe lehet majd venni a fiatalok véleményét, igényeit is a társadalomra vonatkozó politikai döntéseknél. A keretprogram a 14–35 éves korosztály problémáira keresi a választ. Megnevezi a négy fő beavatkozási területet, mint az állampolgárság, az otthon, a karrier és a szabadidő, amelyekre koncentrálni fogalmazza az elérni kívánt célokat is. A fiatalok körében jelentkező, úgynevezett passzív állampolgárság a társadalom és politika iránti érdeklődés hiányára utal. A program célja, hogy ez a folyamat megforduljon, és a fiatalok között egyre népszerűbbé váljon a tudatos vagy aktív állampolgári szerep. Ennek eléréséhez a fiatalok érdekérvényesítését elősegítő Nemzeti Ifjúsági Tanács felállítását is javasolják. A tanács a meglévő ifjúsági szervezetek delegáltjaiból állhat fel. Mihalovics Péter az ifjúságpolitika coordi-

nációjáért felelős miniszteri biztos lapunk megkeresésére elmondta: „A megvalósításhoz a már meglévő intézmények, valamint a programot támogató, és ahhoz csatlakozni kívánó ifjúsági szervezetek emberi erőforrását és infrastruktúráját kívánjuk felhasználni, a program pénzügyi kereteit pedig európai uniós források biztosítják majd.” A tanácsba arányosan a meglévő aktív taglétszám szerint lehet majd tagokat delegálni. Például a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája, ami nagyon sok aktív tagot foglal magába, nagyobb érdekképvislettel rendelkezik majd a tanácsban, mint egy kisebb, esetleg nem országos lefedettségű szervezet. „Támogatjuk majd a helyi, városi szintű ifjúsági kerekasztalok létrehozását is, ahol rendszeresen véleményt nyilváníthatnak a fiatalok az őket érintő helyi rendeltetésekről, kérdésekről. A fiatal a saját életén legjobban helyi szinten tud változtatni. Ilyen helyi vonatkozású ügy lehet például a tömegközlekedés fejlesztése. Helyben tanulja

KISS RAMÓNA színésznő:

Fel kell ismernünk, hogy a kultúra nemzedékek közötti értékközvetítő és egyben hagyományőrző szerepet játszik. Nem más, mint irányít, amely segít eligazodni az anyagi és szellemi világ tengerében. Egy eszköz, amelyet nem lehet bármikor csak úgy megvásárolni, eltulajdonítani, legfeljebb örökölni/kapni/hagyni, de így is csak akkor tudjuk megragadni lényegét, ha mi magunk is hozzájárulunk: építjük, gyarapítjuk, vagy legalább rácsodálkozunk az ember alkotja szépségre.

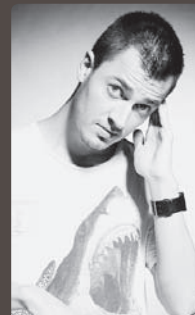
RÁTAI DÁNIEL feltaláló:

Tapasztalatom és meggyőződésem szerint fontos, hogy a tehetséges fiatalok minél hamarabb beágyazódnak abba a környezetbe, ahol a gyakorlat kamatoztatja a hozzáadott értéküket. Ez nem csupán életszerű ismeretszerzést jelent a számukra, mindinkább kihagyhatatlan kontrollt, szembesülést is az álmaikkal. Tehetség igen sokféle létezik, és mind másféle kultúrában érzi jól magát. A mai gyakorlat szerint ezek a szakirányú kultúrák többnyire el is különülnek egymástól, pedig mennyivel jobb lenne, ha minél inkább szimbiózisban élnének, és kölcsönösen erősítenék egymást! Ehhez mindenképpen intézményi

segítség kellene, hisz az egyéni kezdeményezések csak tiszavirág életűek lehetnek.

BAKI GÁBOR, DJ „ANDRO”

A fiatalok szórakozni szeretnének. A feltételeket ehhez egyrészt a környezetükben levő szórakozóhelyektől kapják meg, a felelős szórakozáshoz való hozzáállásukat viszont elsősorban a közvetlen környezetüktől, barátaitól és családjuktól. Ezért tartom nagyon fontosnak ebben a kérdésben a nevelés szerepét. A szülőeknek több időt kellene szakítaniuk

meg, hogyan lehet kiállni a saját érdekeiért. Olyan Magyarországot szeretnénk építeni, ahol minden magyar fiatal törődik a hazájával, mert tudja, hogy a hazája is törődik vele” – mondta Mihalovics Péter. A második, otthonteremtéssel kapcsolatos probléma egzisztenciális jellegű, amivel szorosan összefügg a harmadik, a karriertervezés kérdése. A kormány ifjúsági életpályamodell kidolgozásával szeretné segíteni a fiatalokat. A karriertervezéshez a keretprogram meghatározza azokat a fő kapcsolódási pontokat, ahol a fiataloknak pályájuk során szükségük lehet tanácsra. Ilyen például a közép- és felsőoktatás előtti iránymutatás vagy a pályaválasztás, a családalapítás, az egzisztencia megteremtéséhez szükséges lépések. A pályorientációs tanácsadás megszervezésével elérhető, hogy minél több fiatal az elérni kívánt céljainak megfelelően tanulhasson tovább, és tehetségéhez mért tudást szerezhessen. 2013. január 1-jétől az összes oktatási intézményt a kormányhivatalok és a járássok fogják fenntartani, a pályorientációs tanácsadás lehetőségét ebben a rendszerben kell megtalálni a fogadóóra vagy a szülői értekezlet keretén belül. A képzett tanácsadó reményeink szerint meg tudja mondani, minek van piaca, hogyan lehet tanulással a biztonságosabb egzisztencia lehetőségét megteremteni. A negyedik témakör a szórakozás lehetősége, amivel kapcsolatban sok fiatal fogalmazott meg kritikát a lehetőségek szűkös és gyakran tartalmatlan volta miatt. A keretprogram kimondja, hogy a biztonságos szórakozás lehetőségét biztosítani kell, és a kultúrát mindenki számára elérhetővé kell tenni.

„Az új ifjúságpolitika helyes megközelítése horizontális jellegű, tehát nem hierarchikus rendben képzeljük el, mint ahogy például az oktatáspolitikában egymástól elkülönülten megjelenik a felső-, közép- és alapfokú képzés. Nem különálló ágazatként tekintünk rá, hanem azt vesszük alapul, hogy az élet minden területe érintheti a fiatalokat. Az állam feladata, hogy a hátrányos helyzetűeknek támaszt, a bizonytalanoknak útbaigazítást, a céltudatos fiataloknak pedig további lehetőségeket nyújtson, ezért dolgoztuk ki a keretprogramot” – mondta a miniszteri biztos. Az ifjúságpolitikának mindenhez van kapcsolódási pontja, a társadalompolitikától kezdve a vidékfejlesztésen keresztül az egészségügyig, területfejlesztésig vagy vállalkozáspolitikáig. Mihalovics Péter hozzátette: „Mi koordinációs szerepben vagyunk, ami ebből a horizontális jellegből fakad. Ennek megfelelően az adott minisztériumok szakállamtitkáiraival felvettük a kapcsolatot, és pályázat-előkészítő munkacsoportokat hoztunk létre, amelyek segítségével a javaslatok tavasszal a kormány elé kerülhetnek. Addig dolgozunk, míg az akcióterv a kormány által elfogadható állapotba kerül.” A fentebb említett négy fő beavatkozási területre javasolt programpontok mindegyike két kiemelt nagy projekten keresztül valósul meg. Az első ilyen projekt, a *Van kihez fordulnod!* egy iskola keretén belül működő mentálhigiénés tanácsadás. Erre a tanulók az iskola szerverterméből név nélkül regisztrálhatnak és az interneten keresz-

tül félig szakmai, félig baráti tanácsokat kérhetnek fiatal, önkéntesen jelentkezett pedagógusoktól. „El kell érni a fiatalokat, ehhez be kell menni abba a virtuális térbe, ahol legtöbbször vannak, azaz az internet világába. Ezen a fórumon a fiatalok olyan kérdéseket fogalmazhatnak meg, amiket otthon nem mernek megkérdezni. A Van kihez fordulnod! TÁMOP projekt része behatárolt számú iskolában már ma is működik, a tapasztalatok szerint nagy igény van rá” – tette hozzá a miniszteri biztos. Ezen a fórumon keresztül kétirányú párbeszédre is lehetőség lesz, hiszen az ifjúságpolitikai szakmában dolgozó szakemberek is hozzáférnek majd az ezer iskolában bevezetni kívánt rendszerhez. A 3-400 ezer fiatal számára elérhető *Van kihez fordulnod!* még sok előkészítést igényel, a megvalósuláshoz rengeteg egyeztetés van hátra, de a tervek szerint már szeptemberben szeretnék beindítani. A másik nagy projekt az *Ifjúság karrieréletpálya* modellprogram, ami az ifjúság.hu internetes oldalon keresztül működik majd. Ebből az egész ifjúságot érintő, az ifjúsági kedvezmények rendszerétől kezdve az ifjúsági szolgáltatások széles tárházáig mindent magában foglaló brandet kívánnak létrehozni. Nemcsak kommunikációs csatorna, hanem kedvezményi rendszer is lesz egyben. Az utazási kedvezmények, a felvételi rendszerek, a kulturális és sportlehetőségek mind egy helyen lesznek elérhetők. ■

gyermekükre, és nagyobb felelősséggel nevelni őket, hogy mindenki nyugodtabban engedje el a gyerekét szórakozni.

MARÓT VIKI énekesnő:

Gyönyörű életfeladat a gyermeknevelés, de egy idő után az ezzel járó egyhangúságot nem könnyű kezelni. Bárcsak megvalósulna az álom, hogy az otthon gyermekeiket nevelő anyukák pár órában dolgozhatnának, ezzel kimozdulva az egyhangúságból! Hogy teljesnek érezem az életemet és hasznosnak önmagam, hozzájárulok a családi kasszához, szükséges néha kimozdulnom és dolgoznom. Ahhoz, hogy jó háziasszony legyek, egészséges ételeket kell az asztalra tennem, rendet, tisztaságot tartanom magam körül, meleg otthon teremtenem

Szerintem egy gyermek akkor boldog, ha a szülei boldogok.

SZABÓ ANETT Mikszáth-díjas újságíró:

Gyernőttek, bumerángxgyerekek, Erasmus-szindrómások. Kik ők, és mire érdemesek? Mit tudnak a világról, amiben születtek, és értik-e a világot, amiben felnőttek? Alakulnak vagy alakítják őket? Az útkeresés vagy a felelősségvállalástól való félelem az oka

a családomnak. Szerintem így lehetek jó anya, olyan, olyan, aki nőmodellt teremt a kislánának, aki kitarásra, tanulásra és erkölcsösségre nevel.

az egyre inkább kitolódó életkezdésnek? Talán, ha lennének egyértelmű értékek, minták a szemük előtt... Talán, ha létezne iránytű ebben a nagy szabadságban, ami azért fantasztikus... Talán, akkor megszületnének a világos, tiszta válaszok is, hiszen most rajtuk a sor: a nyolcvanas évek nemzedékén.

Mégis hiányoznak az élet legfontosabb színtereiről. „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne!” Nem csak valahol. Magyarországon.

Erzsébettel vásárolni, Széchenyivel utazni

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Megújult a béren kívüli juttatások rendszere hazánkban január 1-től. A juttatásokban részesülők már fizethetik a nyaralást SZÉP Kártyával (teljes nevén Széchenyi Pihenő Kártya), vagy vásárolhatnak a boltban Erzsébet-utalványt a korábbi üdülési csekk és étkezési jegyek helyett. A hatékonyabb és olcsóbb rendszer elsősorban a hazai vállalkozásokon kíván segíteni.

Tovább zajlik Magyarországon a feleslegesen túlszabályozott területek reformja, az idei évben került sor a béren kívüli juttatások rendszerének átfogó megújítására. Ugyan vélhetőleg már mindenki találkozott az Erzsébet-utalvánnyal, és hallott a SZÉP Kártyáról, de kevesen tudják, milyen előnyökkel jár a felhasználás, milyen indokok vezettek a terület reformjához.

A pénzügyi eszközöket, vagyis a készpénzt és bankkártyát helyettesítő új utalványok átalakításának háttérben elsősorban gazdasági okok húzódtak meg. A cél az volt, hogy egyszerű, biztonságos, átlátható és olcsó utalványrendszert hozzon létre a kormány, amellyel hozzájárulhatnak a gazdaság növekedéséhez. Az átláthatóság leginkább a munkaadók szempontjából fontos, az új rendszerben pontosan kiszámítható, hogy az egyes juttatások nyújtása esetén mekkora mértékű adókedvezményt lehet elérni. A biztonságot garantálja a PSZÁF: a SZÉP Kártya csak olyan kibocsátó intézményekhez kerülhet, amelynek háttérét ellenőrizte a pénzügyi felügyelet. Az új eszközök takarékosak is, hiszen a kártya a munkavállalóknak és a munkáltatóknak nem kerül semmibe, az elfogadóhelyeknek pedig legfeljebb másfél százalé-

kos forgalmi jutalékot kell fizetniük – a korábban használt üdülési cseknél ez az érték 6% volt.

Hogyan működik az új SZÉP Kártya?
Először is, az idei év első napjától kibővítették a felhasználási lehetőségeket, egy univerzális elektronikus utalványkártyává alakították át a korábbi utalványrendszert. Három alszámla jött létre, ezek jelentik az új formákat, amelyekre különböző plafonnal lehet kedvezményesen utalni a juttatásokat. A szálláshely alszámlával belföldi szállást lehet fizetni, éves szinten 225 ezer forint kedvezményes adózású kerettel – ide tartoznak a szállodák, apartmanok, panziók is. Az étkezés alszámlánál a maximumot 150 ezer forintban határozták meg, ezzel étteremben, büfében, menzán vagy hához szállításkor fizethetünk. A harmadik, 75 ezer forintig kedvezményesen feltölthető, ún. rekreációs alszámlára utalt összeget széles körben felhasználhatjuk: színházjegyet, múzeumi-állatkerti belépőt vehetünk vele, az edzőtermekben a bérletet már fizethetjük ezzel, de az elfogadópontok között fürdőket, lovardákat is találhatunk.

A SZÉP Kártya fogadói oldalán pozitívan ítélik meg az üdülési csekk reformját. A Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége örömmel fogadta a kártya bevezetését.

Míg a SZÉP Kártya inkább gazdaságélénkítő eszköz, addig az Erzsébet-utalvány inkább szociális jellegű termék. Mindkettő elsődleges célja a felhasználók életének megkönnyítése.

sét, hiszen az jelentősen hozzájárulhat a belföldi turisztikai érdeklődés fellendüléséhez. Minden szállodának, panzióknak vagy hotelnek érdemes elfogadnia, mert az üdülési csekknél korszerűbb és jóval olcsóbb fizetési eszköz a szolgáltatók részéről is. Szatmáry Kristóf gazdaság-szabályozásért felelős államtitkár szerint az ágazatok élénkítésétől, fejlesztésétől a GDP 0,5%-os növekedése valósulhat meg. A hazai turizmusban mintegy 300 ezer fő dolgozik, az összes foglalkoztatott kb. 8,4%-a. A turizmus ágazat részesedése a GDP-ből – a KSH 2007. évi adatai szerint – 5,9%, a multiplikátor hatást is figyelembe véve 8–9% között volt. A több vendég magasabb szállodai foglaltságot, nagyobb forgalmat jelent, ezzel hozzájárulhat a munkahelyek megtartásához, új munkahelyek létrehozásához. Januári adatok alapján a SZÉP Kártyát kibocsátó intézményekkel (OTP Csoport, MKB, K&H) eddig több mint 4600 munkáltató kötött szerződést, illetve mintegy 47 ezer munkavállalónak van már SZÉP Kártyája. A kibocsátó intézmények által együttesen megkötött elfogadóhelyi szerződések száma pedig meghaladja a hatezretet.

A belföldi turizmus élénkítése szempontjából fontos eleme az új kártyának az, hogy mindhárom alszámla igénybe vehető turisztikai szolgáltatásokhoz, tehát a teljes összeget, éves szinten akár 450 ezer forintot is felhasználhat erre a célra a kártya tulajdonosa. A kormány az új rendszer bevezetésekor figyelembe vett egyéb szempontokat is: a kártya elterjedésével például pozitív folyamánként csökkenne hazánkban a készpénzhasználat – a Magyar Nemzeti Bank számításai szerint évi százmilliárd forintot lehetne megtakarítani, ha a kártyás fizetésekben elérnénk az átlagos európai szintet.

Az Erzsébet-utalvány a korábban főként francia kézben lévő étkezési utalványok rendszerét egységesíti és egyszerűsíti.

Havi 5000 forintig mindenképpen érdemes adnia a munkáltatóknak, mert kedvezményesebb adózási feltételek vonatkoznak erre, mint a munkabérré, de ezen összeghatár felett is járnak adókedvezmények. További 12 500 forintot nyújthatnak azok a szervezetek, ahol a munkahely rendelkezik saját üzemi étkezdével, ebben az esetben viszont csak üzemi étkezésre fordítható a kedvezményes juttatás. Az új utalvány máris nagy népszerűségnek örvend, legalább 600 ezer munkavállaló biztosan használja, a forgalmazó célja 2,5 millió felhasználó elérése. Az elfogadóhelyek száma pedig már elérte a 17 ezret, megállapodás született a CBA-val, a Cooppal, a Reál üzletláncsal, illetve folynak a tárgyalások a MOL-lal és az Arzenállal is. Az idei esztendőben Erzsébet-utalvánnyal még fizethetünk éttermekben is, jövőre azonban már csak hideg élelmiszer vásárlására jogosít fel. Az utalványból 200-as, 300-as, 400-as, 500-as, 600-as és 1000 forintos címleteket gyártanak, ezt érdemes kihasználni, mert készpénzre sehogy sem váltható az utalvány (azaz viszszaajárót nem tudnak adni belőle a boltosok). Egyelőre papíralapú lesz, de a tervek szerint még idén megjelenik az elektronikus, azaz plasztikkártya változat is. A két változat párhuzamosan áll majd a felhasználók rendelkezésére, vegyes rendszert alakítanak ki a tervezők. Fontos információ lehet, hogy a tavaly kapott üdülési csekket, hideg és meleg étkezési utalványok még az év végéig felhasználhatók, utána azonban kivonják a forgalomból ezeket.

A forgalmazásból befolyó összeg kizárólag állami közfeladat ellátására fordítható, az új rendszernek köszönhetően 2012-től megközelítőleg 10 milliárd forintot lehet majd megpályáztatni szociális célokra áttekinthetően, tisztán. A program a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány erőforrásain keresztül valósul meg, a feladatokat a Nemzeti Üdülési Szolgálat látja el. Szatmáry Kristóf gazdaság-szabályozásért felelős helyettes államtitkár úgy összegezte a béren kívüli juttatások reformját, hogy míg a SZÉP Kártya inkább gazdaságélénkítő eszköz, addig az Erzsébet-utalvány inkább szociális jellegű termék – azonban mindkettő elsődleges célja a felhasználók életének megkönnyítése. ■

GYAKORI KÉRDÉSEK

• Hol és mire váltható be az Erzsébet-utalvány?

Az elfogadóhelyek száma folyamatosan bővül, legfontosabbak a Coop, CBA és a Reál üzletek. Idén átmenetileg éttermek is elfogadják. Az elfogadóhelyek listája megtalálható a www.erzsebetutalvany.hu honlapon.

• Mekkora értékben kérhető Erzsébet-utalvány?

Az utalványt 5000 forint értékben adhatják a munkáltatók, illetve az olyan munkahelyeken, ahol van üzemi konyha, további 12 500 forint értékben is, de ezt az összeget csak az üzemi étkezdében lehet felhasználni. Emellett a SZÉP Kártyán keresztül havi 12 500 forint fordítható még meleg étkezésre, vagyis összesen havonta akár 30 ezer forint értékű összeget is adhatnak a munkáltatók dolgozóiknak béren kívüli juttatásként.

• Mennyi pénz fordítható szállásra?

A SZÉP Kártyára utalt teljes összeg felhasználható szállásra, a rendszer viszont egyirányú: szálláshely alszámláról nem fizethetünk meleg ételt, rekreációs szolgáltatást. A <http://itthon.hu/szpekartya> és a www.ujcafeteria.hu oldalon még több információt talál ebben a témában.

• Milyen költséggel jár a SZÉP Kártya?

A munkaadók és a dolgozók számára a kártya igénylése, bevezetése ingyenes, további öt évig díjmentes a használat, utána pedig díjtalanul meghosszabbítható a kártya.

• A SZÉP Kártya és az Erzsébet-utalvány egyszerre is igényelhető?

Igen, a két pénzügyi eszköz nem konkurens juttatás, hanem egymást kiegészítő lehetőségek a munkáltatók számára.

A Jogvédő

szöveg: Órfi József, fotó: Botár Gergely

National Authority for Data Protection
and Freedom of Information

Péterfalvi Attila egykori adatvédelmi biztos január 1-jétől újra az adatvédelem legfőbb öre. Az új Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnökét az adatvédelmi rendszer átalakításáról kérdeztük.

» **Mi a korábbi ombudsman és az új Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság közti különbség?**

Péterfalvi Attila: Az új hatósági jogkör egyértelműen erősebb, mint az adatvédelmi biztos kvázi hatósági jogköre volt. Vitatkoztak már korábban is arról, hogy mi legyen pontosan az adatvédelmi biztos pozíciója, például az uniós csatlakozásunk kapcsán is módosult a rá vonatkozó törvény. Abban az időben a kétharmadot nem volt könnyű megszerezni egy módosításhoz, ezért kompromisszumos megoldásként csak a legszükségesebb, technikai jellegű, kötelező átalakítások történtek meg az adatvédelmi törvényben. Ekkor kapták az adatvédelmi biztos az úgynevezett hatósági jogkört, amivel már kötelező érvényű döntést is hozha-

tott, a törvénymódosítások azonban nem terjedtek ki minden részletre. Nem voltak kidolgozott részletszabályok például arra vonatkozóan, hogy egy ilyen határozatnak mit kell tartalmaznia formai szempontból. Arra sem volt szabály, hogy ha bíróság előtt megtámadják az adott határozatot, akkor az ügyben melyik bíróság járhat el. Az én értelmezésem szerint az ombudsmannak pont az a lényege, hogy felette nem áll senki.

» **Hogyan harmonizál az uniós irányelvekkel az új adatvédelmi rendszer?**

P. A. Az Unió irányelve arról szól, hogy az ombudsmannak minden uniós országban független ellenőrző vagy felügyelő szereppel kell bírnia. Az Alaptörvénnyel az egész struktúra megváltozott. Lett egy általános alapjogi biztos két helyettessel,

az adatvédelmi területet pedig egy önálló, bírságolási jogkörrel is rendelkező hatósághoz szervezték. Ez a mostani megoldás tehát jobban harmonizál az uniós szabályozással. Egyáltalán nem értek egyet azokkal a nem szakmai, hanem politikai indíttatású kritikákkal, amelyek azt mondják, hogy kormányhivatallá degradálták az adatvédelmi biztos intézményét. Az új hatóság függetlensége teljes mértékben biztosított, önálló költségvetéssel rendelkezik, és megalakulásával az adatvédelem egyértelműen erősebb pozícióba került. A korábbi biztos nem volt önálló jogi személy, a munkatársait az Országgyűlési Biztosok Hivatala vette föl, ahogy a költségvetését is onnan biztosították. Az Alkotmányban sem szerepelt az adatvédelmi biztos intézménye, az

új Alaptörvényben viszont kimondottan megjelenik, hogy független hatóság felügyeli az adatvédelmi és információszabadsághoz való jogok érvényesülését. A sort lehetne folytatni, de biztos, hogy komoly előrelépés történt. Ha megnézzük az uniós adatvédelmi irányelvet, vagy azt, ahogy más országokban működnek az adatvédelmi hatóságok, látható, hogy nincs probléma a szabályozással.

» *Hogyan élte meg, amikor hivatali idejének lejártá után Sólyom László köztársasági elnök többször felterjesztette az adatvédelmi ombudsman tisztségére? Ő a mai napig nagy szakmai tekintélynek örvend, így akkori véleménye talán a mostani kinevezési eljárás módját kritizáló hangokat is felülírja.*

P. A. Sólyom László a magyar adatvédelmi szabályozás egyik nagy atyja. Nekem nagyon fontos szempont volt, hogy egy olyan szaktekinetly, mint ő, hogyan vélekedik az ombudsmani tevékenységről, javasolja-e a folytatását vagy nem. Számomra ez volt az igazi megmérettetés, és nem az akkori politikai játszma. Azért is fontos a kétszeri jelölés, mert vannak jogvédők, akik a mostani kinevezésem kapcsán azt mondták, hogy hivatali időm alatt az adatvédelem elszabadult, öncélú lett, és nem fordítottam elég figyelmet a nyilvánosságra. Ezt persze statisztikákkal is cáfolni lehet, egyáltalán nem esett vissza a nyilvánosságra vonatkozó beadványok száma. Az tény és való, hogy azokban az időkben számos olyan adatvédelmi kérdés merült fel, amelyek sokkal nagyobb nyilvánosságot kaptak, mint a közérdekű adatok nyilvánossága, de emellett rengeteg interjú adtam, amelyek hatására nagyon sok probléma-felvetés megoldódott. Az ombudsman legnagyobb fegyvere a nyilvánosság, ezt nem szabad szem elől téveszteni.

» *Az új Adatvédelmi Hatóság nem fordulhat közvetlenül az Alkotmánybírósághoz. Nem szűkült ezzel a mozgástér?*

P. A. Az új adatvédelmi törvény nem ad lehetőséget ennek a rendelkezésnek egyszerű feles többséggel történő módosítására, tehát el kell fogadni, hogy ez hosszabb távon is így marad. Viszont azt kell mondani, hogy mindig is kívánatos volt az alkotmányos intézmények együttműködése, és bár ezzel a kitételrel valóban csökkent a mozgástér, egyúttal szükségszerűen a közös munka felé terel bennünket az új rendszer. Elhatároztam,

hogy ha a jövőben olyan kérdés merül fel, amivel korábban az Alkotmánybírósághoz fordultam volna, ezentúl az alapjogi biztoshoz fordulok. Azt nem mondom, hogy adott esetben a törvényen ne lehetne tovább finomítani. Erősíteni lehetne az elnök pozícióját vagy javítani az érdemi adatkezelési szabályokon. Amit viszont az Unió irányelve megkövetel, a független hatóságra vonatkozó előírás tekintetében megmaradt a kétharmados többség. Így az új hatóság nincs kitéve a mindenkori kormánytöbbség kényének-kedvének, nem lehet ide-oda változtatni az intézményrendszert. Az adatkezelésre vonatkozó érdemi szabályok viszont megmaradtak feles szabályoknak, tehát az élet és a nemzetközi trend változásainak hosszabb távon is meg tudunk majd felelni.

» *Üdvözölte az adatvédelmi felelősök konferenciájának megalapítását. Kik vehetnek részt ebben a munkában, és mi ennek a jelentősége?*

P. A. Nagy reményeket fűzök ahhoz, hogy a konferencia segítségével kialakulhat egy egységes joggyakorlat, ami persze függ a törvényi szabályozástól és attól is, hogy a korábbi biztosok milyen állásfoglalásokat adtak ki. Ezek iránymutatók maradnak a jövőben is, de az is nagyon fontos, hogy le lehet ülni végre azokkal, akiket a téma érint, például a sok adatvédelmi kérdéssel küzdő egészségügyi szektorral. De érintheti ez a közigazgatást is, a különböző okmányirodáknál, nyilván tartásoknál lévő adatvédelmi felelősöket, a rendszeti és a pénzügyi szektort. Az ombudsman intézményét erendően azért hozták létre, hogy az állampolgárt megvédje az állam túlkapasaitól, az adatvédelem területén viszont látható, hogy az adatok jelentős része nem az állam kezében, hanem a magánszektorban van. A közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatban is le kell majd ülni az érintettekkel megbeszélni, milyen adatokat kell nyilvánosságra hozni, hogyan kellene hozzáférhetővé tenni. Ezekre hiába vonatkozik szabály, nagyon sok dolog még most sem tisztázott eléggé.

» *Mi lesz a sorsa a lezáratlan adatvédelmi ügyeknek? Biztosított ehhez a munkához a személyi állomány?*

P. A. Az adatvédelmi biztos jogutódja nem a hatóság, hanem az alapjogi biztos. A folyamatban lévő 3-4000 adatvédelmi ügyet azonban a jogszabály értelmében

természetesen a hatóság fejezi be. Erre való tekintettel különösen fontos volt, hogy időben elkezdjünk felkészülni a munkára. Az adatvédelmi biztos stábjának körülbelül a felét hívtam meg egy munkaidő utáni beszélgetésre. Felvázoltam nekik az új hatóság szerkezetét, és megkérdeztem, hogy ki folytatná szívesen velem a munkát. Az új helyzetet sokan elfogadták, korábbi hivatalukban felmentési idejüket töltik, ennek lejárta után áthelyezéssel kerülnek majd ide. A költözés és az új helyszín átalakítása, vagy például az eddig nem alkalmazott, de kötelező auditált iratkezelési rendszer elindítása, a hatósági munka felállítása együttesen komoly kihívás elé állít bennünket.

Ez a mostani megoldás jobban harmonizál az uniós szabályozással.

» *Kilenc évre szól a kinevezése. Milyen hosszú távú elképzelései vannak?*

P. A. Az eddigi tevékenységem legnagyobb eredményének azt a jogpropaganda tájékoztató tevékenységet tartom, amelynek következményeképpen az adatvédelemről ma már szinte mindenki tud. Ezt szeretném folytatni a nyilvánosság területén is, illetőleg elérni, hogy az egész szabályozási gyakorlat sokkal életesebb legyen. A legfontosabb dolog egy közösségnél az önkéntes jogkövetés. Az erkölcs és a jogi normák közti különbségtétel beláthatatlan következményekre vezetne. Nem szeretném, ha csak azért lenne presztízse az adatvédelmi hatóságnak, mert állandóan bírságot. Ezenkívül jó lenne a szélesebb együttműködés például az alapjogi biztossal, indokolt esetben a médiahatósággal. Azt gondolom, szép feladataink lesznek. ■

Járásnyi közelségben az állam

szöveg: Órfi József

Várhatóan lapunk megjelenésével egy időben nyújtja be az Országgyűlésnek Navracsics Tibor, közigazgatási és igazságügyi miniszter azt a törvényjavaslatot, mellyel lehetővé válik a járás mint igazgatási szint szabályozása. A járasok létrehozásával az állam szervezetének legalacsonyabb szintű területi és szervezeti egysége jön létre. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) Területi Közigazgatásért és Választásokért Felelős Államtitkársága széles körű kutatásokra alapozva, a megyei és fővárosi kormányhivatalokkal szoros együttműködve, európai kitekintéssel, kimondottan a hazai igényeknek megfelelően készítette el javaslatát, amelyet Szabó Erika területi közigazgatásért és választásokért felelős államtitkár segítségével mutatunk be Olvasóinknak.

„A járasok kialakításának egyik legfontosabb célja, hogy az államigazgatási feladatokat az államigazgatási rendszeren belül lehessen elvégezni. Ezek közül eddig sokat az önkormányzatok polgármesterei hivatalai, elsősorban a jegyzők láttak el. Nem volt koherens a rendszer, hiszen a polgármesterei hivatalnak elsősorban a helyi ügyek ügyintézését kell szolgálnia” – fejtette ki az államtitkár. Az önkormányzatokról leválnak az államigazgatási típusú feladatok, amelyek ellátása a továbbiakban járási szinten történik majd. Ilyen államigazgatási feladat például az anyakönyvi igazgatás, a személyi adat és lakcímnnyilvántartás, az útlevétél és az építésigazgatással kapcsolatos ügyintézés, de ide tartozik a gyámügyi igazgatás és a gyermek- és ifjúságvédelem is. Ma a kis-településeken a polgármesterei hivatalok és körjegyzőségek is végeznek anyakönyvi feladatokat. Az önkormányzati és államigazgatási feladat- és hatáskö-

rök szétválasztásával hosszú távon stabil járási rendszer jön majd létre, amely az identitásra, a közösségépítésre, a településszerkezeti adottságokra és a szakmai teljesítőképességre épül.

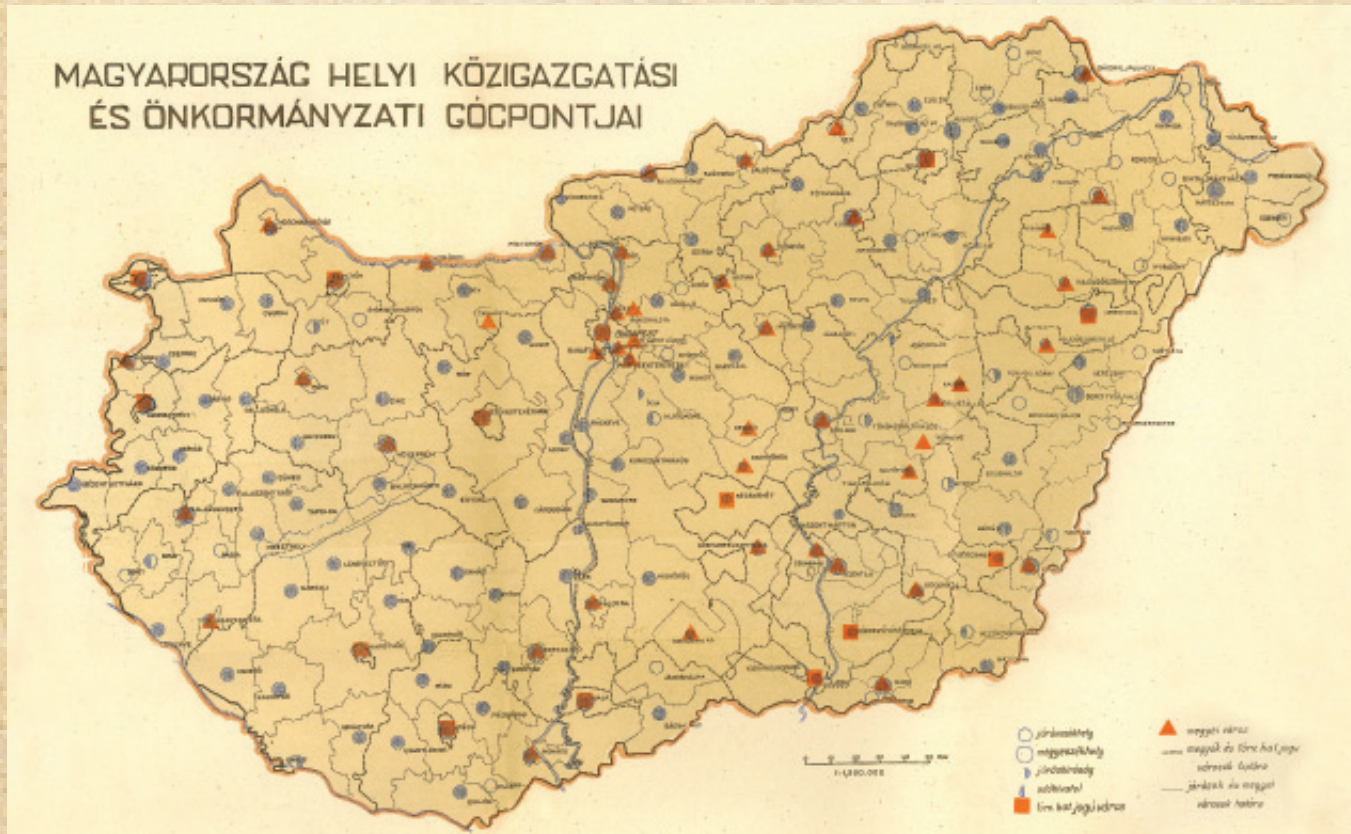
„Az új közigazgatási rendszer egyik alapelve, hogy a meglévő államigazgatási feladatoknak helyben kell maradniuk, ezért a járási hivataloknak kihelyezett ügyfélszolgálatok is lesz. Az okmányirodákra történő kormányablak-telepítés is ennek a szellemében valósul majd meg, hiszen egy jól működő, kiépített rendszer jó alap arra, hogy tovább fejlesszük az ottani lehetőségeket. Szeretnénk a legkisebb beavatkozással a legnagyobb eredményeket elérni” – mondta Szabó Erika államtitkár.

A járási rendszer kialakításának szakmai megalapozottságáért kutatóintézet szakmai tanulmány készült. A Hétfő Kutató Központ az első variációknál a történelmi, településtudományi és

munkahely-elérési szempontrendszert vette alapul. A járasok számára vonatkozóan több elképzelés is felmerült, száztól háromszázötvenig. A végső szám meghatározásához többek között olyan államigazgatási szempontok járultak hozzá, mint az államigazgatási feladatok egy helyen való elvégzése és a meglévő infrastruktúrára való rátelepülés, hogy ne kelljen mindent teljesen előlről kezdeni, kiépíteni. További alapelv volt a gyors és könnyű hozzáférés biztosítása az államigazgatási szolgáltatásokhoz, valamint az, hogy a járasok illeszkedjenek a megyehatárokhöz. Mindezek figyelembevételével 168 járás lesz az országban, illetve 7 körzet Budapesten.

„A járási központok kiválasztásánál fontos volt, hol működik már meglévő okmányiroda” – tette hozzá Szabó Erika. Az új rendszer hatékony működéséhez komoly fejlesztésre lesz szükség. Egységes dizájn alapján készültek el a már működő kormányablakok is, ezt az arculati irányt követik a jövőben is.

MAGYARORSZÁC HELYI KÖZIGAZGATÁSI ÉS ÖNKORMÁNYZATI GÖCPONTJAI

Bibó István magyarországi járásokra vonatkozó eredeti elképzelése, 1950.
forrás: ifj. Bibó István

Az ügyintézőkről szólva az államtitkár elmondta, hogy a munkakör betöltésének feltétele a diploma és a nyelvtudás lesz, a leendő munkatársakat pedig felvételi eljárás keretében választják majd ki. Komoly elvárások lesznek a személyiségüket illetően is, hiszen hivatásukban az államot testesítik majd meg. A magyar kormány kiemelt programként kezeli a területi közigazgatás fejlesztését és az ügyfélbarát közigazgatási rendszer kiépítését, ezért a kabinet döntése alapján a rendelkezésre álló forrásokból átcsoportosít a rendszer teljes körű átalakítására. Ez nyolc uniós projektet jelent. A teljes rendszer kiépítése 15-20 milliárd forint körüli összegbe kerül. Várhatóan 300 kormányablak lesz az országban, amihez óriási informatikai fejlesztés szükséges. Ez a szám nagyjából a járások számának kétszerese, de ez nem azt jelenti, hogy minden járásban két kormányablak lesz; elsősorban a meglévő okmányirodák helyszínek, illetve a népességszám és az elérhető

ség alapján jelölik ki a pontos helyszíneket. A járások államigazgatási feladatokat látnak majd el, a járási hivatal a megyei kormányhivatal kirendeltségeként, részeként fog működni. A járások kialakításával komoly lehetőség nyílik arra, hogy az eddigi szétszórtnan, tagolt rendszerben működő államigazgatási feladatok ellátása hatékonyabban és költségtakarékosan valósulhasson meg. Az Európai Unió sokszínű gyakorlatához képest is egyedi lesz az új magyar rendszer. Sok országban működnek kormányzóságok vagy prefektusok, de például Lengyelországban vajdasági rendszerben látják el a helyi szintű államigazgatási feladatokat. „A járások kialakításánál nem az európai gyakorlat volt az elsődleges szempont, hanem az, hogy saját múltunknak, hagyományainknak és igényeinknek megfelelő rendszert tudjunk kiépíteni. Az állam és az állampolgár közti kapcsolat korábban erősen meggyengült, ezen változtatni

szeretnénk. Olyan ügyfélbarát szolgáltatásra van szükség, amire az ügyintézők is szolgálatként tekintenek” – mondta el lapunknak Szabó Erika területi közigazgatásért és választásokért felelős államtitkár.

A törvényjavaslat benyújtását átfogó társadalmi egyeztetés előzte meg. A kormányhivatalok járási hivatalainak kialakításáról szóló munkaanyagot januárban lehetett véleményezni a kormányzati portálon. A települések részéről több száz javaslat érkezett be, amelyeknek több mint a fele olyan kistépelülésektől érkezett, akik egyik járástól a másikhoz szeretnének kerülni. Ezeket az igényeket a megyei kormány megbízottak segítségével megvizsgálják. A járási székhelyekről, s illetékességi területeikről szóló kormányrendelet várhatóan június végén fogadja el a kormány. A járások és a járási (fővárosi körzeti) hivatalok a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti egységeiként 2013. január 1-jével állnak fel. ■

Mi a magyar?

szöveg: Örfi József

A vásárlók részéről érthetően egyre nagyobb igény jelentkezik a termékek eredetének és minőségének megismerésére. A megengedő uniós szabályozás azonban nem kötelezi a gyártót ezek feltüntetésére, ráadásul az élelmiszeripari szakma sem ért egyet abban, hogyan lehetne definiálni a „magyar termék” fogalmát. Erre a helyzetre jelenthet megoldást a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) magyar termék rendelettervezete.

Az Unióhoz újonnan csatlakozott országok – köszönhetően a korábbi államosításoknak és a rendszerváltás utáni privatizációnak – szegényes termékkínálatuk miatt javarészt felvevőpiacként jelentek meg a közösségben, amikor a csatlakozást követően elindult az áruk szabad áramlása. A rendszerváltozással beköszöntő szabadkereskedelem miatt átalakult és sérülékeny magyarországi élelmiszerpiacon a korábban megszokottól eltérő áruk jelentek meg. Uniós tagságunk mellett a globalizációs folyamatnak is köszönhető, hogy háttérbe szorultak a magyar eredetű élelmiszerek, és az áruházak kínálatában nem ritka a dél-amerikai vagy távol-keleti áru. Mindennek következtében a magyar gyártók hátrányba kerültek saját piacukon. Gyakorik az élelmiszeripari botrányok is, amikor egy-egy termékről kiderül, hogy emberi fogyasztásra alkalmatlan vagy a szervezetre veszélyes alapanyagokat tartalmaz. Az áruk áttekinthetetlen sokasága miatt

ellenőrzésük is nehézkessé, szinte lehetetlenné vált, a szűrőpróbaszerű kontroll pedig gyakran csak arra elég, hogy a forgalomba került rossz áruk nagy arányára hívja fel a figyelmet. A vásárlók részéről érthetően jelentkezik az igény, hogy szeretnék hazai terméket fogyasztani. Gyakran egyszerűen a bizalom hiányzik a meghatározhatatlan eredetű, gyanús kinézetű, sok esetben hiányos címkével rendelkező, esetleg túl olcsó termék megvásárlásakor. Tudatos vásárlónak azokat nevezik, akik vásárlásuk során elsődlegesen nem az ár alapján döntenek, hanem egészségüket vagy nemzeti érdekeiket tartják szem előtt. Számukra fontossá vált, hogy az üzletekben ismert, hazai áruhoz juthassanak, illetve a minőségjellemzők, mint a „különleges”, „prémium” vagy „kézműves” kategóriák feltüntetése mögött tényleges tartalom legyen. A gyártók és kereskedők szeretnék kiszolgálni a magyar termékek iránti igényeket, gyak-

ran azonban nem egyértelmű, mit takar a terméken feltüntetett, nemzeti színekben pompázó címke vagy védjegy. A VM a fentiek miatt határozta el, hogy rendelettel kíván szabályozni egyes önkéntesen feltüntethető jelöléseket. Az élelmiszeripari termékek előállításuk során összetett folyamaton mennek keresztül, ezért nem volt egyszerű, hogyan definiálják a magyar termék kifejezést. Az első kérdés rögtön az alapanyag vonatkozásában merül fel, amelynek sok esetben kérdéses a származási helye, vagy nem egyértelmű, hogy a hozzáadott alapanyagok közül melyik milyen mennyiségben jelentkezik a termékben. Kérdésként jelentkezik az is, hogy a gyártó vállalat székhelye Magyarországon található-e vagy sem, illetve milyen nemzetiségű a cég tulajdonosi szerkezete. A magyar termék rendelet elsődleges céljai között szerepel, hogy az itthoni árukat és cégeket előnyösebb pozícióhoz juttassa a megnyitott hazai piacokon, ezért előkészítése

45667532156759

során a VM konzultált a hazai gyártókkal és kereskedőkkel is. A magyar termék fogalom meghatározásához Élelmiszer Termékpálya Kódex kidolgozását tűzték ki célul, azonban már itt látni lehetett az eltérő szempontokat a valóban hazai gyártók és a csak többé-kevésbé itthoni eredetű termékeket forgalmazó cégek között. A Termékpálya Kódex összetett javaslatának alapja úgy szól, hogy önkéntes kereskedelmi kapcsolatok esetén „a Magyarország területén bejelentett élelmiszer-előállító telephelyen (...) előállított termékek” minősülhetnek magyar terméknek. Ez alapján, amit Magyarországon csak csomagolnak, nem fér bele ebbe a kategóriába. Ezzel szemben a Magyar Termék Kft. javaslata szerint a magyar termék védjegy viselésének az lenne a három feltétele, hogy a termék végső alakját Magyarországon nyerje el, korábban más országban ne kerüljön forgalomba, illetve a gyártó

helye és ügyintéző szervezeti egység Magyarországon legyen. Ez a megvalósítás viszont lehetővé tenné a külföldi alapanyag használatát és termékfeldolgozást. A cég csak most tervezi felvenni azt a negyedik feltételt, amely szerint a termékek legalább ötvenegyszázalékban magyar adottságot kell tartalmazni. Alapvetően elfogadott közgazdászterminológia szerint hazai árunak nem tekinthető, amely értékének mint 50%-át itthon állították elő. A védjegy létrehozását támogatná a Magyar Kereskedelmi Szövetség (MKSZ), sőt csatlakoznának is. Az Élelmiszer-feldolgozók Országos Szövetsége (ÉFOSZ) elnöke szerint a „magyar termék” fogalom meghatározása a magyar élelmiszer-feldolgozás számára rendkívül nagy társadalmi jelentősége van, ami miatt körülményes, az érdekelteket bevonó társadalmi egyeztetést javasolnak, és az országok gyakorlatának a fogyasztóbarát hatását célzó vizsgálatot szorgalmazzanak. A hatályban lévő uniós

kereskedelmi szabályozás miatt azonban nincsen mód arra, hogy egy adott ország kötelező eredetmegjelölést írjon elő. Nem írható felül az a rendelkezés sem, ami azt mondja ki, hogy a terméket abból az országból származónak kell tekinteni, ahol az utolsó lényeges átalakítása történt. Jellemző példaként lehet felhozni a „magyar” pisztácia esetét, amit a forgalmazó ömlesztve vásárolt meg, és hazai telephelyen csomagolt át kisebb kiszerelésre. A VM felismerte, hogy van olyan lehetőség, ami a közösségi iránymutatáson és a meglévő vásárlói igényeken alapul: az önkéntes jelölési rendszer kidolgozása. A minisztérium rendelettervezete éppen ezt a lehetőséget akarja kihasználni, amikor egy olyan önkéntes jelölési gyakorlatot kíván segíteni, illetve létrehozni, amellyel lehetőség nyílik Magyarországon előállított élelmiszerek azonosítására. A sok egyeztetést követően megfogalmazott tervezet elég határozottan és egyértelműen fogalmaz. Eszerint az a termék minősülhet

„magyar termék”-nek, amely megfelel az alábbi feltételek mindegyikének: Növényi eredet esetén „*annak termesztése, betakarítása, vadon termő növény esetén begyűjtése, kezelése, előrecsomagolása*” Magyarországon történjen. Állati eredetű alaptermék esetén „*az állat születése, keltetése, felnevelése, vadon élő állat elejtése, vadon élő halak kifogása, vagy, ha az alaptermék nem az állatból készül, különösen a méz, tej és tojástermelés esetén, az állat termelésbe állítása, és ha az állati eredetű alaptermék csomagolt, előrecsomagolása*” Magyarországon történjen. Feldolgozatlan és feldolgozott élelmiszerek esetén, a fentieknek megfelelő (!) alaptermékből kiindulva, „*valamennyi további munkafázist*” Magyarországon kell végezni.

Azokban az esetekben, amikor a termék előállításánál nincsen lehetőség százszázalékban magyar alapanyagok használatára, a tervezet bevezeti a „*hazai termék*” fogalmát. Használatának feltétele, hogy az adott termékben minimum ötven százalékos legyen a magyar alapanyag részesedés. (Ilyen lehet például az a lekvár, amit magyar gyümölcsből, de külföldi cukorral készítenek el.) Azoknál a termékeknél, ahol egyáltalán nincs lehetőség magyarországi alapanyag feldolgozására, de a termék feldolgozása itthon történik, lehetőség lesz a „*hazai feldolgozású termék*” megkülönböztető jelzés használatára. Ennek feltétele, hogy minden feldolgozási fázis Magyarországon történjen, import kávé behozatala esetén például nemcsak a csomagolásnak, de a pörkölésnek is hazai üzemben kell megvalósulnia. A három kategória kifejezetten az összetevők eredetének pontos meghatározását segíti, de nem tér ki a minőségi kérdésekre. Ez utóbbit a tervezet külön tárgyalja, a megkülönböztető minőségi jelzők használatának feltételeivel kapcsolatban fő szabályként a Magyar Élelmiszerkönyv irányelvnek való megfelelést írja elő. A tervezetet a VM elküldte Brüsszelbe a notifikációs eljárás miatt, amelyet követően várhatóan 2012 második felében kerülhet sor az új szabályozás hatályba lépésére. ■

Kormányablakaink a nemzetközi mintává válás útján

A Csongrád és Veszprém megyei kormányablakok

szöveg: Tóth Nándor Tamás

fotó: Gémes Sándor

fotó: Kálóczy Beáta

A kormányablakokról szóló riportsorozatunk e havi kiadásában a Csongrád és a Veszprém megyei kormányablakokat kutattuk fel. Csongrád megyében két integrált hivatal is van, az egyik Hódmezővásárhelyen, a másik Szegeden. A szegedi kormányablak a belvárosból, illetve a helyközi buszokat fogadó buszállomástól egyaránt néhány perc sétával elérhető, így mind a vidékiek, mind a városban élő, tömegközlekedést használó ügyfelek gyorsan ideérnek. Az akadálymentesített ügyfélszolgálatnak otthont adó épületben található a Csongrád Megyei Kormányhivatal Törzshivatala, a Szociális és Gyámhivatala, valamint a Csongrád Megyei Önkormányzat Hivatala. Ez a „helyzeti előny” még rugalmasabb és gyorsabb ügyintézkést tesz lehetővé. A hódmezővásárhelyi kormányablak rendkívül szép környezetben, a városközpontban, a Kossuth

téren, a Polgármesteri Hivatal impozáns épületében található. Szegeden kiemelkedően nagy számban érkeznek az egyszerűsített honosítási, illetve visszahonosítási kérelmek benyújtása ügyében – a kérelmezők száma átlépte az ezerfős határt. Jó kapcsolatot sikerült kialakítani a határon túli magyar szervezetekkel, elégedettek az ügyintézés gyorsaságával és színvonalával, ennek eredményeként szívesen irányítják ide a velük kapcsolatba került ügyfeleket. Sokan jönnek családtámogatási ellátások igénylése kapcsán, illetve nagy az érdeklődés az Alaptörvény dedikált példányai iránt, az újabban egyre többen rendelik meg a díszkiadást is. Az év elején, a felvételi leadási határidő közeledtével nő az érdeklődők száma az érettségire történő jelentkezés és a felsőoktatási felvételi eljárás miatt is. Hódmezővásárhelyen a családtámoga-

tási ügyek a legnépszerűbbek, a városban ugyanis nincs a Magyar Államkincstárnak ügyfélszolgálat, így a hódmezővásárhelyi családoknak igen előnyös, hogy ilyen jellegű ügyeikkel nem kell Szegedre utazniuk. Sok devizahiteleiket törleszteni nem tudó család informálódik 2011 év vége óta a Nemzeti Eszközkezelő által biztosított programokról is. A Csongrád megyei kormányablakok ötletességét és rugalmasságát példázza a szegedi Paprikafesztiválra történő kitelepülés. A két kormányablak tényleg mindent megtett, hogy közelebb kerüljön a polgárokhoz: a hivatal világától merőben eltérő környezetben, egy háromnapos fesztivál keretein belül mutatták be az ügyfélbarát közigazgatást. A rendkívül sikeres kezdeményezés elnyerte a fesztivál vendégeinek tetszését, több száz ügyfél fordult meg a standoknál a három nap alatt, 265-en igényelték közülük az alap-

KORMÁNYABLAK
INTEGRÁLT KORMÁNYZATI ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

törvény díszkiadás. *„Végre nem valami izzadságszagú hivatali megoldás! Ki kell menni a nép közé!”* – mondta egy elégedett ügyfél.

A Veszprém megyei kormányablak rövid működése egészen más szempontból, de szintén nagyon sikeresnek mondható. Az ügyfélszolgálat tömegközlekedéssel jól megközelíthető helyen van, az épületben található az Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár. Tágas, átlátható ügyféltérben várják az állampolgárokat minden hétköznap egészen este 8 óráig – erre különböző hirdetésekben, televíziós adásban is felhívták a figyelmet. A sikeres akció eredményeként többszörösére nőtt azok száma, akik 17 óra után érkeznek ügyeiket intézni. Leginkább jogszabály-értelmezésben kérnek segítséget az ügyfelek. Ide tartozik a családtámogatás, a szociális segélyezés, a nyugdíj, illetve az azokkal kapcsolatos kérdések. Folyamatos, szinte napi szintű az érdeklődés a rögzített árfolyamú hiteltörlesztéssel kapcsolatban. Az eddig megfordult közel tízezer ügyfél a TAJ kártyát, az Európai Egészségbiztosítási Kártyát és a méltányosságból adható egyszeri segélyt igényli a leggyakrabban, bár néha fogyasztóvédelmi panaszokkal vagy östermelői igazolvánnyal kapcsolatban is kérdezik a munkatársakat – a széles ügyintézési lehetőséget mindenki örömmel veszi. *„A kormányablak valóban az állampolgárokért van, az integrált ügyfélszolgálat dolgozói gyorsan, készségesen, precízen dolgoznak, és segítették problémáink megoldását”* – fogalmazta meg hálóját egy ügyfél a kormányablak vendégkönyvében. A kormányablakok sikeréről már Európán kívül is beszélnek, tavaly kétszer is felkereste egy húszfős vietnámi delegáció az ügyfélszolgálatot – elképzelhető, hogy a dél-kelet ázsiai ország magyar mintára alakítja át hivatalrendszerét. ■

Mindenki véleménye számít

szöveg: Vida sándor

Fórumot indít a kormány az állam működéséről. A Jó Állam Fórum joallam.kormany.hu honlapján bárki megoszthatja a javaslatát, véleményét a döntéshozókkal az államszervezet jobb, hatékonyabban működése érdekében. A kezdeményezést angol példa alapján hozza létre a kabinet. A szigetország pénzügyminisztériuma legutóbb 2010 júliusa és októbere között igyekezett begyűjteni először a hivatalnokok, majd az állampolgárok véleményét, ötleteit arról, hol racionalizálnák a kormányzati működést a költségcsökkentés érdekében, amellyel fontmilliókat spóroltak a szigetország költségvetésében. A cél itthon is hasonló.

Ezt a nemzetközi példát alapul véve a jó és hatékony állam megteremtésében most mindenki kiveheti a részét. A Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program keretében megvalósuló, Jó Állam Fórumon keresztül – anonim módon és e-mail cím megadásával is – megoszthatják az állampolgárok a véleményüket az államapparátussal és egymással egyaránt.

A spektrum széles: az adó- és pénzügypolitikától kezdve, az egészségügy, a honvédelem, a nemzetpolitika, a kultúra területein át az igazságügyig, harminc különböző kategóriában fogalmazhatók meg észrevételek és tehetők javaslatok. Sőt a már bevált, jó gyakorlatokat is felhozhatják pozitív példa gyanánt.

„Nem volt még Magyarországon olyan szervezett fórum, amelyen keresztül strukturáltan, közvetlenül lehetett volna hasonló ötleteket, véleményeket beküldeni az állam képviselőinek” – mondta Gál András Levente, a Jó Állam fejlesztési koncepció végrehajtásának összehangolásáért felelős kormánybiztos.

A beérkező felvetéseket az ágazati minisztériumokban különböző munkacsoportok dolgozzák fel, de részt vesznek ebben a Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatói és hallgatói is. Az észrevételeket március 31-ig várják, melyek egy részét a Magyar-program 2012-ben megjelenő kiadványának készítése során figyelembe veszik. Sőt, az e-mail címüket megadó az adott témakörre vonatkozó értékelő összeállítást is kapnak. ■

Magyarok Dél-Erdélyben

szöveg és fotó: Pozsony Ferenc néprajzkutató, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja

A három számon átívelő csángósorozat után a dél-erdélyi magyarságot hozzuk közelebb olvasóinkhoz. Írásunkban elsősorban azt nézzük meg, milyen hagyományok tartják életben a helyi magyarságot, és fordítva, milyen hagyományokat tartanak életben nemzettársaink.

forrás: Csángó Néprajzi Múzeum

A Dél-Erdélyben élő magyarság száma a 20. század során jelentősen lecsökkent. A magyarság apadását számos történelmi, politikai, gazdasági tényező segítette elő. Például Torda város és környéke 1940-ben Dél-Erdélyhez került. Torda fontos kereskedelmi utak találkozásánál fekszik, sóbányáiról híres, kézműves, polgári, városi centrum volt. Egészen a 20. század közepéig jelentős kerámiaközpontként működött. A II. világháború idején a város lakosságának jelentős része az Észak-Erdélyhez tartozó Kolozsvárra menekült. A város mellett csörgedező Aranyos folyó síkságán található Aranyosszék települései. A vidéket a történelmi források szerint, a kézdi székelyek népesítették be. A

16. században lakosai protestánsná váltak, unitárius és református hitre tértek. Kultúrájukat, nyelvjárásukat erős mezősegi hatás érte. A 20. század második felében az erőltetett iparosítás és a közeli városok lakosságának mesterséges felduzzasztása után intenzív zöldségtermesztéshez fogtak. Ez a vidék ma Erdély egyik legpolgáriasultabb magyar területe. Gazdasági kapcsolataik szorosan összefűzték az Aranyos folyó forrásvidékén élő mócokkal és a mezősegi románsággal is. Ez a kapcsolatrendszer kultúrájukban is tükröződik. A térségen belül sajátos nyelvi, kulturális és etnikai szigeteket alkot Torockó és Torockószentgyörgy. E két magyar település az Aranyos és a Maros folyók vízvá-

lasztóján, a Székelykő lábainál található. Torockó hajdanán városi rangú bányásztelepülés volt, míg Torockószentgyörgyön magyar jobbágyok éltek. Torockó jellegzetes településszerkezettel és építészettel rendelkezik. Az erdélyi szász falvakra jellemző zárt utcaképet találjuk meg benne, a kétszintes házak frank típusú oromzattal rendelkeznek. Az alsó szinten hajdanán vasverő műhelyek voltak, míg a felső szintet lakásként használták. A 19. század második felében a nagyipari létesítmények hatására a torockói vasverés elvesztette korábbi jelentőségét, nem biztosított megélhetést, éppen ezért lakossága önmagába zárkózott, visszafejlődött, elparasztosodott, napjainkra lecsökkent lélek-

száma, és előregedett. Hajdani kivételes státusát tükrözi jellegzetes archaikus ünnepi viselete. A szomszédjában fekvő Torockószentgyörgy megőrizte vitalitását, kivételesen díszes textilanyagát. Mindkét falu elsősorban a növekvő faluturizmusban látja és keresi jövőjét. Erre predestinálja festői természeti környezete, hagyományos építészete, viselete és lakáskultúrája.

A Mezőségétől délre és a Székelyföldtől délnyugatra a magyarság elszórtan, kisebb-nagyobb szórványokban él. Életerős magyar faluközösségeket találunk még a Kis-Küküllő völgyében (pl. Ádámos, Dombó, Királyfalva), valamint Nagyenyed szomszédságában (pl. Magyarlapád, Bece, Csombord). Az itteni magyarok elsősorban földműveléssel, gyümölcs- és szőlőtermesztéssel foglalkoznak. Kivételesen gazdag zenés-táncos folklórt (pontozó), archaikus dalokat és változatos népszokásokat őriztek meg. A dél-erdélyi városok közül Déván, Vajdahunyadon, Szászvárosban, Szászsebesen és Gyulafehérváron élnek magyarok. A Hátszeg környéki magyar nemesi birtokos réteget a történelem vihara elsodorta, ezekben a falvakban ma már túlnyomórészt románok élnek. Déva környékén Lozsádon, Bácsiban, Rákosdon vannak elapadó magyar közösségek. A 19. század végén a magyar kormány Déva szomszédságába Bukovinából telepített székelyeket.

A Nagy-Küküllő és az Olt közötti területen a magyarság csak hajdani szász városokban (Kőhalom, Segesvár, Medgyes, Szentágota, Nagyszeben), valamint falusi nyelvszigetekben él, pl. Oltszakadaton, Vízaknán, Bürköson, Románújfaluban, Halmágyon, Kóboron, Nagymohán. A régi szászföldi falvak (pl. Oltszakadát, Halmágy) magyarsága a 16. században lutheránus vallásra tért át. Társadalomszerkezetüket, kultúrájukat (pl. építészet, szokásvilág) erős szász hatás érte. A 19. század végén érdekes disszimilációs folyamatok indultak meg ezeken a településeken. Népi kultúrájuk szászosan tartott elemeit tudatosan felcserélték magyaros változatokra. Így váltak népszerűvé körükben a „díszmagyar” ruhák és a „palotás” csárdások. A német nyelvsziget-kutatás hatására Oltszakadatról Vámszer Géza írt monográfiát.

A dél-erdélyi szász városokba a magyarság nagyobb számban csak a 18. század közepétől tudott betelepedni, amikor az osztrák kormányzat elrendelte a concivitást, vagyis más ajkúak betelepését a helyi tanácsok engedélye nélkül. A 19. század második felében a vasútépítéssel, valamint az iparosítással egy időben jelentős magyar kolóniák jöttek létre Nagyszebenben, Kiskapuson, Medgyesen, Segesvárt és Brassóban.

Erdély etnikai és kulturális szerkezetében sajátos helyet foglalnak el a Brassó környékén élő barcasági magyarok. A vidék nyelvjárását Horger Antal, történelmét Binder Pál, népköltészetét, tárgyi kultúráját pedig Seres Antal vizsgálta meg. Magyar királyaink az Árpád-korban a tömösi és a töröcsvári hágók védelmére magyar falvakat létesítettek. Ezeket később a töröcsvári uradalommal együtt Brassó városának adományozták, így a magyar faluközösségek évszázadokon keresztül a koronás város jobbágyaivá váltak. A 16. században Brassó hatására lutheránus hitre tértek. Építészetüket, lakáskultúrájukat, bútorikat, textíliákat, viseletüket, társadalomszerkezetüket és szokásaikat erős szász hatás érte. Mivel a háromszéki székelyek közvetlen szomszédságában éltek, ezért folyamatos kapcsolatban volt a két vidék lakossága. Ezt tükrözi a barcasági magyarok nyelvjárása is, amelyben erős a háromszéki dialektus hatása. Területi szempontból két nagyobb tömbben élnek: Barcaújfalu és Krizba a töröcsvári szoros mellett található, míg Pürkerrec, Zajzon, Tatrang, Hosszúfalu, Csernátfalu, Türcös és Bácsfalu a tömösi szoros bejáratánál fekszik. A Kárpátok kanyarjában lévő települések szomszédságába már a 17–18. századtól kezdődően jelentős számú havasalföldi és moldvai román menekült. A II. világháborút követő iparosítás eredményeképpen a barcasági magyar falvak etnikai szerkezte is jelentősen megváltozott. Barcaújfaluban jelentős bútorfestő és fazekas központ működött, ahonnan termékeik a székelyföldi falvakba is eljutottak. A háromszéki székelyek csángóknak nevezték a Barcaságon élő, sajátos kultúrájú, szász lutheránus hiten élő magyarokat, akik a szász hatásokat tükröző viseleteiket, valamint a télközépi borica táncukat napjainkig megőrizték. ■

Díjnyertes esszéírók az iskolapadból

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Tizennegyedik alkalommal adták át a Palóc Társaság által a Kárpát-medencében meghirdetett esszéíró pályázat díjait a Magyar Kultúra Napján, ezúttal a Magyarság Házában. A díjátadóra a történelmi Magyarország majd' minden részéből érkeztek pályaművek, általános és középiskolástól egyaránt. A teltházás ünnepséget a Palóc Társaság elnöke, Z. Urbán Aladár nyitotta meg, a rendezvényt részt vett az Országgyűlés alelnöke, Lezsák Sándor is, külön megdicsérve az elnök hazaszeretetét és hagyományörző tevékenységét. A gyermekek és rokonaik ezt követően meghallgatták Budai Ilonka népdalénekes csodálatos palóc népdalait, majd Kolczonay Katalin egyetemi oktató vette át a szót. A zsűri elnöke méltatta a diákok óriási lelkesedését, amiért több mint száz pályaművet készítettek, illetve az esszék színvonalát. *„Nem a felnőttek gondolatait, hanem hiteles gyermeki szavakat kerestünk”* – foglalta össze Kolczonay Katalin az értékelés szempontrendszerét. Idén tíz téma közül választhattak a fiatalok, a hagyományörzéstől a fényképalbumon át az állampolgárságig.

A következő sorokban részletet közlünk Halász Gábor kiemelt első díjas középiskolás esszéjéből: *„A Felvidék az otthonom. Bár nem én választottam eme etnikai labirintust szülőföldemül, mégis nagy büszkeséggel tölt el, hogy magyar lehetek. De hiába harcoltak ezer éven át ősapáink, az 1920. esztendőben kerékbe tört népünk sorsa. Trianonnal elkezdődött a lassú halál, nemzetünk szava egyre halkul, minden egyes nappal...”*

(A teljes írás a <http://www.felvidek.ma/nezopont/jegyzet-kommentar/32070-halasz-gabor-dijnyertes-esszeje> honlapon olvasható.) ■

Alkalmazott kisebbségkutatások

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Remek gondolat vezérelte a nemzetpolitika irányítóit, amikor megalapították a Nemzetpolitikai Kutatóintézetet: az új intézmény összekapcsolja a tudományos kutatókat a politika kidolgozóival, így igazán alapos, tudományosan alátámasztott programok tehetik jobbá külhoni nemzettársaink életét. Kántor Zoltán, az új intézmény vezetője szerint egy kutató számára ritkán adatik meg a lehetőség, hogy az éveken keresztül a tudomány elefántcsonttornyából vizsgált problémákat gyakorlati kérdésekre fordítsa le. Erről a feladatáról és a kutatóintézet működéséről kérdeztük őt az új intézménynek helyt adó Magyarország Házában.

» *Mikor és ki hozta létre a Nemzetpolitikai Kutatóintézetet?*

Kántor Zoltán: Az intézetet a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. keretében a KIM Nemzetpolitikai Államtitkársága hozta létre. A kutatóintézet 2011-ben kezdte el munkáját, a munkatársak már részt vettek a *Magyar nemzetpolitika – A nemzetpolitika stratégiai kerete* megalkotásában. A stratégia kidolgozásának hónapjai alatt körvonalazódtak azok a prioritások, amelyek alapján az intézet a későbbi kutatásait elindítja, valamint azok a projektek, amelyek a nemzetpolitika megvalósítását, gyakorlatba ültetését segítik.

» *Hogyan tudná összefoglalni a kutatóintézet tevékenységét?*

K. Z. A tudás összegzése, e tudás gyakorlatba ültetése, illetve önálló kutatások végzése. A kutatóintézet a tudomány módszereivel vizsgálja a kérdéseket, de a kutatási témákat a nemzetpolitika működtetőivel – jelesül a KIM Nemzetpolitikai Államtitkárságával – közösen határozzuk meg. A kutatóintézetet azzal a céllal hozták létre, hogy olyan kutatásokat folytasson, amelyek a nem-

zetpolitika gyakorlatba ültetését segítik, biztosítják tudományos megalapozását, ezért elsősorban ilyen témákat kutatunk. Aminek nincs nemzetpolitikai haszna, az nem tartozik kutatási prioritásaink közé. Kutatóink természetesen részt vesznek – előadásokkal, publikációkkal – a tudományos közéletben is.

» *Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes szerint a kutatóintézetnek három küldetése van: jogvédő központ, tudományos kutatóintézet és kulturális fórum. Ezen belül mire helyezik a hangsúlyt?*

K. Z. A hangsúly a kutatáson van. Jogvédelemmel, jogsegéllyel csak érintőlegesen foglalkozunk. Követjük a jogsértéseket, megpróbáljuk összegezni azokat, azonban magát a jogvédelmet mások fogják ellátni. A költségvetésben ötvenmillió forintot különítették el jogsegélyre, annak megalapozására – mi a tudományos háttér felállításában veszünk részt. Tulajdonképpen mi összegezzük, milyen a jogsegélyszolgálat lefedettsége, melyek a jogkiterjesztés lehetőségei, milyen jogvédelemmel foglalkozó civil vagy

politikai szervezetek vannak a szomszédos országokban. Nagyon fontos, hogy Budapest összességében lássa mind a hét szomszédos államot. Sok esetben az érintett országban jobban ismerik – miért ne ismernék – az adott problémát, de nincs kárpát-medencei áttekintésük az aktuális kérdéstről. A magyar nemzetpolitika működtetéséhez viszont elengedhetetlen szükség van arra, hogy mi itt, Magyarországon lássuk mindazt, ami a szomszédos országokban történik. Ezért felvesszük a kapcsolatot a jogvédő szervezetekkel, megnézzük, milyen irányú tevékenységet folytatnak; illetve megvizsgáljuk azt is, milyen egyéni jogszérelmek történtek. Ebből összeáll mindaz, amit jogkiterjesztés, jogsegély címszóval illethetünk.

» *A kutatás mellett gyakorlati feladatokat is ellát az intézet?*

K. Z. Igen. A kutatóintézetnek – politika és tudomány közötti – közvetítő szerepe van. Megnézzük a külföldi gyakorlatot, kerekasztalokat szervezünk az adott kérdéskörben, konzultálunk magyarországi, külhoni és külföldi kutatókkal,

olyan személyekkel, akiknek tapasztalatuk van a kérdésben. Ezek alapján vázoljuk a politika számára a helyzetet, javaslatokat fogalmazunk meg a munka folytatásának irányát illetően. Nagyon fontos, hogy általunk folyamatos kapcsolattartás alakul ki a külföldi kutatókkal, eközben együttműködünk a közigazgatási szervekkel is. Elsődleges partnereink a Nemzetpolitikai Államtitkárság, hiszen a kutatóintézet feletti szakmai felügyeletet Répás Zsuzsanna helyettes államtitkár gyakorolja. Összességében így lesz folyamatos dialógus a tudomány és a politika között.

» *Első rendezvényük, a november 25-én megrendezett Jogsegély a gyakorlatban című konferencia nagy sikerrel zárt, sok külföldi vendégelőadó érkezett, több nyelven zajlottak az előadások, rengeteg érdeklődő jelent meg. Hogyan tovább, mik a tervek?*

K. Z. A közeljövőben kerekasztal-beszélgetéseket szervezünk jogsegélyügyben. Az első konferencián több szervezetet ismertünk meg, immár jobban belelátunk a munkájukba. A nemzetpolitika nem akar beleszólni a tevékenységükbe, de az mindenki számára eredményes, ha tudunk segíteni abban, hogy ezek a szervezetek felvegyék egymással a kapcsolatot, megismerjék a másik sikereit, inspirálják egymás tevékenységét. A továbbiakban ezenfelül igyekszünk a kérdéseket projektekre lebontani, ezekhez illesztjük a konferenciákat. Az idei évben elsősorban az óvodai és elemi iskolai oktatást helyezzük a középpontba, a következő évben kiterjesztjük ezt a közép- és felsőoktatásra. Abból indulunk ki, hogy milyen programok tudnák segíteni a szomszédos országokban élő magyarok óvodai-elemi beiratkozási hajlandóságát. Idén négy szomszédos államban is választásokat tartanak, ezért a külföldi magyar pártok is az intézet fókuszába kerülnek. Tervezzük még egy nemzetpolitikai továbbképzés kidolgozását, valamint a nemzetpolitikánk külföldi megjelenítését.

» *A novemberi konferencián több külföldi kutató is részt vett. A későbbiekben is várható külföldi magyarok és külföldi szakértők részvétele a kutatásokban?*

K. Z. Informális megállapodásaink már vannak, ezeket a kérdéseket egyébként sem lehet a külföldi magyarok bekapcsolása nélkül vizsgálni. Egyfajta tudás-

Kántor Zoltán

Könyv || Fjodor Mihajlovics

Dosztojevszkij:
A félkegyelmű,
A Karamazov testvérek

Film || Andrej Tarkovszkij: Stalker

Zene || Laurie Anderson,
Rammstein

Hobbi || gasztronómia

fotó: Horváth Ernő

sal rendelkezünk itt, a helyi ismereteket mégis igazán a helyi kutatók uralják. Szerencsére több kollégámmal egyetemben régóta ezen a szakterületen dolgozom, jó viszonyt ápolunk a magyarországi és a külföldi kutatókkal, közvetlen kapcsolatunk van gyakorlatilag az összes, a témához kapcsolódó tudóssal. Létezik már a bizalmi kapcsolat, ezáltal sokkal könnyebben tudjuk őket felhívni, felkérni az együttműködésre. Itt azt kell megérteni, hogy mi nem a tudományos presztízszt akarjuk elorozni, hanem az ő tudásukat akarjuk felhasználni a gyakorlatban. Arra kérjük a tudományok művelőit, hogy gyakorlati szempontból is gondolják át a kérdéseket: tudásuk, kutatásaik hogyan hasznosíthatók a nemzetpolitika számára, a helyi magyar társadalom építésére.

» *A Magyar nemzetpolitika – A nemzetpolitika stratégiai kerete összefoglalja a határon túl élő nemzettársaink legsúlyosabb problémáit, és megoldási javaslatokat is tesz ezek kezelésére. Az ebben megfogalmazott célok hogyan illeszkednek a kutatóintézet céljaiba?*

K. Z. Úgy gondolom, hogy a külföldi magyarok vonatkozásában rengeteg kérdést kell megvizsgálni. A stratégia megalkotása során feltérképeztük a problémás területeket – azt mondhatjuk, hogy gyakorlatilag minden terület problémás, minden területen komoly feladatok várnak a helyi magyarokra,

illetve a támogatáspolitikán keresztül a Magyar Állam számára. Nagyjából fél évet vett igénybe a terv megalkotása, ehhez először feltérképeztük a helyzetet. Ekkor vált szükségessé egy átfogó adatbázis létrehozása, amely tartalmazza a demográfiai, a választási és az oktatásra vonatkozó adatokat. Az adatbázis a kutatóintézet és egyes állami intézmények partnerségében fog megvalósulni, de ehhez még idő kell.

» *Mennyiben fedí a Nemzetpolitikai Kutatóintézet tevékenysége a Külügyminisztérium tudományos háttérintézményeként működő Magyar Külügyi Intézet, illetve az MTA Kisebbségkutató Intézet munkáját?*

K. Z. Minimális az átfedés. A Külügyi Intézet kevesebbet foglalkozik kifejezetten nemzetpolitikai kérdésekkel, ők a szomszédos államok belpolitikáját vizsgálják, és ebben a kontextusban kerülnek terítékre a külföldi magyarok. Kifejezetten nemzetpolitikai fókuszban nincs a Külügyi Intézetnek, éppen ezért körvonalazódik az együttműködés a két intézet között – nem utolsósorban a saját személyes kapcsolataim révén, régebben ugyanis dolgoztam ott. A Kisebbségkutató Intézet pedig egyrészt kevésbé foglalkozik stratégiai kérdésekkel, politikai szempontokkal – ők tudományosan vizsgálják a kisebbségi kérdést. Másrészt január elsejével a Kisebbségkutató Intézet beolvadt a Társadalomtudományi Központba az Akadémián belül. ■

fotó: MTI, Soós Lajos

Marton Béla

- Könyv** || Mihail Bulgakov: A Mester és Margarita,
Charles de Coster: Thyl Ulenspiegel
- Film** || Folytassa!-sorozat
- Zene** || Bartók Béla, Pink Floyd
- Hobbi** || Könyv- és műtárggyűjtés,
modellezés, állatok

Dicséretes magyar helytállás

szöveg: Vida Sándor, forrás: EP

Az arab tavasz kitörése óta a legtöbb áldozatot a líbiai események követelték. Sorra menekítették ki diplomatáikat az országok, csupán néhányan tartottak fenn állandó képviseletet az afrikai államban. A magyar nagykövetség a sörös uniós elnökség alatt és azóta is tiszteletreméltóan állja a sarat, miközben többek között az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió képviseletét is ők látták el.

» *Elég zavaros időszakon ment át az ország az utóbbi egy évben. Többször akciófilmekbe illő helyzetek (utcai harcok, felfegyverzett rablóbandák...) keresztüzen kellett elvégeznie a mindennapi munkát. Hogyan viselte ezt a helyzetet?*
Marton Béla: A legmegerőltetőbb a napi 24 órás készenléti állapot volt. Tudtuk, nem lehet lazítani, mivel emberi sorsok múlhattak azon, hogy időben érkezik-e a segítség. A háború sajnos az emberi

személyeségekről szól, aminek nincs pozitív oldala. Líbia esetében mindenkit egy új, szabad demokrácia megteremtésének lehetősége motivált.

» *Milyen a hangulat jelenleg Tripoliban, az országban? Mennyiben változott a biztonság Moammer Kadhaft 42 évig tartó uralmának a megdöntése után?*

M. B. A hangulat teljesen megváltozott, mindenki bizakodó, és igen lelkesen készülnek az általános választásokra.

Sajnos vannak még fegyveres összetűzések a különböző csoportok között, de a lakosság egyértelmű üzenete, hogy minél előbb be kell szolgálatni a fegyvereket, meg kell teremteni a kormány által ellenőrzött egységes hadsereget és rendőrséget, vagyis át kell térni a békés mindennapokra.

» *Mi volt a legemlékezetesebb esemény, amit átélt hároméves líbiai magyar nagyköveti pályafutása alatt?*

fotó: EP

MENEKÜLT-TÁBOR A TUNÉZIAI-LÍBIAI HATÁRON

M. B. Az a nap, amikor az amerikai és brit újságírókat sikerült kiszabadítani és biztonságban átjuttatni Tunéziába. Óriási volt a tét és a Kadhafi-kormányzat igen befolyásos erői igyekeztek akadályokat gördíteni a kimenekítés elé.

» **Catherine Ashton, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviseleje múlt hónapban történt felkérésének eleget téve továbbra is Magyarország képviseli az uniót Líbiában. Ez mit jelent pontosan? Milyen feladatokkal kell megbirkóznia?**

M. B. Jelenleg Dánia az EU soros elnöke, de Tripoliban nem működik dán nagykövetség. Az Ashton-kabinet ismét Magyarországot kérte fel a teendők ellátására, ami igen komoly elismerése hazánk teljesítményének. A kezdetekhez képest a helyzet annyiban változott, hogy időközben megnyílt az EU tripoli képviselete is, de egyelőre nagykövetet nem neveztek ki. Így a misszió még nem képviselheti az Európai Unió Külügyi Szolgálatát, ezért van szüksége Brüsszelnek az elnökséget adó tagállam támogatására. A választás ismét ránk esett. Az EU képviseletével szoros koordinációban látjuk el az elsősorban konzuli területen komoly feladatokat adó elnökségi tevékenységünket.

» **Magyarország és az EU mellett – kétoldali felkérés alapján – a Líbiában szolgálatot teljesítő magyar diplomaták képviselték az Amerikai Egyesült Államokat, Görögországot, Horvátországot, Kanadát és Olaszországot is. Hogyan tudta a nagykövetség hat fős állománya ellátni ezt a hatalmas feladatot?**

M. B. A két magyar és a négy helyi munkatárs folyamatosan a maximumon teljesített. Különösen nagy öröm volt látni, hogy mindenki átérezte a feladataink fontosságát, és önként vállalta a plusz terheket. Ha a „harc helyzet” indokolta, minden esetben bejöttek dolgozni.

» **Rendkívül jó a kapcsolata a többi EU-tagország külügyminisztériumával is. Bár a hivatalos képviseletet nem Magyarország látta el, de így is Önök segítettek egy brit állampolgárnak útlevélhez jutni. Hogyan volt ez lehetséges?**

M. B. Az uniós állampolgárok esetében viszonylag egyszerűbb a helyzet, mert létezik a rendkívüli esetekre „vészhelyzeti úti dokumentum”, amit az állampolgárság szerinti ország engedélyével lehet kiállítani, és gyakorlatilag pótolja az útlevelet. Több esetben is élnünk kellett ezzel a lehetőséggel. Az igazán komoly kihívást az amerikai állampolgárok úti okmányainak beszerzése jelentette, de ezt is sikerült megoldanunk.

» **Mennyiben tér el a nagykövetség munkája a 2009–2010-es időszakhoz képest?**

M. B. A feladataink jelentősen megnövekedtek. Az új Líbia igényt tart a magyar részvételre az újjáépítés folyamatában, ami igen komoly lehetőség a magyar vállalatok számára. Ez egyértelműen kifejezésre is jutott Martonyi János külügyminiszter úr 2011. decemberi tripoli látogatása során.

» **Mintegy 80-100 fős magyar közösség él Líbiában. Ők szorultak-e bármilyen segítségre a zavaros időszak alatt?**

M. B. Nagykövetségünk egyik legfontosabb feladata a Líbiában élő magyar családok segítése. A háborús helyzet miatt igen sokan úgy döntöttek, hogy ideiglenesen elhagyják az országot. Csak ekkor derült ki, hogy többüknek nincsenek megfelelő úti okmányai, amit azonnal rendeznünk kellett. Segítettünk az evakuálásban, illetve annak koordinálásában is. Az ittmaradottakkal folyamatos kapcsolatban álltunk, ezzel is erőt adva a nehéz időszak elviseléséhez. Nagyon sok érdeklődő telefonhívást is kaptunk, működik-e még a nagykövetség, és jó volt kiérezni a megnyugvásukat, hogy számíthatnak hazánk külképviseletére. Galli László, konzul emberfeletti munkát végzett, amiért nem lehetek eléggé hálás.

» **Milyen Afrika leggazdagabb államában magyarnak lenni? Milyen hazánk megítélése odakint?**

M. B. Nagyon jó érzés, hazánkat ismerek és szeretik. A líbiai vezetés kiemelt szimpátiával segíti munkánkat. Kiváló bizonyíték erre, hogy az Átmeneti Nemzeti Tanács elnöke, a miniszterelnök, a külügyminiszter és további öt, kiemelkedő fontosságú tárcát irányító miniszter is fogadta Martonyi János külügyminisztert líbiai látogatása során.

» **Számos magyar él vegyes házasságban Líbiában. Folyamodtak közülük honosítási kérelemért?**

M. B. A vegyes házasságokból származó gyermekek részére a szülők jellemzően már a születést követően megkezdik a magyar állampolgársággal kapcsolatos ügyintézését, ami igen jóleső érzés. ■

Dánia: „zöld” elnökség sötétebb árnyalatú háttérrel?

szöveg: Boros László

Január elejétől az előző évi két újonc elnökségi ország, Magyarország és Lengyelország után egy rutinos tagállam vette át az Európai Unió Tanácsának munkáját szervező szerepet. Dánia ezúttal hetedszer látja el az elnökségi teendőket. Korábbi hasonló feladatainak történelmi nyomai maradtak, ezt jelképezik az ún. koppenhágai kritériumok, amelyekben 1993-ban rögzítették a közösségi tagság legáltalánosabb, máig érvényes követelményeit, mindenekelőtt a demokratikus, parlamentáris politikai rendszert, valamint az erre épülő, működő piacgazdaságot és az Európai Unió joganyagának nemzeti jogrendszerbe építését. Számunkra is ezek az elvárások voltak a mérvadók felvételünkkor, amelyhez kilenc másik országgal együtt 2002-ben, az utolsó dán elnökség idején is Koppenhágán keresztül vezetett az út. Akkor és ott született meg a tizenötök vezetői által alkotott Európai Tanács ülésén a döntés: a csatlakozási szerződések aláírása és ratifikációja után a tizenkét tárgyaló országból tíz beléphet az unióba.

Dánia érdekes színtöltte az európai térképnek mind földrajzi, mind átvitt értelemben. Földrajzilag a dánok egy nagyobb félszigeten, valamint számos kisebb szigeten élnek (és most nem beszélünk a speciális státusú Grönlandról). Az ország felszínét nézve úgy szólván csak zöldet látunk a térképeken, amiből két dolog következik: a dánok nem hegyi emberek, viszont életükben óriási szerepe maradt a 21. században is a természethez fűződő viszonynak és a mezőgazdaságnak. Dánia volt nagyhatalom is, volt más országok uralkodói által irányított ország is, de a dán polgárok nem múltbavesző típusúak, hanem a jelenben élő emberek. Ma Dánia egy kicsi, de büszke és gazdag ország, ahol

a gazdagság egyáltalán nem jár együtt semmiféle hivalkodással és kivagyisággal. Együtt jár viszont egy jóléti állam-moddellel, amely a mai idők nehézségei közepette is működik, valamint olyan világszerte respektált dán hagyományok ápolásával, mint a szövetkezés eszméje vagy a népfőiskolák kiterjedt rendszere. De ebbe a sorba tartozik az is, hogy a dán települési önkormányzatok nem hoznak döntéseket a mellettük működő Idősek Tanácsainak véleménye nélkül, vagy hogy ebben az országban 99%-os az adócsalás felderítése, mert a polgárok nem tűrik, hogy társaik megrövidítsék a jólét alapjául szolgáló államkasszát. Mi várható a dán elnökségtől? Ennek egy jelentős részét nem tudhatjuk előre,

hiszen miként a magyar és a lengyel elnökségi évet, úgy a mostani félét is meghatározzák majd a világgazdasági válság továbbélésének előre nem látható fejleményei. Utóbbiakra az európai közösség egésze, így az elnökség is csak reagálni tud. Viszont nagy szerepe lehet a dán kormánynak és a rutinos dán uniós szakembereknek abban, hogy az előző évben hatalmas munkával és rengeteg vitával elért közösségi eredményeket átvigyék a gyakorlatba.

Ezen a nem éppen könnyű alaphelyzeten túl marad némi mozgástere Dániának megvalósítani már jó ideje ismert prioritásaiából annyit, amennyit a lehetőségek engednek. Ismerve a dánok szívósságát és munkabírását, azért számíthatunk

eredményekre is. Milyen prioritásokat hirdetett meg a dán kormány az elnökségi félévre? Legtömöbben négy kategóriába sűrítették célkitűzéseiket: *felelősebb, dinamikusabb, zöldebb és biztonságosabb* Európát szeretnék.

Ezek mögött a kommunikációs fogyasztásra szánt hívószavak mögött két nagyon erős dán törekvés húzódik meg: a „több Európa” felelősségteljesebb vállalása, valamint a fenntarthatóbb, élhetőbb, azaz zöldebb kontinens megteremtésének szándéka. A felelősebb, a dinamikusabb és a biztonságosabb Európán a dán elnökség elsősorban együttműködőbb Európai Unió tagállami magatartásokat ért. Ösztönözni próbálja a tagországokat arra, hogy felelősségteljesebben hajtsák végre a válság megoldására közösen hozott új döntéseket, tanúsítsanak nagyobb gazdasági fegyelmet, teremtsenek fenntarthatóbb közfinanszírozású rendszereket. Ezzel egyidőben a megtakarításokból költsenek többet oktatásra, kutatásra és új, a fenntarthatóbb fejlődést szolgáló technológiák kifejlesztésére.

A dinamikusabb Európán mindenképp az egységes belső piac erősítését értik, tehát nem a visszafordulást a nemzetállami megoldások irányába, hanem ellenkezőleg, a gazdasági integráció fokozását. A dán kormány elkötelezte magát, hogy küzd a Bizottságnak az egységes piac erősítésére kibocsátott intézkedési programjában szereplő 12 kulcsintézkedés végrehajtásáért. Emellett törekszenek szabadkereskedelmi megállapodások segítségével új, kontinensünkön kívüli piacokat nyitni az Európai Unióban működő vállalkozások számára.

A biztonságosabb Európa célkitűzésének jelszava mögött is az együttműködés erősítésének a szándéka áll. Az elmúlt évi arab tavasz bonyolult eseménysorozatban az egyik fontos epizód volt a kontinens jelentős részét érintő váratlan menekült-hullám, amely immár sokadszor állította nehéz helyzet elé az érintett tagállamok csoportját. Dániának az álláspontja szerint fel kell gyorsítani az egységes közösségi menekültügyi rendszer kiépítésének évek óta zajló folyamatát. Tovább kell erősíteni a határokon átnyúló folyamatok, főleg a nemzetközi bűnözés elleni összehangolt küzdelmet, részben a schengeni külső határok további erősítésével is.

forrás: EP

Pénzügyi területeken két érdekes és nehéz feladat vár a dán elnökségre. Az egyikről hangsúlyosan ejtett szót az Európai Parlamentben tartott elnökségi bemutatkozó beszédében Helle Thorning-Schmidt dán miniszterelnök is. Elmondta, hogy Dánia az euró megmentését is célul tűzte ki az elnökségi félévre. A helyzet pikantériája, hogy Dánia nem tagja az euróövezetnek, a polgárok már két népszavazáson döntöttek a csatlakozás ellen. De a dán kormány szeretne hídszerepet betölteni az euró-zóna tizenhét tagállama és a többi uniós ország között.

A másik pénzügyi feladatkör az elnökség idejére Dánia számára folytatni a kemény tárgyalásokat a következő hétéves költségvetési periódusról, a 2014 és 2020 közötti időszakot meghatározó többéves pénzügyi keret felosztásának elveiről és gyakorlatáról. Amint a dán elnökség hivatalos programjában is szerepel, az a célkitűzésük, hogy olyan fázisba juszanak a tárgyalások, amelyből a második félévben, a ciprusi elnökség idején már megállapodás születhet az Európai Tanácsban a költségvetési ciklussal kapcsolatos alapvető politikai kérdésekről. Az igazi dán specialitásnak azonban az elnökségi munkáért felelős politikusok és szakértők részéről a fenntartható fejlődésért, a zöldebb Európáért tett erőfeszítések számítanak majd. Ez korántsem csak azért van így, mert a jelenlegi dán kormányban a zöldek is ott vannak koalíciós partnerekként. A már említett dániai alaphelyzet, a hagyományok és az elmúlt évtizedek gazdasági és környezetvédelmi gyakorlata az aktuális kormányok politikai árnyalataitól függetlenül a fenntartható fejlődés élenjáró országává tette Dániát. Egyetlen példa: az utóbbi harminc évben mintegy

háromnegyedével gyarapodott az ország gazdasági teljesítménye, de ezt az energiafelhasználás szinten tartásával, sőt, a széndioxid-kibocsátás csökkentésével egyidejűleg produkálták. Nem kétséges, hogy a világ legfejlettebb gazdaságai közül a dán az egyik legzöldebb. Nem véletlen, hogy a klímakonferenciának is Koppenhága adott otthont, és az sem, hogy az Európai Bizottságban is Dánia adja az éghajlat-politikai biztost Connie Hedegaard személyében.

Az elnökségi program összeköti a környezettudatosságot és a foglalkoztatásnak a válság által lenyomott szintjét ismételten növelni képes gazdasági bővülést.

A fenntartható fejlődés szorgalmazásakor tehát Dánia képviselői nem a levegőbe beszélnek. Az elnökségi program össze is köti a környezettudatosságot és a foglalkoztatásnak a válság által lenyomott szintjét ismételten növelni képes gazdasági bővülést. A miniszterelnök azt mondta, bebizonyítják a nemzetközi piacoknak, hogy van kereslet a fenntarthatóságot is szolgáló, új, innovatív megoldások iránt. Számíthatunk tehát a dán elnökségnek az Európát zöldebbé tenni akaró törekvéseire. Kérdés, mennyire kapnak ellenszemet a jelenlegi válsághelyzetben a választói voksokért is küzdő és a helyzetükkel elégedetlen polgárok tízmilliói által szorongatott politikustársaitól? ■

Külkereskedelem felpörgetve

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Stiller Ákos

Egy éve állt fel a kormány kezdeményezésére a Nemzeti Külgazdasági Hivatal. Az új intézmény azóta töretlenül küzd a magyarországi kereskedelem fellendítésén: egyfelől befektetőket keres, a másik oldalon magyar cégek exportálási törekvéseit támogatja. „A hivatal elmondhatja magáról, hogy mind 2009-hez, mind 2010-hez képest növekedést ért el a befektetések területén” – büszkélkedett a sikerekről Dobos Erzsébet, az intézmény vezetője, aki arról is beszámolt, hogy van olyan magyar vállalkozás, amely közvetlenül a NASA-nak szállít űrkutatási fejlesztéseket.

Hazánk külgazdasági kapcsolatainak kezelésére jött létre 2011. január 1-jével a Nemzeti Külgazdasági Hivatal (angolul Hungarian Investment and Trade Agency – HITA). Az egyéves intézmény tevékenysége alapvetően két területre osztható, az egyik a befektetésösztönzés, a külföldi nagyvállalatok idevonzása, annak elősegítése, hogy nemzetközi cégek telepedjenek le hazánkban, és hozzanak létre új munkahelyeket. Ezen a területen sikerekről számolt be a szervezet elnöke, Dobos Erzsébet: *„Ha szám szerint kell összefoglalni, 83, különböző országból és ágazatból érkező befektetési projektet kezeltünk, ebből 24-en döntöttek úgy, hogy Magyarországot választják befektetésük helyszínéül.”* Ez 4,4 milliárd euró értékű külföldi tőkebehozatalt jelent, és 17 ezer munkahelyet teremt közvetlenül, tehát közvetve nagyjából 70 ezer új munkahely jön létre. Ehhez képest 2010-ben – akkor még egy másik szervezet kezelte hazánk külgazdasági kapcsolatait – 54 projektből csak 12 esetén született pozitív döntés.

A befektetésösztönzés folyamata három részből áll. Legfontosabb a projektmenedzsment – azaz a megkereséstől kezdve az anyagok kidolgozásán keresztül a döntés előkészítéséig tartó folyamat –, valamint a promóció és az utógondozás. Dobos Erzsébet szerint a projektmenedzsment folyamata a legbonyolultabb, a cégeket segíteni kell a különböző minisztériumok közötti eligazításban, a hivatalok közötti koordináció megteremtésében, telephely- és iparpark-látogatásokat kell szervezni, embereket kell felvenniük, jogirodákra van szükségük. Maga a promóció hagyományos eszközökkel zajlik: a szervezet tematikus megjelenési lehetőségeket használ ki egy-egy ágazatra vonatkozóan, vannak olyan nemzetközi rendezvények, ahol megjelenést biztosítanak az államok befektetés-ösztönzési ügynökségeinek. Ezekon a fórumokon természetesen Magyarországnak meg kell jelennie. A HITA elnöke szerint azonban az idecsalogatásnak nem ez a legfőbb eszköze, a befektetések döntő része ugyanis újrabefektetés. Ezért nagyon fontos, hogy akinek futó projektje van, az megfelelően ki legyen szolgálva, pontos és precíz információkat kapjon, érezze, hogy foglalkoznak vele. A későbbiekben ez

visszajöhet egy új befektetés formájában, emellett az új érdeklődők az ügynökségeken kívül gyakran megkérdezik a már itt működő nagyvállalatokat a tapasztalataikról. **„Figyelnünk kell, hogy aki itt van, jól érezze magát”** – foglalta össze Dobos Erzsébet.

Az ügynökség elnöke elmondta, leginkább nyugat-európai, amerikai és délkelet-ázsiai cégek keresik fel őket. **„A szolgáltatató ágazatból nagyon sok az érdeklődő, a gyártás-termelés területén pedig jelenleg az elektronikai ágazat a meghatározó.”** Véleménye szerint tényleges versenytársaink a szomszédos államok és Lengyelország. Amiben Magyarország ezekkel szemben előnyt élvez, az az alacsony adminisztratív költségek (versenytársainknál kevesebb engedély szükséges hazánkban az induláshoz), és a jól képzett munkaerő versenyképes áron – legyen szó akár felsőoktatásból kijött, több nyelven beszélő fiatalokról vagy szakképzett munkaerőről. Hozzátette, még mindig megvan az országnak az az előnye, hogy itt jobb az oktatás, mint a környező országokban. Lényeges az is, hogy egy nem európai befektető elérheti az EU piacát Magyarországról. Hazánk földrajzi fekvése is kedvező, Nyugat-Magyarországon például három főváros érhető el egy száz kilométer sugarú körön belül. Ezenfelül jó az infrastruktúránk: sok az autópálya, a környező országokhoz képest még mindig fejlettebb a vasút- és úthálózat.

A HITA másik tevékenysége a magyar kis- és középvállalkozásoknak történő segítségnyújtás üzlet- vagy exportfejlesztés területén. A cél a külpiacokon való megjelenés, az exportpiac-szerzés. Dobos Erzsébet elmondta, a hivatal tavaly is több száz rendezvényt szervezett vagy működött közre a célok érdekében, ide tartoznak a kiállítások, vásárok, üzleti road show-k, az üzletember-találkozók, árubemutatók. Több mint 4000 vállalkozás vett részt ezeken, amelyek 140 millió euró exportbevételt remélnek a részvételről. **„Fontos, hogy nem csak rendezvényeket szervezünk, vagy megjelenési lehetőségeket biztosítunk, hanem személyes ágazati tanácsadás is zajlik.”** A HITA munkatársai segítséget nyújtanak a textilipartól vagy gépipartól kezdve az élelmiszeriparon keresztül egészen az olyan tudásalapú ágazatokig, mint az informatika, biotechnológia. A hagyományos ágazatok esetében a magyar export döntő része

elsősorban a környező országokba és Németországba irányul. Van azonban néhány cég – például a biotechnológia területén –, amelyek elég ütőképeseek az Egyesült Államok piacán való megjelenéshez. Dobos Erzsébet olyan vállalkozásról is beszámolt, amely az úriparban ért el átütő sikert: közvetlenül a NASA-nak szállít nagyon komoly fejlesztéseket. Az elnök elárulta, több mint 1100 magyar céggel vették fel személyesen a kapcsolatot. Élő együttműködés alakul ki a vállalatokkal. A tanácsadók kimennek a telephelyre, megvizsgálják, hogyan néz ki a gyártás, milyen folyamatokon keresztül működik a szervezet – tehát ténylegesen megismerik az ágazat szereplőit. Más módszert is bevet a hivatal: 2011. december 15-től elindította kereskedelemfejlesztési pályázatát, ahol a sikerrel indulók állami támogatásban részesülnek, amelyekből kiállításokon, vásárokon való részvételüket, weblap-fejlesztést, külföldi iroda megnyitását tudják finanszírozni. Az elnök szerint a kis- és középvállalkozások esetében érdemes csoportokban gondolkodni. Vannak kezdő exportőrök, akik még soha nem exportáltak. Itthon stabil piacot építettek ki, de szeretnének továbblépni. Számukra olyan képzéseket és szemináriumokat kínál az ügynökség, amelyben megismerhetik az alapokat: mit jelent, ha elkezdenek exportálni. Támogatást ad a hivatal idegen nyelvű honlap létrehozásában, segít a marketing-anyagok elkészítésében, a versenytársak megismerésében. **„Márciustól útjára indítjuk a KKV Akadémiát, ami egy hatnapos képzéssorozat. A képzés konkrét példákat keresztül, magukat az érintett cégeket is bevonva végigveszi azokat a szükséges témákat, amelyek segítségével valakiből sikeres exportőr válik”** – avatott be Dobos Erzsébet.

A második kategóriába azok tartoznak, akik már exportálnak, tehát van némi tapasztalatuk ebben. Esetükben gyakran az első exportot eseti felkeresés hozta, és szeretnének bővíteni. Számukra a HITA már valamilyen külföldi megjelenést ajánl, ahol partnereket tud keresni a cég – ezek általában külföldi programok valamely szomszédos államban. Először itt kell kiépíteni stabil kapcsolatokat, utána lehet ügyesen továbblépni – hangsúlyozta az ügynökség elnöke. A harmadik kategóriába eső vállalkozások már rendelkeznek stabil exportőri háttérrel, de távolabbi országokba szeretnének továbblépni. A

fotó: Botár Gergely

nehézség számukra az, hogy teljesen új piacról, ismeretlen területről van szó. Ebben az esetben kiemelten fontos szerepe van a tanácsadónak, mert már teljesen cégre szabott szolgáltatásról van szó. Itt nem az idegen nyelvű honlap jelenti a problémát, ezek a feltételek adottak. Ez egy magasabb hozzáadott értékű szolgáltatás: a tanácsadónak pontosan ismernie kell a terméket és a célpiacot egyaránt. A befektetésösztönzés és az export-támogatás között létezik még egy fontos mezsgye, amellyel a HITA foglalkozik: a beszállítói háttérpiac. Ez egy stabil, hosszú távú, kiszámítható, jól megtérülő pozíció. Sokan próbálkoznak, hogy valamelyik nagy gyár beszállítójává váljanak. A Nemzeti Külgazdasági Hivatal a nagyvállalatokkal közösen szervez programokat, együtt keresik fel azokat a magyar cégeket, amelyek alkalmasak arra, hogy beszállítók legyenek. Emellett segít a szervezet a felkészülésben is: milyen kritériumoknak kell megfelelnie a cégnek, hogy beszállítóvá váljon. **„Ez egy-másfél éves folyamat, amelyben csak az igazán elkötelezett és rátermett vállalkozások lehetnek sikeresek”** – hangsúlyozta az elnök. Az ügynökség a beszállítók esetében együtt dolgozik a nagyvállalattal a kis- és középvállalkozások részvételével. Ez is mutatja a HITA által végzett munka összetettségét, a tanácsadók munkájának hatalmas felelősségét. Bízunk benne, hogy mindezek ellenére jövőre hasonlóképp számtalan pozitív sikerről számolhatunk be, amely hozzájárul hazánk világgazdasági pozíciójának erősödéséhez. ■

Napforduló az Arab világban

szöveg: Vida Sándor, fotó: EP/BELGA

A tavalyi év legemlékezetesebb külföldi eseményei közé tartoznak az arab országokon végigsöprő tüntetések, amelyek nyomására először Tunéziában, majd Egyiptomban és Líbiában is távozni kényszerült az uralkodó rezsim. Szíriában a változások még váratnak magukra, de a többi arab vezető sem ülhet nyugodtan a babérjain. Az arab kontingensen végigsöprő demokratizálódási folyamatok beindították a változás órlőmalmait. Az arab tavasz egyéves évfordulója kapcsán N. Rózsa Erzsébettel, a Magyar Külügyi Intézet (MKI) koordinációs igazgatójával, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának oktatójával beszélgettünk.

Az arab világ országai autoriter berendezkedésűek. Őlthetnek monarchikus formát (királyság, sejkség), de lehet köztársaság is az államrend, a hatalom mindig egy személy vagy egy nagyon szűk csoport kezében összpontosul. Még azokon a helyeken is, ahol formálisan az európai modell érvényesül, egy ember irányít. Évtizedeken át az ő pártja nyer nyolcvan-kilencven százalékkal a választásokon. Ha meg is engedik, hogy többpártrendszer legyen, ez általában formalitás – hívja fel a figyelmet N. Rózsa Erzsébet az MKI Közel- és Közép-Kelet, valamint az iszlámmal foglalkozó koordinációs igazgatója. A lázongások kiindulópontja mégsem ez, hanem a szegénység, a lakás-

hiány, a rossz gazdasági és társadalmi helyzet volt. Közös jellemzője az arab országoknak, hogy igen magas a munkanélküliek, ezen belül is a diplomával rendelkező állástalan fiatalok száma. Ez azért is különösen nagy probléma, mivel a lakosság harminc-harmincöt százalékát a 15 évnél fiatalabb korosztály adja. A felsőoktatási intézmények nyitottak, az állami oktatás jól-rosszul, de megvalósul az arab államokban. A számos egyetem és a fiatalok magas számából az következik, hogy ezeknek az országoknak a következő 15-30 esztendőben évente hatalmas számú munkahelyet kellene teremteni ahhoz, hogy a pályakezdők el tudják indítani önálló életüket, családot

alapítsanak – mutat rá a jövő nagy kihívásaira az MKI munkatársa.

A gazdasági fejlettség igen eltérő az egyes arab államokban. Vannak olajban és/vagy földgázban gazdag, valamint ásványkincsekben szegény országok. A gazdasági különbségek miatt az elégedetlenségi hullámok igen eltérően jelentkeztek az egyes helyeken. Az igen gazdag Szaúd-Arábiában is voltak kisebb tüntetések, de a szaúdi uralkodó rezsim a szociális és társadalmi juttatások növelésével elejét vette az elégedetlenségnek. A másik véglet az olajban és földgázban szegény Jordánia. Abdallah jordán király a demonstrációk nyomására menesztette kormányát, csökkentette az élelmiszerek,

valamint az üzemanyag árát és korlátozott reformokat léptetett életbe. Európai szemmel furcsának tűnhet, hogy a jordániai tüntetéseken fel sem merült az uralgó család trónfosztásának az igénye. Az arab királyságok, monarchiák életében – ide tartozik Szaúd-Arábia, Jordánia és Marokkó is – a királyi család pozícióját egy vallási, civilizációs, történelmi és érzelmi töltet is erősíti – hangsúlyozza N. Rózsa Erzsébet.

Az arab országok nagyon sokfélék, éppen ezért bár az elégedetlenség középpontjában a gazdasági nehézségek és a munkanélküliség állt, mégis különböző folyamatok zajlottak le. Az arab tavasz kitörésekor úgy tűnt, hogy a változás mindenhol a tunéziai és az egyiptomi eseményekhez hasonlóan zajlik majd le. Azonban nem így lett. A két észak-afrikai állambeli történések a legklasszikusabb demokratizálódást mutatták, a nép kivonult az utcára, békésen elérte politikai szándékát, eltávolította a politikai vezetőket. Majd ezt követően egyfajta politikai átalakulási folyamat vette a kezdetét, ami választásokban, új alkotmányokban, parlamentarizmusban nyilvánul meg. „Ez a modell megfelel a nyugati normáknak. Még akkor is, ha a végeredmény egészen más lehet, mint azt az elején gondoltuk. Politikai iszlám szervezetek, pártok alakulnak és kerülnek be a hatalom gyakorlásába, demokratikus módon” – hívja fel a figyelmet az MKI koordinációs igazgatója. „A másik pólus Líbiával írható le, ahol egy polgárháborús helyzet eredményeként eltávolították a diktátort. Bár a polgárhábo-

rús állapot megszűnt, egyfajta patthelyzet alakult ki a számtalan erő között, amelyek területi, vallási, törzsi (arabok, arabizált berberék, tuaregek, tubuk), lokális alapon (egy-egy város, például Miszuráta) szerveződnek, ideológiailag nagyon különbözők. Az egyetlen összefogó momentum a Kadhafi-ellenesség volt. Líbiában sok a törészvonal az életmód tekintetében is: vannak városlakók és fél-nomád törzsek is. A fiatalok demokratizálódást akarnak, de jelen vannak Kadhafi korábbi miniszterei és harcosársai is. A mai napig nem lehetünk biztosak abban, hogy ami Líbiában zajlott, az nem egy egyszerű törzsi-területi hatalmi átrendeződés volt-e. A szíriai események is ebbe az irányba tartanak, de az itteni történések végkimenetele egyelőre megjósolhatatlan” – emlékeztet N. Rózsa Erzsébet.

Egyiptom

Az arab tavasz kitörése óta a legnagyobb érdeklődés az egyiptomi történések felé irányul. A Mubarak elnök menesztése óta eltelt időszak nem váltotta be a hozzá fűzött elvárásokat. Nem hozta el a gazdasági prosperitást, nem sikerült a lázongásokat kiváltó okokat orvosolni, a turisztikai bevételek csökkentek, a gazdaság stagnál, az ország az IMF-hez fordult hitelért. A Tahrír tér újra és újra megtelik tüntetőkkel, akik az országot irányító katonai tanács azonnali leváltását követelik. A többség azonban még mindig bízik a fegyveres erőkből, amelyek vezetői beleegyeztek, hogy a június 30-ig megtartandó elnökválasztás után átadják a hatalmat.

N. Rózsa Erzsébet szerint Egyiptommal az a probléma, hogy hiába akar több millió ember békésen érvényt szerezni az akaratának, „a közel 85 milliós állam többi lakosa nélkül ez nem megy”. Nehézséget okoz az is, hogy a tüntetők nem hoztak létre politikai érvényesítő képességgel bíró erőt: pártot vagy valamilyen egyéb szervezetet. Így a Tahrír téri tüntetők nem tudják közvetlenül befolyásolni a politikai történéseket.

Összefogás

Az Arab Államok Ligája az arab egység politikai fóruma. A huszonkét tagú regionális nemzetközi szervezet célja az együtt-

működés és a kölcsönös segítségnyújtás előmozdítása, valamint a politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális és katonai együttműködés fejlesztése. A liga ez idáig nem tudta beváltani a hozzá fűzött reményeket, az arab egység nem valósult meg. Ennek a fogalomnak most egy újabb, érzelmi alapon való megtöltődése látszik körvonalazódni. N. Rózsa Erzsébet szerint kérdés, hogy az Arab Liga képes-e megújulni, olyan erővé válni, amely a megváltozott politikai szituációban is tud alternatívát felmutatni

Az arab országokban zajló változást generáló folyamatok akkor is zajlanak a háttérben, ha ezek nem testesülnek meg tüntetésekből, utcai összetűzésekből. Ahol már megindult az átalakulás, ott sem tudjuk minden kétséget kizáróan megmondani, hogy az hová vezet. A Magyar Külügyi Intézet koordinációs igazgatója szerint az azonban biztos, hogy az arab világ már nem lesz olyan, mint korábban. Minden államban végbement egyfajta gazdasági liberalizáció, még ha különböző mértékben is. Sőt akadnak olyan államok, ahol már kialakult vagy kialakulóban van egy viszonylag nagyarányú középosztály, amely megkérdőjelezheti a korábbi rendet. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a mai arab fiatalság sokkal nyitottabb a világra, gyanakvóan tekint a régi politikai elit hatalmi jogosítványait. A vezetőknek ezért szintén haladniuk kell a korrallal, újabb és újabb hatalommegtartási vagy éppen hatalommegosztási technikákat kell kifejleszteniük, ha a helyükön akarnak maradni. ■

A varázshegy völgyében

szöveg: Bárczi Miklós, fotó: Világ gazdasági Fórum

Thomas Mann ismert regényének megírása előtt beteg feleségét látogatva kapott ihletet a varázslatos levegőjű svájci falu, Davos szanatóriumában, hogy egy fiatal hamburgi mérnök gyógyulásának történetét papírra vesse. Lapzártnkkal egy időben, immár sokadszor itt gyűlnek idén is össze a világ meghatározó gazdasági vezetői, hogy a globális gazdaság sebeire gyógyírt találjanak.

legnagyobb területét és népességét mondhatják magukénak, mégis az elmúlt kétszáz évben képesek voltak a technika részben kizárólagos, részben elsődleges tulajdonlásán keresztül dominálni az egész világon. Ez a korszak ért most véget. A technológia a modern világban mindenki számára elérhető, vagy legalábbis a következő években mindenki számára elérhető lesz. Vagyis épp úgy, mint az ipari forradalom előtt, a technológia mindenki számára ugyanaz lesz. Itt az ideje elgondolkodni arról, hogy mi lesz a növekedés forrása, mik lesznek a növekedés új forrásai.” Az idei davosi találkozó is erre keres válaszokat, modelleket, különös tekintettel a munkahelyteremtésre. Ebben az „ellen-davos” szószólóival szemben hátránnyal indulnak: ugyan amazok sem tudják, hogyan teremtsünk új állásokat, azt ellenben igen, miért nem működik a jelenlegi világgazdasági rend. Ugyanakkor a változás szele az alpesi faluba is elért: a Világ gazdasági Fórum 100 kiemelt stratégiai partnere között (jellemzően globális vezető multik) egyre több kínai, indiai és brazil céget találunk. A tavalyi csúcs egyébiránt bizakodó hangnemben ért véget. A „Közös normák az új realitásokhoz” témájú találkozón több mint 1400 magas beosztású vállalati vezető, illetve 35 állam- és kormányfő vett részt. A G20 csoport országaiból 19 képviseltette magát legalább miniszteri szinten. A fórum fő előadója, Dmitrij Medvegyev orosz államfő itt egyebek között azt javasolta, hogy a Brazília, Oroszország, India és Kína alkotta csoport országainak valutáit vegyék be az SDR-be, a Nemzetközi Valutaalap (IMF) elszámolási egységébe. ■

Ugyan a Fórum csak egy a svájci nonprofit szervezetek között, mégis mint nemzetközi elitszervezet mára már igencsak híressé-hírhedtté vált. A klubtagság a tagok pénztárcájához mérten több szinten lehetséges, de természetesen a „lordok háza” csak kevesek előtt nyitott. Önmagában a Világ gazdasági Fórum pökhendi és sokszor provokáló magatartása, konferenciáinak milliókba kerülő rendvédelmi túlbiztosítása – hasonlóan a világgazdasági globális kormányzás egyéb ismert platformjainak éves összejövetelihez – sok „népi kezdeményezést”, „felszabadítási mozgalmat” készítetett már erőszakig fajuló demonstrációra. Az ok egyszerű: Davos egy olyan „ancien régime” jelképévé vált, amelyről Orbán Viktor miniszterelnök egyik beszédében így nyilatkozott: *„A világ egy új globális gazdasági átalakulás küszöbén áll, sőt belépett annak előszobájába. Nem reménykedhetünk abban, hogy mindez átmeneti lesz. Nem reménykedhetünk abban, hogy visszaáll a régi rend. ...a kérdés csak az, milyen gyorsan és milyen hullámokat vetve halad az átalakulás. A pénzügyi válság*

erre a kérdésre elég egyértelmű választ adott. Nagy hullámokat vetve halad az átalakulás.” Ennek felismerésében az előző számunkban bemutatott G20-ak még csak a politikai nyilatkozatok szintjén hallatják hangjukat, de álláspontjaik különbözősége az összehangolt stratégiai cselekvéseket is megakadályozza. Az egykori „anti-Davos” mozgalom (a Szociális Világforum a braziliai Porto Alegre-ből indult még 2001-ben) alapítói azonban előbb kapcsolódtak: azóta Brazília és India reális alternatívát kínálva a nemzetközi (pénzügy)politikában is remek manővereket hajtottak végre (noha ezen lenyűgöző fejlődés árnyoldalaira is felhívtuk már előző számunkban a figyelmet). A davosi találkozóval párhuzamosan idén is a dél-brazil város ad majd otthont ennek a világ közvéleményét jelentősen megosztó összejövetelnek. *A kapitalizmus krízise – társadalmi és környezeti igazságosság* mottóra a svájci konferencia potentátjai a nagy átalakulás – új modellek kialakítása jelszavával válaszolnak. Idézzük ide ismét a miniszterelnök szavait: *„(...) az Európai Unió és az USA, melyek messze nem a világ*

Karrier Híd Program

szöveg: Barta Zsuzsa, fotó: Hornyák Dániel

A kormány célkitűzései között kiemelt helyet foglal el a közigazgatási szervezet és az eljárások egyszerűsítése, a kisebb létszámmal is hatékonyan működő közigazgatás létrehozása. Ennek elérése érdekében Kormányhatározat született a kormányzati létszámcsökkentés kereteiről és az érintett szervezetekről. A létszámcsökkentésben érintett tisztviselők segítségére jött létre a Karrier Híd Program.

A közigazgatási eljárások egyszerűsítésének fontos eredménye, hogy a korábbiakban működő 650 kormányzati szerv helyett napjainkban már csak 320 tevékenykedik. A központi közigazgatásban 4279 főt érintenek a személyügyi intézkedések, további 2440 betöltetlen státus pedig megszűnik. Ez utóbbi esetben racionalizálás alapozta meg a döntéseket: a kormány – a korábbi kormányok „fűnyíróelvet” követő gyakorlatától eltérően – áttekintette az intézmények kapacitását, és vizsgálatokat folytatott a feladatok ellátásához szükséges létszám meghatározása érdekében.

A „gondoskodó elbocsátás” szellemében, a személyügyi intézkedésekkel párhuzamosan indult el a Karrier Híd Program (a továbbiakban: Program), amely a létszámleépítésben érintett foglalkoztatottak számára a munkában maradáshoz, a magánszektorban történő újbóli elhelyezkedéshez nyújt segítséget. A Program „hidat” épít a tapasztalt közzszolgálati szakemberek és a munkaerőpiac közé: munkát akar biztosítani a közzszolgálatból elbocsátott, de továbbra is dolgozni kívánó embereknek. Ennek érdekében a munkaügyi szervezet megkeresi a versenyszféra legjelentősebb munkáltatóit, és külön is felhívja a figyelmet a Programra.

A Programba 2012. március végéig lehet regisztrálni, a részvétel önkéntes és ingyenes.

Az érintettek a Programról először munkáltatójuktól értesültek. A további személyes tájékoztatás és belépés a lakóhely szerinti illetékes munkaügyi kirendeltségen történik. A kommunikációba bekapcsolódtak a kormányhivatalokban működő

kormányablakok is: itt mind az érintettek, mind pedig a leendő munkáltatók hasznos információt kaphatnak.

A foglalkoztatás ösztönzése érdekében az elbocsátottat alkalmazó leendő munkáltató számára a Program szociális hozzájárulási adókedvezményt biztosít.

Az adókedvezmény mértéke a munkavállalót terhelő közterhekkel és más levonásokkal nem csökkentett (bruttó) munkabér – de legfeljebb a minimálbér kétszeresének – 13,5%-a.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) a 2012. október 31-ig benyújtott kérelem alapján adhat ki hatósági bizonyítványt a Programban résztvevők részére, amellyel ennek érvényességi időtartamán belül – a hatósági bizonyítvány kiállításának napjától a kiállításának hónapját követő tizenkettedik hónap utolsó napjáig érvényes – veheti igénybe a foglalkoztató a Program által biztosított adókedvezményt.

A Program eredményes végrehajtása érdekében a Nemzeti Közigazgatási Intézetben megkezdte működését a Karrier

Híd Programiroda (a továbbiakban: Programiroda), amely a Karrier Híd információs portál (www.karrierhid.kormany.hu) üzemeltetésével, az információáramlás elősegítésével, módszertani központként kíván hozzájárulni az érintett szakemberek mielőbbi elhelyezkedéséhez.

A Program szakmai végrehajtó szervezete az NFSZ, amely a Nemzeti Munkaügyi Hivatal irányításával a munkaügyi szervezet keretén belül teremti meg a lehetőséget ahhoz, hogy az elbocsátott alkalmazottak kiemelt, személyre szabott szolgáltatásokban részesüljenek. Az NFSZ elsősorban állásközvetítéssel segíti az érintettek újbóli munkába állását. Emellett lehetőség nyílik például álláskeresési ismeretek elsajátítására, valamint pályakorrekcióra vonatkozó tanácsadás igénybevételére is.

A két szervezet vezetője Együttműködési Megállapodást kötött és kinyilvánította a program eredményes megvalósítására irányuló közös szándékát. ■

Bővebb információ:

www.karrierhid.kormany.hu

Építhetünk a külföldi tapasztalatokra

szöveg: Vida Sándor

Az első Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Program keretében 248 hazai fiatal tölthetett tíz hónapot a magyarországi és külföldi közigazgatási intézményekben. Volt, aki már augusztusban megkezdte külföldi szakmai gyakorlatát, de találkozhatunk olyannal is, aki csupán az idén tért haza. A január 27-ei zárőnnepségen Rétvári Bence parlamenti államtitkár, Bíró Marcel közigazgatási államtitkár és Kis Norbert, az NKI akkori főigazgatója adta át az Országházban a program elvégzését igazoló oklevelet, mely egyben útlevélként is szolgál a magyar közigazgatásba. Az uniós támogatásból megvalósított projekt a magyar közigazgatás legnagyobb befektetése. A munkalehetőséget kapott fiatalokkal szemben igen magasak az elvárások. A külföldön szerzett tapasztalatok felhasználása, valamint a legjobb gyakorlatok magyar közigazgatásba való átültetése mellett új lendület adása is szerepel a listán. A magazinban eddig közölt és az alábbi beszámolók alapján erre minden esély megvan.

Vadlövő Judit

Egyetemi éveim kezdetétől fogva, a nemzetközi együttműködést, kapcsolatokat tanulva, valamint a nemzetközi életformát keresve egy céltól mentem: az ENSZ-nél dolgozni. Hosszú éveken

keresztül éreztem úgy, hogy ez magyar fiatakként szinte lehetetlen. Ezért is volt számomra nagy öröm az első Közigazgatási Karrier Expo híre, ahol az akkor általam még nem ismert főszervező hallotta meg azon megjegyzésemet, hogy „végre tesz a magyar állam valamit a fiataljaiért”. Úgy gondolom, az ország irányításában való itthoni tapasztalatszerzés, a külföldi gyakorlatok megfigyelése, hazahozatala – kedves professzorom szóhasználatával élve –, „antennáink kihe-

lyezése” Európába, valamint a tapasztalatok beépítése mindennapi munkánkba garancia lehet egy sikeresebb jövőre. Az MKÖ Program keretében a Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztályán (BM-EUEFO) volt lehetőségem egy csodálatos fél évet eltölteni. A magyar soros elnökség alatt – a rengeteg munkával együtt – azért volt emlékezetes az időszak, mert sokat utazhattam, és kipróbálhattam először éles helyzetben, milyen egyedül képviselni olykor a BM-et, olykor az országot és olykor az EU-t akár Rabatban, Kisinyovban, Genfben vagy Brüsszelben.

A külföldi szakaszt mindenképpen Spanyolországban képzeltem el. Így a Madridi Magyar Nagykövetségen foglalkoztam európai uniós ügyekkel, valamint spanyol bevándorlás- és foglalkoztatáspolitikával, de ennél sokkal többet kaptam. Szenzációs élmény volt

a spanyol minisztériumokba járni, ahol főosztályvezetők – olykor puszival is – minden diplomatát egyenként üdvözölnek. A kemény munka mellett kedvesek, hihetetlenül pozitívak, sokat mosolyognak. Minden minisztérium tökéletesen együttműködik a többivel, az embernek olyan érzése van, hogy „mindenki szeret mindenkit”.

Rengeteg mindennel foglalkoztam a nők jogain, Spanyolország szerepén az ENSZ-ben, a szubszaharai afrikaiak Latin-Amerikába történő „új típusú” bevándorlásán át, az Africa-Europe Challenge magyar kezdeményezéséig. Volt szerencsém egy teremben lenni Zsófia spanyol királynéval, látni, hogyan ünnepelnek a spanyolok a választásokon, a nemzeti ünnepeken. Közreműködtem a magyar állampolgársági eskütetelek lebonyolításánál. Szívet melengető érzéssel töltött el látni, hogy míg mi olykor elvágyódunk, mások

könnyek között veszik át a Honosítási Okiratukat mondván: nagyszüleik álma vált ezzel valóra. A kint szerzett tapasztalatokat a BM-EUEFO osztályán fogom kamatoztatni a következő egy évben.

Orbán Géza

Az ösztöndíjprogramot kutatási céllal választottam. Érdeklődésem a személyzet- és a szervezetfejlesztés területei felé irányított.

Élmény volt élőben figyelemmel kísérni a magyar közigazgatás éppen e két területét meghatározó Magyary-program születését. A potsdami programszakasz minden várakozásomat fölülmúlta. Az együttműködés főbb területei: változásmenedzsment, kiválasztás, tudás-, kompetencia- és karriermenedzsment, utánpótlás-, vezető- és továbbképzés, teljesítmény- és folyamatmenedzsment, informatika és szervezeti problémamegoldás. Érdekes volt számomra, hogy a német kollégákból a magyarországinál jóval magasabb illetményük ellenére sem hiányzott a helyzettel szembeni elégedetlenség. Annál jobban az erőlködés és a kétely, hogy vajon elég jó szakemberek-e. Kellemes meglepetés volt a teljes bizalom, amely a közös munka motorjává vált. Ennek eredményeképp vehettem részt a minisztérium belső problémáinak zártkörű, kreatív elemző napján is. Kiemelendő a csoportmunka kultúrája és a másik véleményének megismerésére fordított idő mértéke. Nem utolsósorban megdöntöttek egy sztereotípiát, a németeket végtelenül humoros és kedélyes embereknek ismertem meg.

A munka mellett kiváló szabadidős lehetőségek adódtak. Egyik gyengém a vízi sport. Itthon júliusban épphogy kiszálltam a sárkányhajóból, a külföldi szakasz második délutánján már a helyi csapatban eveztem.

Ságodi Béla

A repülés nemcsak a hivatásom, de a szenvedélyem is; minden komolyabb döntésem mögött e cél volt, és

foto: Peltőczy Csaba

felsorolhatatlanul sok áldozatot hoztam érte az elmúlt tíz évben. Pontosan tudom, milyen érzés csalódní, amikor az ember egy ilyen rendkívül zárt világban próbál jóakarók nélkül érvényesülni. Éveken át szembe kellett nézmem a mellőzöttség, kirekesztettség, kilátástalanság lélekölő érzésével. A Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Program ezen változtatott. Kaptam egy esélyt arra, hogy elinduljak a célul választott úton. Az általam korábban alig ismert közigazgatásban megtaláltam az értelmet és értéket. Nemcsak büszkén, de örömmel, mosolyogva indultam el reggelente a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumba. A feladatok meglepően érdekesekek és változatosak voltak, magam sem gondoltam korábban, hogy ilyen érdeklődéssel foglalkozom majd például a vízi és légi közlekedéssel kapcsolatos rendeletek, irányelvek szakmai szempontok szerinti módosításával vagy nemzetközi szervezetek vezetőinek szóló levelek megfogalmazásával. Nagyszerű, felkészült és elhivatott munkatársakat ismertem meg, rengeteget tanultam, de a legjobb az volt, amikor megtudtam, hogy a Németországban, egy hasonló intézményben töltött gyakorlat után visszavárnak az NFM-be.

Vicsotka József

Személy szerint sokat köszönhetek a Magyar Közigazgatási Ösztöndíjnak, már a hazai rész alatt sikerült bejutnom a szakmámnak legmegfelelőbb és legkiemelkedőbb közigazgatási intézethez, a Légügyi Hivatalhoz (LH). Repülőgépek üzemeltetése szak-

irányon végeztem repülőmérnökként, amely nemes egyszerűséggel azt jelenti, hogy repülőgép-pilóta vagyok. Emellett rendelkezem még egy szakfordítói diplomával is, a két diploma együtt nagyon hasznosnak bizonyult az ösztöndíj teljes időtartama alatt. Az LH-nál számos két nyelvű (angol-magyar) kézikönyv megírásában segítettem, belekóstoltam az elméleti és gyakorlati vizsgáztatás rejtelmeibe. Részt vettem repülőgépek berapulésain, helyszíni ellenőrzéseken, valamint megismertem a szakszolgálati engedélyek kiadásának, meghosszabbításának, megújításának teljes folyamatát. Az ösztöndíj külföldi szakaszának ideje alatt alkalmam nyílt három neves lengyel intézmény munkájának tanulmányozására. A Közlekedési, Építési és Tengeri Gazdasági Minisztériumban töltött idő alatt megismerkedtem az Egységes Európai Égbolt (SES) projekttel, részt vettem egy nemzetközi konferencia megszervezésében, továbbá az itthon megszerzett szakmai ismereteimre támaszkodva törvénytervezet elkészítésével hozzájárultam a lengyel ultralight (ultrakönnyű repülőgép) pilótaképzés szabályozásának kidolgozásához. A Lengyel Légiforgalmi Irányítási Ügynökségen eltöltött idő alatt megismertem a légiforgalmi irányítás szervezeti hátterét. A legérdekesebb mégis a Polgári Légiközlekedési Hatóság volt, ahol sikeresen összehasonlíthattam több szakterületet is magyarországi megfelelőjével. Kint tartózkodásom alatt olyan meghatározó tapasztalatokat szereztem, melyeket január elejétől sikerrel el is kezdtünk hasznosítani a magyar Légügyi Hivatalnál. Külön öröm számomra, hogy februárban egy szakmai továbbképzésen vehetek részt Amszterdamban. ■

A budai királyi palota

szöveg: Órfi József, fotó: Pelsőczy Csaba

A Várnegyed fontosabb épületeit bemutató cikksorozatunkban a Budavári Palotához érkeztünk. A számos reprezentatív térrel rendelkező épület sorsával kapcsolatban remélhetőleg az idén elkészülő, teljes Várnegyedet érintő huszonöt éves fejlesztési stratégia iránymutatást ad majd.

A régi királyi palota hányatott sorsával méltó szimbóluma lehet az Árpád-ház utáni hétszáz éves magyar történelemnek. Az uralkodói épületegyüttes évszázadok alatt fokról fokra épült ki, virágkorában ki is díszítették. A lassú fejlődést azonban gyors pusztulás követte, majd újabb hosszú építő időszak után a II. világháborúban újra csaknem az egészet

lebombázták. A nagyjából helyreállított épület azóta – uralkodó és birodalom híján – kulturális feladatokat lát el, de messze nincs teljesen kihasználva. A várhegy beépítése IV. Béla király nevéhez kötődik, aki megalapította Budát a tatárjárás után. A Magna Curia Regis, az első királyi székhely a mai Táncsics utcában van, tehát nem a mostani palota területére esik. A kutatás jelenlegi állása szerint a palota mai helyén álló első épületeket még Károly Róbert fia, Anjou István herceg emeltette. Az első létesítmény egy lakószárnyból és a hozzá tartozó öregtoronyból állt, ezt később I. Nagy Lajos király észak felé bővítette, ebből az építkezésből a gótikus várkapolna egy része a napjainkig fennmaradt. Luxemburgi Zsigmond nevéhez fűződik az első, Dunával párhuzamos keleti és nyugati előtti terület kiépítése, amivel először jelent meg a mai állapokra is jellemző zárt, több udvaros beépítés. Zsigmond az északnyugati sarkon új lakótorony építésébe kezdett, ez azonban sosem készült el teljesen. A palota fénykorát Hunyadi Mátyás uralkodása alatt élte: bár ekkor

nem bővült jelentősen az együttes, több részét is átalakították, és reneszánsz stílusban díszítették. Az akkori építkezésekből mára sajnos csak a víztároló belső tere maradt meg. Mátyás után, a Jagellók alatt készült el az északi záró fal a Koldus-kapuvál. 1541-ben a vár szinte ellenállás nélkül, épségben került török kézre, a visszahódítási kísérletek során azonban a lőporraktárak felrobbanása miatt megsemmisült a palota, az 1686-os visszafoglalásra alig maradt valami belőle. A helyére épített Mária Terézia-palota a romok elbontása után, 1760 körül készült el, de ez az épület nem uralkodói székhelyként funkcionált: először egyetem működött benne, és csak ezután lakta be a nádori család. A ma is ismert palotát a Millennium idejében előbb Ybl Miklós tervei alapján kezdték építeni, de csak a krisztinavárosi oldal készült az ő elképzelései szerint. Halála után a tervezést Hauszmann Alajos vette át. Az 1905-ig tartó építkezés során a Mária Terézia-palota tömegével megegyező méretű és külső megjelenésű új bővítés épült, és a régi és új rész közti összekötő szárnyra neobarokk kupolát tettek. A palotát a

Horthy-korszakban lakták utoljára. A keleti szárny a fogadások helyszíne volt, és a belső terek kivételével az épület-együttes mindenki előtt nyitva állt. A II. világháború során ismét hadszíntérré vált az épület, és a szovjet bombázásoktól helyrehozhatatlan károkat szenvedett. A háború után a berendezést széthordták. A Rákosi-korszakban felmerült, hogy ide költözne az állami és pártvezetőség, ezért megerősítették a középkori várfalakat, és a palota megközelítésére szolgáló útvonalakat elzárták, a Duna-parttal és a Krisztinavárossal való kapcsolatokat elbontották. Később mégis a „kultúra fellelővé”-ként határozták meg az épület szerepét, ekkor költözött bele a Budapesti Történelmi Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria és az Országos Széchényi Könyvtár. A rekonstrukció az 1960-as években indult el, de az épület a szűk költségvetés miatt nem kapta vissza eredeti formáját, érintetlen állapotban egyedül a Nádor-kripta maradt meg. A palota a rendbetétel során új vasbeton kupolát és jóval egyszerűbb tetőszerkezetet kapott, lebontották a keleti oldalon a Habsburg-lépcsőt, és a régi ablakok helyett modern, egytáblás nyílászárókat építettek be. Az épületbe tervezett kulturális funkcióhoz modern belsőépítészeti alakították ki, amelynek köszönhetően a mai állapot igen sivár hatást kelt. Az itt kialakított Budapesti Történelmi Múzeumban kiállították a középkori leleteket. 2012. május 31-ig kell elkészülnie a budai Várnegyed huszonöt éves hosszú távú fejlesztési stratégiájának, ami akár évszázadokra meghatározhatja a terület sorsát. A közbeszerzési pályázatot már közzétették, a benyújtás határideje február közepe. Korábban készültek dolgozatok a témával kapcsolatban, két építésztervező iroda és a Kulturális és Örökségvédelmi Hivatal is komplett fejlesztési koncepcióval állt elő. Az építészeti elképzelések a régiek rendbetétele mellett jellemzően új épü-

leteket vizionálnak, a KÖH viszont elsősorban a kutatások szükségességét hangsúlyozza. A stratégia kidolgozásához kikérték a várral foglalkozó szakmai és civil szervezetek véleményét, az elkészült tanulmányokat mellékelték a tájékoztató és a megértés elősegítéséhez, és a beérkező véleményeket figyelembe fogják venni a pályázatok elbírálásakor. A megkérdezett szakmai szervezetek álláspontja nem egyöntetű a királyi palota sorsával kapcsolatban. Az egyeztetéseken adott szervezeteken belül is eltérő egyéni vélemények fogalmazódtak meg. Az egyik irány szerint a palotát a Hauszmann Alajos által tervezett állapotra kellene helyreállítani, hiszen az azóta történt átalakítások szakmaiatlan volta miatt az épületegyüttes minősége erősen sérült. A másik jellemző álláspont szerint ez az átalakítás túl költséges lenne, az időközben beépített vasbeton tartószerkezetek és falak, az átépített kupola és tetőszerkezet elbontása és a régi karakter visszaállítása irreális költséggel járna. Az egyik tábor szerint minden dokumentum rendelkezésre áll a helyreállításhoz, mások azt mondják, nincs elég információ. Ez utóbbi állásponton van a palota belső helyreállítására vonatkozóan a KÖH is. Megoszlanak a vélemények abban a tekintetben is, hogy az Országos Széchényi Könyvtár jó helyen van-e az épületben, vagy sem. Az ellenzők azt mondják, hogy nem erre a célra épült a palota, a maradást támogatók szerint viszont az együttes kulturális értékét csak növeli a legnagyobb könyvtár jelenléte. Az épület sorsa tehát eleve nem egyértelmű, ráadásul elválaszthatatlan a tőle északra fekvő Szent György tér sorsától, ahonnan a világháború bombázásának és a kommunista diktatúra bontásainak következtében több régi épület

is hiányzik.

A területet valóban egyben kell kezelni, hiszen csak egymást kiegészítő funkciók tudnak jól együttműködni, a várpalota épülete jelenti azonban talán a legnagyobb feladatot. Óriási, reprezentatív, de leromlott állapotú belső tereivel és többször átalakított építészetiével olyan kihívást jelent majd, amire az optimális választ csak sokak összefogásával lehet megtalálni. Zumbok Ferenc miniszteri biztos megkeresésünkre elmondta, hogy a feladat komplexitása és a rengeteg felmerült kérdés miatt célszerű lenne lépésről lépésre haladni, és először egy díszterem felújításával kezdeni. „A Szent István Teremről viszonylag sok korábbi forrás áll rendelkezésre, az eredeti festményei is megvannak, ezért érdemes lenne a helyreállítást azzal kezdeni, a tanulmányok és tapasztalatok alapján továbbhaladva. Kérdés az is, mit lehet kezdeni ezekkel az óriási terekkel, azon kívül, hogy a turisztikai forgalom előtt meg lehet őket nyitni. Az autentikus helyreállításnak elmaradhatatlan része az enteriőr és a bútorok visszaállítása is, ami óriási költségeket jelent, azonban kizárólag turisztikai bevételekből nem lehet finanszírozni egy ilyen beruházást, eleve csak vesztéses lehetne. Első lépésként szerintem azt kell meghatározni, mi legyen pontosan a palota sorsa, addig nem érdemes hozzákezdeni. Nem tudom elképzelni, hogy az egész egységesen lehetne használni, inkább az lehet majd a megoldás, ha részenként töltjük fel az épületet egymást erősítő funkciókkal” – mondta el a biztos. ■

Régi-új állami kitüntetések

szöveg: Órfi József, illusztráció: Miniszterelnökség

A tradíciókhoz visszanyúló, új kitüntetési rendszer nagyobb súllyal jelenhet meg a közéletben, és elismertséget hozhat hazánknak a nemzetközi szinten is. Legnagyobb állami elismerésként megújításra került a Szent István-rend, megjelent a rendszerben a Magyar Becsület Rend, és újra adható a kulturális élet legrangosabb kitüntetése, a Magyar Corvin-lánc.

A Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről szóló új törvénnyel revízióra került az állami kitüntetési rendszer. A törvény hatályba lépését megelőző gyakorlatot az Antall-kormány idején dolgozták ki, ez azonban nem szakított teljesen a korábbi – történelmi előzménnyel nem bíró – eljárással. A posztszovjet térség országaiban a rendszerváltáskor azonnal visszatértek a tradicionális kitüntetések használatához, Magyarországon azonban mostanáig húzódtott a folyamat. Az új kitüntetési rendszernek meg kell felelnie a nemzetközi normáknak és elvárásoknak, valamint az ország korábbi saját gyakorlatának is. A kitüntetések adományozásának kifinomult kultúrája van világszerte, így volt ez korábban hazánkban is. Azokban az országokban, ahol nem volt diktatúra, több évszázada jórészt változatlan, differenciált, szigorúan szabályozott kitüntetési rendszer működik. A kitüntetés adományozásának kényes hierarchiájára nemzetközi érvényű etikett van. Ebbe az irányba tettünk jelentős lépéseket a régóta esedékes új szabályozással. Az új rendszernek a hagyományos elemek alkalmazása miatt nagyobb súlya lesz a nemzetközi szinten. Magyarországon az 1950-es évek elejére tehető a korábbi, tradicionális gyakorlattal való szakítás. Ekkor jelentek meg azok a „kormánykitüntetések”, amelyeknek viselése nemcsak társadalmi rangot, hanem a hatalomnak való elköteleződés kinyilvánítását is jelentette. Ennek tulajdonítható az a mai napig megfigyelhető szokás, hogy állami és egyéb kitüntéseiket igen ritkán vagy

A MAGYAR CORVIN-LÁNC ÉS MINIATÜRJE

sosem veszik fel a kitüntetettek. *„Ezzel a gyakorlattal szakítani kellene. Aki kiemelkedő teljesítményért állami kitüntetést kap, az ma már egyértelmű elismerés, amire joggal lehet büszkének lenni”* – mondta megkeresésünkre Pandula Attila professzor, az ELTE Történelem Segéd tudományai Tanszék vezetője.

A kitüntetési rend hierarchiájának két szintje van: egy kitüntetések közti és egy kitüntetésen belüli hierarchia. A kitüntetések egymás közti viszonyában a Magyar Érdemkereszt jelenti az alsó kategóriát, azonban kiváló lehetőséget

ad a differenciálásra. Arany osztályt ritkán osztanak ki, gyakoribb az ezüst vagy bronz, ezeket jellemzően a nyugdíjkor elérésekor, állami vagy államközeli szolgálatért szokták adni. A következő fokozat az 5+1 osztályú érdemrend, ezen belül a legnagyobb elismerés a nagykereszt a nyakláncal és az arany sugaras csillaggal, ezt követi a sorban a nagykereszt, a középkereszt a csillaggal, a középkereszt, a tisztikereszt és a lovagkereszt. A Magyar Érdemrend jellemzően felsőfokú végzettséggel rendelkező személynek, legfeljebb tízvenként adható. Nemcsak életművel,

egyszeri kiemelkedő cselekedettel is kiérdemelhető, ebben az esetben azonban „csak” lovagkeresztet szoktak adni. A középkeresztet a csillaggal magasabb pozícióban lévő emberek kaphatják, uralkodónak vagy államfőnek pedig a nagykereszt jár lánccal. A világháború előtti korban legalsó osztályként ezüst és bronz érdemérem is volt, ami lehetőséget adott a „kisember” kitüntetésére is.

Az újonnan alapított kitüntetések rangjukat tekintve az előbbiek felett vannak. A törvény a 2001-ben újraalapított, de a korábbi baloldali kormányok által mellőzött *Corvin-lánc* kitüntetést (Horthy Miklós kormányzó alapította Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatára 1930-ban) is tartalmazza, azonban a régi Corvin-koszorú visszaállításáról nem rendelkezik. Ez megnehezíti az elismerés differenciálását, hiszen a Corvin-lánc a legmagasabb fokú művészi, tudományos és oktatási tevékenység elismerése (birtokolja/birtokolta többek között Kallós Zoltán néprajzkutató, Lukács János történész, Nemeskürty István irodalomtörténész, Kallós Zoltán néprajzkutató, Teller Ede atomfizikus és Zsigmond Vilmos Oscar-díjas operatőr). A kisebb rangot jelentő koszorú nélkül nincsen mód például fiatal tehetségek vagy kisebb érdemek elismerésére. Példának lehetne felhozni Kodály Zoltánt vagy Bartók Bélát, akik még fiatalon kapták elismerésül a Corvin-koszorút. A Corvin-lánc tulajdonosai testületet alkotnak, ami egyfajta bölcsek tanácsaként működik. Évente egy-két alkalommal a miniszterelnök és a köztársasági elnök jelenlétében üléseznek, ekkor kötetlen formában nyilvánítanak véleményt. A cím viselése holtig tart, de méltatlanság esetén elvehető, és le is lehet róla mondani. A testület tagjának alkalmasnak kell lennie az aktív közéleti tevékenységre. E pillanatban a 2001-ben alapított Corvin-lánc Testületnek nyolc tagja van, átlagéletkoruk nyolcvan év körüli. A testület létszáma 12, indokolt esetben maximum 15 fő lehet. Az új tagok kinevezése a mindenkori miniszterelnök hatáskörébe tartozik, a meglévő tagoknak azonban javaslattevő joguk van. A testületi üléseken nem kötelező mindenkinek jelen lenni. A történelem viharai ellenére teljes épségben kerültek elő a régi verőtövek, így lehetőség van az eredetivel teljesen megegyező Corvin-lánc

A MAGYAR KIRÁLYI SZENT ISTVÁN-REND NAGYKERESZTJÉNEK HÁTLAGJA

készítésére. Ennek a folytonosság tekintetében különleges jelentősége van. *„Az eszmei alap akkor lesz megragadható, ha a Corvin-lánc Testület megkezdi a működését, azaz az országért, a nemzetért folytatott közösségi tevékenységét. Fő feladata a szellemi alapok megteremtése és őrzése. Nagyon markáns intézménye lehet az országnak, ha ciklusokon átívelő munkássága lesz, hiszen az intellektus és a személyes példa erős kisugárzást teremt. A folyamatosan változó társadalom értékeit meg kell őrizni, és az aktuális helyzethez alkalmazva állandóságot kell sugározni. A testület nem jogintézményként, hanem olyan szellemi, etikai társulásként működik, aminek a tagjai kikezdhettek, hiszen a politikai szint felett állnak”* – mondta el lapunknak Granasztói György professzor, a Corvin-lánc Iroda vezetője. A *Magyar Becsület Rend* különleges, Magyarországért és a nemzetért tanúsított kiemelkedő szolgálat vagy hősiesség elismerésére szolgál. A név francia eredetű, hazánk esetében egyfajta nemzeti érdemrendként, a hazáért folytatott tevékenység legmagasabb, elit kitüntetéseként szolgál.

Az újra életre keltett *Szent István-rend* a nemzetközi szakma által legrangosabbnak elismert magyar állami kitüntetés. Eredetileg még Mária Terézia alapította 1764-ben, adományozása folyamatos volt egészen a II. világháború végéig. A korábbi kitüntetettek között van például Andrassy Gyula gróf, Jókai Mór, Lotz

Károly, Benczúr Gyula, Szinyei Merse Pál, Tisza István, Teleki Pál. Nemcsak politikusok és művészek kapták meg legmagasabb kitüntetésüket, a mindenkori, hivatalban lévő hercegprímásnak is járt. 180 év alatt összesen mintegy 1800 főt tüntettek ki vele. A visszaállítás szükségességének kérdése már az 1980-as évek elején felmerült, később az Antall-kormány és az első Orbán-kormány idején is, különböző okok miatt azonban mégsem került rá sor. A rend jelvényének megjelenésében változás várható, ugyanis a régi Szent István-renden stilizált barokk korona volt, az újon pedig a Szent Korona valós alakja jelenik majd meg. Az elismerés feltétele, hogy a kitüntetettnek a saját szakterületén is a legmagasabb pozíciót kell betöltenie. Potenciális jelöltje lehet például az esztergom–budapesti érsek. Magyar állampolgárok számára évente legfeljebb három Szent István-rend kitüntetés adományozható.

A kitüntetések gyártási minőségének el kell érnie a nemzetközi gyakorlatban és a korábbi hazai gyakorlatban megszokott színvonalat. Az új törvény szerint lehetőség van külföldieknek és külhoni magyaroknak is kitüntetést adni, ez a gyakorlat pozitív folyamatokat indíthat el. *„Több kitüntetést kellene osztani külföldiek felé, hiszen a kitüntetés olyan, mint a negatív pénz, nem kerül sokba, de sok örömet és barátságokat lehet szerezni vele. Nagyon szeretik mindenütt”* – mondta Pandula Attila professzor. ■

Fejér, Pest, Veszprém, Zala – ezeresztendő magyar megyék

szöveg és illusztráció: Vitek Gábor

„Lelkünk üdvéért négy várost, név szerint Veszprém várost, ahol a püspökség székhelye épült, Fehérvár várost, Kolon és Visegrád városokat minden egyházukkal, kápolnájukkal és címeikkel, nemkülönb az összes határaikkal és területükkel Szent Mihály veszprémi egyházának rendeljük alá”.

(IV. Béla király Pál veszprémi püspök kérésére 1257-ben megerősíti Szent István király oklevelét a veszprémi püspökségnek adott birtokokról, részlet)

A magyarországi vármegye, a megye (*comitatus*, továbbá kezdetben még *provincia*, *parochia*, *territorium*, *districtus*, *diocesis*, vármegye jelentésében helyesen: *comitatus provincialis*) a legősibb, tradicionális közigazgatási és önkormányzati szervünk. A területi közigazgatási feladatokat ellátó vármegye az évszázadok folyamán sok változáson ment át, de szívóssága, történeti gyökerei még a legnagyobb társadalmi földindulások idején is megóvták a felszámolástól. Elnevezése a szláv medja, mega=határ, szél, vég főnévből születve vált megszgyévé, megyévé: a vármegye a vár határait jelentette, s így bővült az eredeti jelentéshez képest a szó tartalma, s tárgult egy immár közigazgatási intézmény megjelöléséig.

A vármegyék eredete mindmáig vitatott, azonban aligha vonható kétségbe, hogy a területi alapon álló kormányzás megteremtésekor Szent István király ([997]–1000–1038) nem a korabeli bajor-német *comitatust* ültette át, hanem a sajátos, még jóval fejletlenebb hazai viszonyokhoz idomítottá a – már a II. század kezdetén kettős

funkciót hordozó – világi igazgatás szervezetét. Miként Kristó Gyula megállapította; egyfelől némely várakhoz tartozó terület összefüggő tömböt alkotott, a magyar vármegye szó eredeti – a vár határa – jelentésében ezt a szerepét ismerhettük meg. Az általános, középszintű világi közigazgatás kialakulását erősíti meg a Veszprémi Püspökség 1009. évi oklevele, ahol a püspök fennhatósága többek között például „Fejérvár”-ra határaival együtt terjedt ki, ahol a vár határai tulajdonképpen a vár megyéjét, Fejérvármegyét jelentették. Másfelől bizonyos váraknak nem összefüggő, olykor akár szótartan elterülő, különféle birtoktestek képeztek a várkerületet. Minthogy a latin terminológiában mindkét típusú várszervezet leggyakoribb elnevezése *comitatus* (ispánság), a másodjára említett típust magyarul gyakran a várispánság kifejezéssel adják vissza, ekként megkülönböztetve a szintén ispánságnak mondott vármegyétől. Utóbbira ugyancsak az 1009. évi veszprémi javadalmazó levél szolgáltatja az első példát; itt ugyanis például a Fejér

vármegyében található Úrhida vár szervezetét előbbtől meglönböztetve említik, ahol maga Úrhida vára egy kisebb várkerület központja lett.

A királyi birtokokon felépülő vármegyeszervezet létrehozásával Szent István király megteremtette az állam egész országot átfogó helyi/területi intézményrendszerét. A fennmaradt frott kútfők arról tesznek tanúbizonyságot, hogy az első vármegyék a Kárpát-medencében alakultak ki. Legkorábban, már mint körülírt határokkal rendelkező vármegyét „vetette alá” az uralkodó Somogy vármegyét annak népével együtt a pannonhalmi apátságnak 1002-ben. A források alapján, 1009-ben bizonyosan létezett Veszprém, Fejér, Kolon (utóbb Zala) és Visegrád vármegye, de Nyitra vármegye ugyancsak Szent István király korából adatolható. Hont vármegye Szent István-kori eredete valójában elnevezésében rejlik, hiszen névadója, egyúttal első ispánja a Szent István király által az országba hívott (*advena*) német származású előkelő, a Koppány elleni harcban az uralkodót fegyveresen szolgáló Hont volt. Az ország keleti tájain az Árpádok dunántúli vármegyéi szolgáltattak mintát a vármegyék szervezésére. Az észak-erdélyi Doboka vármegye kialakulása Gyula 1003. évi legyőzését követően realizálódhatott, amelynek első ispánja feltehetően az Ajtony ellen győztes Csanád atya, Doboka lehetett. Újvár vármegye egykori kabar (katonai segédnép) szállás-területen létesült, az Árpád-kor utolsó századában ebből a hajdan egységes territóriumból szakadt ki Abaúj, Heves és Sáros vármegye. Csanád vármegye a legyőzött Ajtony által igazgatott, a Körös-vidéktől az Al-Dunáig húzódó területeken alakult ki. Mindezek mellett, a belső területeken létrejött, nagy kiterjedésű vármegyék mellett egy sajátos vármegyetípusról is említést tesznek az utókorra maradt források: a – Szent István király vármegyéinek többségét kitevő – határvármegyék elsőrendű feladata természetesen a határvédelem volt. Ennek oka abban keresendő, hogy a Szent István-

kori vármegyék az ország középső területéről valójában „legyező alakban kinyílva” foglalták magukban a perifériális területeket.

Az imént tömören vázolt – vármegyeszervezet létrehozásával kapcsolatos – folyamatból négy dunántúli; Fejér, Pest, Veszprém és Zala vármegyét emeljük ki. Előljáróban azonban utalunk arra, hogy az Árpád-kori Magyarországon a perbe idézés rendszerint pecséttel történt. Erről tanúskodnak korai törvényeink, a zsinati határozatok és az oklevelek is. A fennmaradt tárgyi emlékek közül kiemelkedő jelentőségű a Veszprémi Püspökség idéző billoga (*sigillum citationis*). A veszprémi egyházmegye védőszentjét, Szent Mihály főangyalt ábrázoló pecsétet használták az Árpád-korban önálló püspökséggel nem rendelkező Fejér vármegyében is, s ez az idézőpecsét lett 2009-ben a négy ezersztendős megye; Fejér, Pest, Veszprém és Zala közös ünnepségeinek a jelképe is.

„Négy várost, [...] Veszprém várost, [...] Fehérvár várost, Kolon és Visegrád városokat minden egyházukkal, kápolnájukkal és címeikkel, nemkülönbön összes határaikkal és területükkel Szent Mihály veszprémi egyházának rendeljük alá” – olvasható az imént említett – mindamelllett egy 1257. évi átiratban fennmaradt, de eredetileg – 1009. évi Solyban keltezett oklevélben, amellyel valójában államalapító uralkodónk körülírta a veszprémi egyházmegye területét. Az oklevél azonban nem csupán a megadományozott veszprémi egyházmegye történetének becses forrása, hanem a szövegben szereplő településeknek első említése, legkorábbi írásos nyoma a magyarországi vármegyéknek. A Veszprémi Püspökség joghatóságát meghatározó oklevél azonban nem a püspökség alapító okirata; egybehangzó vélemény, hogy az 1000 előtti, alkalmasint Géza fejedelem kori (972–997) lehet. Az azonban bizonyos, hogy 1009-ben a Dunántúlon három püspökség létezett: a győri, a veszprémi és a pécsi, ez utóbbi alapítása éppen az 1009. esztendő. A Veszprémi egyházmegye magába foglalta Veszprém vármegyét, Kolont, a későbbi Zala, »

Fejér

Pest

Veszprém

Zala

„A magyar történet nem egyéb, mint a magyar lélek története”; a vármegyéknek, a magyar Szent Korona ezen drágaköveinek ezer esztendőre visszanyúló históriája ilyesformán a magyar lélektörténetnek csupán egy-egy fejezete lehetne.

Fejér, valamint Visegrád vármegyét, amely a későbbi, 13. századi Pilis, majd Pest vármegye része lett.

Szent István királytól tíz oklevél szövege ismeretes, eredeti formában azonban egy sem maradt fent; ezek közül öt minden kétséget kizáróan későbbi hamisítvány, s a fennmaradó oklevelek közül is csupán néhány adná vissza romlatlanul a Szent István király idejében rögzítettek. Ez utóbbiak közé tartozik a veszprémi egyházmegye részére Solyban kiállított adománylevel is. Megjegyezzük, hogy jogi írásbeliségünk legrégebb emléke, az 1109. évi veszprémvölgyi kiváltságlevel felbecsülhetetlen jelentősége éppen abban rejlik, hogy a pergamen megőrizte számunkra a Szent István király neve alatt fennmaradt egyetlen kétségtelen hitelű oklevél szövegét, ugyanis a történeti kritika ebben az egyben nem talált betoldásra vagy hamisításra utaló nyomot.

A solyi oklevélben másodikként *Fejér* vármegyét említik. Az ország egyik székvárosának számító (Székes-)Fehérvár vármegyéje Magyarország központi részén, a Duna két partján terült el, a korai évszázadokban magába foglalva a Duna-Tisza közének egyes részeit, a Solt-székét és a Csepel-szigetet. Kialakulásában két tényező bizonyult meghatározónak; egyfelől az Árpád közeli rokonának és utódának tekinthető Szabolcs vezér nyári szállása, s utódainak, a Csákoknak össze nem függő birtokai e helyütt terültek el a Vértes erdeitől a Dunán inneni síkságig. Másrészt Székesfehérvár – Visegrád mellett – mint második királyi székhely biztonságot és védelmet nyújtott az Esztergom után második érseki székhelynek, Kalocsának, amelynek környékét szintén Székesfehérvár alá csatolták. Az Árpád-kor derekán Fejér vármegye három egyházmegye: a Veszprémi Püspökség, a Váci Püspökség és a Kalocsai Érsekség területén feküdt. Noha várföldjeiről csupán szórványos adatok maradtak az utókorra, a fejérvári várispánság keletkezése feltehetően ugyancsak az államalapító uralkodóhoz köthető, oklevelekből azonban csupán a 13. század húszas esztendeinek legvégétől igazolható.

Pest vármegye az Árpád-korban a Duna két partján terült el, s kezdetben ugyanúgy nem volt önálló vármegye, mint a vele szemben fekvő Pilis vármegye. Az államalapítás korában a későbbi Pest vármegye és a területén a pilisi erdőuraladalomból létesített Pilis vármegye elődje Visegrád vára volt (1009-ben még Visegrád vármegyében jelölték meg például Szentendre helyét is). A pilisi ispánság a 13–14. században fokozatosan terjesztette ki fennhatóságát Pest vármegye dunántúli településeire, Pest vármegye csupán a budai Várhegy déli végétől Fejér vármegye felé terjedő részén birtokolt falvakat. Noha a honfoglalást követően (900 körülre) Pest vármegye az ország közepe lett, Géza a 10. század utolsó negyedében szék-

helyét Esztergomba tette át. Kezdetben István is ezt, majd Székesfehérvárt részesítette előnyben, elhanyagolva Pest-Budát, amelyet az is igazol, hogy nem e helyütt alapított püspökséget, s a vármegye székhelye sem ez, hanem az Esztergomtól kelet felé védelmet nyújtó Visegrád vára lett.

Veszprém vármegye noha már Szent István király uralkodása idején is számos kiváltságot élvezett, központi fekvése és természeti gazdagsága történelmi, kulturális és gazdasági jelentőségét is megalapozta. A honfoglalást követően Veszprém vármegye kiemelkedő szerepet játszott az új államszervezet létrehozásában, Veszprémben jött létre az első magyar keresztény püspökség, a város azóta érseki székhely, s a „királynék városa”, hiszen Szent István király és különösen felesége, Gizella királyné gyakran tartózkodott itt. A veszprémi püspökséget Szent István a pécsivel egyidejűleg alapította, javadalmazta s hatóságát kiterjesztette Veszprém, Somogy, Zala, Fehér és Pilis vármegyékre, valamint Veszprém, Székesfehérvár és Visegrád városokra.

A Szent István király által létrehozott *Zala* vármegye első székhelye Kolon volt, nevére napjainkra már csupán egy, a Balatonmagyaród és Zalakomár közötti részen fekvő dűlőnév emlékeztet. A vármegye székhelyét később, feltehetően Szent László király helyezte át Zalavárra, ahol még Szent István király alapított bencés monostort. A Veszprémi Püspökség 1009. évi oklevele különös jelentőséggel bír: itt fordul elő először Zala (Kolon) vármegye neve. Kolon vármegye nem volt azonos a későbbi Zala vármegyével, jóval nagyobb területre terjedt ki, s hozzá tartozott a későbbi Somogy és a Dunától délre elterülő Szlavónia egy része is. A nagy kiterjedésű Kolon – hasonlóan a többi korai megyéhez – fejlődése későbbi szakaszában bomlott szét; 1061-től igazolható, hogy Kolonból kiválva Somogy már önálló ispánság. A Kolon felbomlását követően önállósult Zala vármegye határai délen a Dráva vonalát követve állandósultak, hozzá tartozott még a Muraköz is, északkeleten pedig a Balatonfelvidék határolta a megyét.

A két világháború közötti korszak jeles historikusa, vallás- és közoktatásügyi miniszter (1932–1938 és 1939–1942 között két ízben), Hóman Bálint (1885–1951) fogalmazta meg és vetette papírra közel két és fél emberöltővel ezelőtt, hogy „a magyar történet nem egyéb, mint a magyar lélek története”; a vármegyéknek, a magyar Szent Korona ezen drágaköveinek ezer esztendőre visszanyúló históriája ilyesformán a magyar lélektörténet egy-egy fejezete lehetne. Valljuk azonban: a törvényhatóságok mint a nemzetrészek hol fejlődő, hol hanyatló életútja a „magyar lélektörténet”, hazánk történetének valóban csupán egy-egy szelete, apró lenyomata, azonban annál inkább visszatükrözödhet a múltnak homályából. ■

Hungarikum tisza forrásból

KODÁLY ZOLTÁN

(Kecskemét, 1882. december 16. – Budapest, 1967. március 6.)

szöveg és fotó: Ittész Mihály, a Magyar Kodály Társaság társelnöke

**„Kodály hangja a zenében Magyarország hangja”
– Sir Arthur Bliss angol zeneszerző szavai Kodály
Zoltán zeneszerzői munkásságáról 1960-ban egy
londoni hangverseny alkalmával. Szabolcsi Bence
zenetudós szerint „amit vállalt, nem kevesebb volt,
mint Magyarország újjáteremtése zenében”.**

Kodály Zoltán pályája Bartók Bélával együtt indult. Zeneszerzői törekvésekhez a parasztság által megőrzött ősi népdalkincsben találták meg a tiszta forrást; koruk zeneszerzői közül pedig Debussy muzsikája adott példát.

Kodály művei nagyon sok műfajt felölelnek: karművek minden kórusfajtára, egészen a nagyszabású vegyes karokig (*Jézus és a kufárok, Mátrai képek, Zrínyi szózata*), népköltészeti, illetve régi és kortárs magyar költők verseire írott dalok; zongoradarabok (*Marosszéki táncok*), cselló szonáták, vonósnégyesek; zenekari művek (*Galántai táncok, Fel szállott a páva variációk*); színpadi alkotások (*Háry János, Székely fonó*); egyházi művek (*Budavári Te Deum, Missa brevis*). A nemzetközi elismerést, világhírt egyik fő műve, a *Psalmus Hungaricus* (1923) hozta meg számára 1926-ban.

Tudományos munkája alapját a Zeneakadémiával párhuzamosan végzett magyar–német szakos egyetemi tanulmányai jelentették. Bartókkal közösen alapozták meg a modern magyar népzene tudományt. Kodály szinte a teljes magyar nyelvterületen gyűjtött népdalokat, s alapvető tanulmányokat írt népzene nékről. Létrehozta a Magyar Tudományos Akadémián – amelynek 1946 és 1949 között elnöke volt – a népzene kutató csoportot, irányította a Magyar Nép-

zene Tára kiadását. 1960-ban a Nemzetközi Népzenei Tanács (International Folk Music Council) elnökévé választották. 1907-től a Zeneakadémián nemzedékeket nevelt, elsősorban a zeneszerzés mesteriségére, idős korában pedig a népzene tudomány művelésére. Tanítványai közül sokan munkatársai lettek a zenei nevelés reformjéért és a kórusmozgalom megújításáért végzett munkában.

Az 1920-as évek közepén fordult Kodály figyelme az iskolák felé. Átfogó koncepció bontakozott ki az évek során. A ma világszerte *Kodály-módszerként* ismert és tisztelt zenepedagógiai rendszer alapelvei:

1. Kisgyermekkortól lehetővé kell tenni a zenei élmény és műveltség megszerzését az iskolában.
2. Jól képzett és elhivatott pedagógusok kellenek és elegendő idő, ideálisan mindennapi énekóra.
3. A tananyagra vonatkozóan: „*Csak művészi érték való a gyermeknek.*” A kiindulópont a népzene (a zenei anyanyelv), ahonnan egyenes út vezet a műzenéhez.
4. Gyakorlati zenei tevékenység, amelynek alapja az ének, különösen a karéneklés.
5. A zenei írás-olvasás ismerete nélkülözhetetlen. Ennek legjobb eszköze az ún. relatív szolmizáció, aminek segítségével énekgyakorlatokat írt.

Munkájához tanítványai és más lelkes pedagógusok köréből kapott segítséget. Ádám Jenő kidolgozta az énektanítás módszertanát (1944) és a hozzá illő tankönyvsorozatot (1948), Nemeszeghyné Szentkirályi Márta Kecskeméten létrehozta a mindennapos énekórával működő ének-zenei általános iskolát (1950). Kodály szerint ez az iskolatípus a legalkalmasabb arra, hogy a közismereti oktatás keretei között jól megalapozza a zenei műveltséget. Az intenzív zenei foglalkozás jótékony hatással van a többi tantárgy tanulására is.

Művészi és tudományos munkája mellett pedagógiai tevékenysége is hozzájárult, hogy az oxfordi, a torontói és a berlini egyetem is díszdoktorává választotta, 1996-ban pedig életművét Magyar Örökség-díjjal ismerték el.

1964-ben a Zenei Nevelés Nemzetközi Társaság (ISME) budapesti konferenciáján a magyar iskolák eredményei felkeltették a külföldiek érdeklődését. Kodály Zoltánt díszelnökké választották. 1975-ben alakult meg a Nemzetközi Kodály Társaság, 1978-ban a magyar. A világ számos országában működik Kodály Társaság, s rendeznek tanfolyamokat, és sokfelől jönnek Magyarországra is tanulni. Kecskeméten, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Intézete ad erre elsősorban lehetőséget. ■

Továbbélés állami segítséggel

szöveg: Órfi József, fotó: Rajkó Művészegyüttes

Magyar cigányzene, operettek, egyházi és komolyzene, népi táncok. Nehéz anyagi helyzetbe került a félszázados múltra visszatekintő Rajkó Művészegyüttes. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium ajánlata megoldhatja a hagyományőrző szervezet gondjait.

Sok szempontból is különleges a Rajkó Művészegyüttes. A köz-tudatban talán kevésbé ismert, hogy nem csak a Rajkó Zenekarról van szó, az együttesnek szerves része a Rajkó Tánckar is. A két formáció közös irányítás alatt egyedülálló műsorokat képes adni a vidéki kis fellépésektől kezdve állami ünnepekre, külföldi színpadokig. A zenekar tagjai románok, a tánckar tagjai ezzel szemben jellemzően nem románok. Az országos többség és a kisebbség egymás kölcsönös tisztelete mellett dolgozik együtt magas színvonalon évtizedek óta, így ez az együttes országunkat a nemzetközi színtéren nemcsak művészi szinten tudja képviselni, de a tavalyi év európai uniós magyar elnöksége alatt elfogadott romastratégia egyfajta szimbóluma is lehet. A zenekar elsődlegesen a magyar népi, verbunkos és a cigány kultúra ötvözéséből létrejött sajátos magyar cigányzenét őrzi és fejleszti tovább, de repertoárjukban operettek és operák zenéi, Bach-, Liszt-, Bartók- és Kodály-, Monti- és Brahms-darabok, sőt, egyházi zene is szerepel. Mindezt kiegészítik a tánckarral közös műsorszámok, többek között rábaközi, kalotaszegi, szatmári és palóc, illetve cigánytáncok. 6-8-12 és 24 fős, vagy még ennél is nagyobb zenekart képesek kiállítani, három vagy öt táncos-párral. A zenekar minden tagja ezernél is több darabot tud fejből, kotta nélkül eljátszani. A fellépéseken a műsorszámot a primások irányításával, improvizatív betétekkel, lendületesen, nagy erővel és kifogástalan színvonalon adják elő. 1990 után nem kaptak állami támogatást, ennek ellenére a vasfüggöny lehullása óta 109 országban léptek fel világszerte. A magyar kultúra utazó nagyköveteiként a sajátos magyar cigányzene mellett Magyarország népzenei és

néptáncos kultúráját is képviselik. Kezdetben a külföldi fellépésekkel finanszírozni tudták magukat, az utóbbi években azonban a fellépések számát és a belőlük származó bevételt tekintve több okból is visszaesés következett be. Egyfelől megszűnt az újdonság varázsa, amit a kezdeti években a vasfüggönyön túlról érkező fellépők jelentettek, másfelől a felfutó szakaszt magától értetődően követi a lefutás. *„Akkor nekünk voltak nagyobb turnéink, ma a Száztagú Cigányzenekarnak, ez természetes folyamat”* – mondta lapunknak Horváth Terézia, az együttes művészeti szervezője. A KIM magyarországi roma társadalmi szervezetek támogatására kiírt meghívásos pályázatán sikeresen szerepeltek 2011-ben, így közel negyvenmillió forintos támogatást ítélt meg nekik a tárca, amely segítségével csekély hiánnyal zárják az előző évet. Itthon is beszűkültek a lehetőségek, most már az együttes megmaradása a tét. *„Ha kenyérgondok vannak, lehetetlenné válik, hogy megmaradjon az összetartó szellem, ami eddig jellemezett bennünket. Jövő őszre és 2013-ra is alakul az újabb nemzetközi turné, de addig már nem tudunk támogatás nélkül fennmaradni”* – válaszolta fel a helyzetet még decemberben a művészeti szervező.

Eredetét tekintve, amit ma magyar cigányzenének hívunk, magyar és cigány hagyományok keveredéséből jött létre. A magyar és cigány muzsikások már a 19. századtól gyakran zenéltek együtt a falvakban, megismerték egymás díszítéstechnikáit, improvizációit. A cigányzenekar összeállítása ezért megegyezik a magyar népi zenekar összetételével: van benne hegedű, brácsa, nagybőgő, cimbalom és klarinét. Az 1800-as évek vidéki Magyarországon született meg a verbunkos és a népi cigányzene műfaja. Bár cigányzenekarok ettől az időszaktól

kezdve folyamatosan léteztek, a cigányzenét formálisan csak 1952-ben kezdték oktatni. Farkas Gyula zenepedagógus, karmester és művészeti vezető ország-szerte és határainkon túl felkutatta a tehetséges cigány gyerekeket és iskolát alapított számukra. Ennek az iskolának lett a neve a „Rajkó”. Ekkor alapította meg Szigeti Pál zenekari igazgatóval a Rajkó Együttest is. Az ő ötlete volt később a zenekar és a tánckar együttes szerepeltetése, és kidolgozta a mai napig működő fellépési rendet.

Számos díjat tudhatnak magukénak. 2003-ban Kodály Zoltán-díjat, 2004-ben a Nemzet Ifjúsági Zenekara címet nyerték el. Ugyanebben az évben a kulturális miniszter az együttest hungarikumnak nyilvánította. 2006-ban Közéleti Díjat kaptak, prímásaik közül többeket is a Magyar Köztársaság Érdemkeresztjével tüntettek ki. A Rajkó Zenekar az UNICEF Szellemi Örökség Nemzeti jegyzékében is szerepel. 2009 novemberében a Vatikánban XVI. Benedek pápa és mintegy hetvenzere zarándok előtt léphettek fel. Ezt követően a Vatikáni Rádióban adtak félórás, nagysikerű koncertet, az adás több mint száz országban volt fogható. A cigánypasztoráció európai felelőseinek konferenciáján – annak díszvendégként – 2010. március 2-án az ősi római templomban, a Santa Maria in Trastevere bazilikában adtak hatvanperces koncertet, és március 3-án Őszentsége nyilvános kihallgatásán a VI. Pál Teremben is muzsikálhattak.

A művészegyüttes igazgatója, Gerendási István Farkas Gyula munkásságának folytatásaként 1990-ben alapította meg az egyetlen olyan magyarországi művészeti iskolát, ami cigány fiataloknak ad lehetőséget saját zenei kultúrájuk megismerésére és elsajátítására. A Talentum Nemzeti Kisebbségi Alapítvány Művészeti

oktatási Intézmény, Táncművészeti és Zeneművészeti Szakképző Iskola kihe-lyezett tagozatokkal működik és folyamatosan biztosítja a Rajkó utánpótlását. Ahhoz, hogy a Rajkó ne veszítse el hitelét, és az általa képviselt kulturális értékek létjogosultsága megmaradjon, nagy szükség van az állami oktatási rendszerben a magyarországi cigányzene tanulhatóvá tételére. *„A cigány zenészcsaládokban apáról fiúra száll a zene szeretete, de ha nem adunk hivatalos háttérrel ennek a még élő kultúrának, féltő, hogy el fog tűnni – nyilatkozta lapunknak Gerendási István, a művészegyüttes igazgatója. – Vissza kell tudnunk adni azoknak a cigány embereknek a hitét, akik már nem terelik a zene irányába a gyerekeiket, mert félnek tőle, hogy ebből nem lehet megélni. A műfaj akkor tud csak megmaradni, ha folyamatosan megújul, ehhez évente frissíteni kell a repertoárt. Az új produkciók létrehozásának is költsége van, a hangszereléstől kezdve a koreográfián át a jelmezek, díszletek beszerzéséig”* – tette hozzá Gerendási.

„Sokra értékeljük a Rajkó Művészegyüttes tevékenységét, ezért fontosak számunkra annyira, hogy felajánlottuk nekik, legyenek a minisztérium saját zenekara. Az utóbbi évek állami támogatásai ellenére anyagi nehézségekkel küzdő Rajkó számára ezzel mindkét félnek előnyös megoldást ajánlottunk fel” – nyilatkozta megkeresésünkre Latorcai Csaba nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár. A kulturális ágazatok kiszolgáltatottabbak, mint a többi szektor. A cigányzene több évszázados hagyományainak őrzését felvállaló Rajkó Művészegyüttes a magyar többségből és a cigány kisebbségből kikerülő művészeivel sajátos kultúrahordozó közeg, amit nemcsak érdemes, de meg kell őrizni az utókor számára. Mindannyiunk érdeke. ■

*„Vitézek! mi lehet ez széles föld felett
Szebb dolog az végeknél?”*

Balassi Bálint: Egy katonaének

Vitézek a Magyarság Házában

Szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotók: Jánváry Zoltán

Megelevenedett a történelem a Szentháromság téren, amikor korhű viseletbe öltözött „végvári vitézek” népesítették be a Magyarság Háza díszes auláját. A hagyományörző csoportok daliás természetű, kackiás bajszú tagjai toborzó körutat tartottak síppal, szarukürttel és kobzával kísérve a Budai Várban. A 21. századi vitézek bemutatójukkal Jánváry Zoltán a török idők katonai hagyományörzőiről készült fotókból rendezett „Ami a viselet mögött van... Vitézek a végeken” című fotókiállítására csalogatták be az érdeklődőket a rendezvénynek helyt adó Magyarság Házába.

Látványos, színes megnyitó keretében, korhű öltözetben és több száz éves fegyverek másolataival felvértezett, hagyományörző férfiakkal készült fotókiállítással indította 2012-es programjait a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. működési keretein belül életre hívott Magyarság Háza, amelynek elsődleges feladata az összmagyarság értékeinek, kultúrájának bemutatása. A Szentháromság téri épület mesebeli szépségű aulájában január 13-tól február 5-ig látható Jánváry Zoltán Egyesült Államokban élő grafikus-festőművész fotókiállítása. A kiállítás ideje alatt múzeum pedagógusok előzetes bejelentkezés alapján általános iskolások számára a végvári vitézi életről élő történelemórákat tartanak. Az aulában kiállított fényképeken ma élő, valós személyek jelennek meg, akik résztvevői voltak tavaly nyáron a III. Gyulaffy Mustrának, ahol a fotográfia is készült. A kiállítás szervezésében szerepet vállalt a Honvédelmi Minisztérium, valamint a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum is, így a megnyitóra érkezők a múzeum által felajánlott eredeti 15–16. századi fegyvereket is megcsodálhatták.

A fotókon szereplő hagyományörzők megörökítése egyben az általuk végzett tevékenység iránti tisztelet kifejeződése is, hiszen ezek a közösségek saját energiájukat, vagyonukat és idejüket áldozzák fel a múlt iránti emlékezet ápolása és fenntartása érdekében. Büszkén hirdetik elődeik hőstetteit, hazaszeretetét, példájukat követve néhányan közülük életvitelszerűen is gyakorolják a vitézi életmódot, nemcsak közös táborozások, hadi játékok alkalmával. Az általuk viselt ruhadarabokat és fegyvereket olyan – szinte kihaló félben lévő – kézműves mesterek készítették, mint az íjkészítők, szíjgyártók, fegyverkovácsok vagy a zászlókészítők.

A végvári vitézek azt a kort elevenítik fel, melyben hazánk képes volt hősiessen ellenállni a Magyar Királyság területénél tizenhatszor nagyobb méretű Török Birodalom seregeivel szemben. A végvári harcok még Mátyás király uralkodása előtt megkezdődtek, de először csak az igazságos uralkodó seregében említik a lovas sereget huszárságként. Ez a harcmodor, majd később életforma aztán egész Európában elterjedt. A huszárok megjelentek a nyugat-európai hadseregekben is, ahol a könnyűlovasság átvette a magyar vitézek összetéveszthetetlen zsinóros ruhaviseletét, jellegzetes fegyverzetüket, sőt, kötelezővé tették a katonák számára az addig magyar különlegességnek számító bajusz viselését. A bajusz évszázadokon keresztül a férfiaság és a nemzeti büszkeség jelképévé vált – a kiállításon bemutatott vitézek majd mindegyike bajuszt hord.

Míg Nyugat-Európában nagy múltra tekint vissza a hagyományörzés, addig hazánkban – a kommunizmus időszaka alatt szigorúan korlátozták azt. A diktatúra enyhülésének időszakában azonban lassan megjelentek a lovardák büszkén felvértezett huszárai, és az 1848–49-es szabadságharc győztes csatáinak újraélésével idézték fel a régi idők szokásait, a bajtársiasságot és a kardforgatás tudományát. Ma már több száz egyesületben van lehetőség gyerekek és felnőttek számára arra, hogy gyakorolják a katonavirtust, fenntartva és továbbadva az ősi magyar fegyverforgatási módokat. A fényképeken szereplő férfiak többek között a Héttorony Hangászok, a Batthyány Bandérium és a Salföldi Kopjások tagjai.

A megnyitón a vendégek személyesen is megismerhették a képeken szereplőket. A katonák még az ünnepség előtt vitézi toborzót tartottak, a menet a Szentháromság tértől indult és egészen Hadik András szobráig tartott. A vitézek a szertartás alatt nyenyeren és kobzán (pengetős hangszerek) játszottak, kecskedudát, szarukürtöt fújtak, különböző méretű dobokat vertek, hangos volt tőlük az egész Budai Vár. A toborzás után Papp-Váry Borbála, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. kommunikációs vezérigazgató-helyettese üdvözölte a vendégeket. Beszédében kiemelte: „A Magyarság Háza

a jövőben olyan rendezvényeknek fog helyt adni, amelyek az összmagyarság értékeit, kultúráját mutatják be azért, hogy minél jobban megismerjük nemzetzsainkat, még inkább kíváncsiak legyünk egymásra.”

A beszéd után Szilágyi Szabolcs bakonyi poroszkaló elszavalta Balassi Bálint: *Egy katonának* című költeményét. A végvári ének után Somogyi Győző Magyar Művészetért-díjas festő, grafikus a Magyar Művészeti Akadémia tagja megköszönte Jánváry Zoltán munkáját, illetve a hagyományörzők tevékenységét. Beszédében így fogalmazott: „*Elképráztat bennünket az akkori magyar viselet szépsége, az akkori magyar tánc és dal bája. Ezek a hagyományörzők – barátaim és bajtársaim – hihetetlen áldozatokat hoznak azért, hogy hétvégéről hétvégére csatabemutatókat, az iskolákban pedig élő történelemórákat tartsanak.*” Az eseményt Kovács Vilmos ezredes, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnoka zárta a történelmi Magyarország huszárságának dicséretével: „*Egész Európa megismerte a hajdú és a huszár fogalmát, akik az új típusú hadviselet legnagyobb mesterei lettek.*”

Ez volt ugyanis az a korszak, amelyben Európa először szembesült a magyar nép hősiességével, és amelyre az idők végezetéig büszkén tekinthetünk vissza. Az emberek történelmi memóriája azonban könnyen elkophatna a hagyományörző csoportok aktív tevékenysége nélkül.

„Sokéves baráti kapcsolat fűz a képeken szereplő hagyományörző csoportok tagjaihoz” – árulta el Jánváry Zoltán, aki Budapesten született, de ma már az Egyesült Államokban él. A fotográfia mellett elismert festő- és rézmetszetművész munkái megtalálhatók Magyarországon, az Egyesült Államokban, Nagy-Britanniában, illetve Tajvan, Kína és Németország galériáiban is. Művészetét több-ször illették különböző díjakkal, legfontosabb ezek közül a Tajvan Művészeti Díj és Nevada Állam Nagydíja. A Végvári vitézekről készült fotók – a budapesti kiállítás előtt *The Hussar* címmel – tavaly ősszel már megjárták az amerikai Renót és Kaliforniát is. Az eladott képek árának felét a művész a hagyományörző csapatok támogatására ajánlotta fel. ■

fotó: Botár Gergely

Poklade jankelékkal

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Szököcs Béla (Mohács), Magyar Turizmus Zrt.

Az UNESCO szellemi örökség listájára felkerült Busójárás ideje alatt a világ minden tájáról érkeznek látogatók Mohács városába, hogy részt vegyenek a több évszázados hagyománnyal bíró farsangi mulatságon. Idén február 16. és 21. között várják a vendégeket a klasszikus programokon kívül néptáncgyűttesekkel, népművészeti és kézműves vásárokkal, valamint történelmi megemlékezésekkel.

A népszokás pontos eredete teljes egészében nem ismert, annyi bizonyos, hogy a mohácsi *sokácok* világához (a sokácok a város délszláv – egyesek szerint illír – eredetű lakossága) kötődik a hagyomány. Sokan kutatták a maszkos mulatság történetét vagy az elterjedésében szerepet játszó tényezőket, összességében alapvetően két magyarázat ismert. Az egyik legenda szerint azért bújnak ijesztő ruhákba a helyiek, hogy a tél az ijedségtől menten elszaladjon, a szalmabábuégetés is az évszak halálát szimbolizálja. A jelmezbe öltözött emberek kürtszóval és kolomppal kísért menete, a hamu elszórása a portákon pedig a gonosz, ártó

szellemek távoltartása érdekében történik. A másik verzióban a mohácsi csatából eredeztetik a hagyományt. A törökök betörésével a helyiek egy része a szigetre menekült, majd egy vén apó tanácsára álarcot öltve, féktelen indulattal és örült hangzavarban visszafoglalták a várost az oszmánoktól. A karnevál ennek állít emléket minden évben, az idők végétéig emlékeztetve a helyieket a talpra állás, az újrakezdés diadalára.

Hogy mi igaz ezekből és mi nem, az a helyiek és az antropológusok szerint is kevésbé fontos, mint a népszokás tradicionális jellege, például a ruházat. Az átváltozáshoz nélkülözhetetlen, birkacsuklyás

maszket fűzfából faragják, sokácul *kápának* vagy *lárjának* nevezik. A busó öltözék legfontosabb része a szőrrel kifordított bunda, ami lehet ködmön vagy juhászsuba. Ehhez térd alá érő vászongatya párosul, amit a minél robosztusabb hatás érdekében szalmával – manapság már inkább újságpapírral – tömnek ki. A bundát deréktájon marhakötél fogja össze, amelyre tehénkolompokat akasztanak. A busók kezükben kereplőt vagy fából összeállított tollas buzogányt tartanak, a *busóvezér* pedig a jeladó kürttel vezeti a sereget. A busók mellett részt vesznek a karneválon *maszkások* (vagy maskará-sok) is, ők általában a zenészek, de a gye-

rekek és a nők is maskásnak öltöznek be. Jelmezüket a sokác népviselet ünnepi öltözete, arcukat pedig egy szépen díszített függönydarab fedi el. Jellemző, hogy a régi időben a férfiak női, illetve a nők férfi viseletet vettek fel magukra. Ez ma is egyre inkább így van, ne lepődjön meg senki Mohácson járva.

Bár a *poklade* (sokác nyelven átváltozást jelent) minden évben a húshagyókedd előtti hatodik napon (tehát csütörtökön) kezdődik, ez a keresztény egyházi kötődés miatt mindig más dátumra esik – idén február 16-ra. Szombatiig tart a Kisfarsang, a *jankelék* időszak (busónövendékek). A hagyomány szerint ez a gyermekek farsangja, amikor a *jankelék* maskarába öltözve járják a várost, riogatják az embereket, barátságosan meghúzzák a lányok, asszonyok haját. Az utóbbi években már szombat délután is jelentős busómozgás tapasztalható. Farsangvasárnap veszi kezdetét a „nagy vonulás”. Egy óra tájban indulnak meg a hajók Mohács-sziget felől, a Duna túloldaláról, mint a legenda szerint egykor, a török kiűzése idején. A maszkos, bundás busók serege ladikokon a Sokácrévhez ér, majd a Kóló térről indulva tízezrek követik őket a főtéri seregszemléig. Délután maszkos, bundás busók serege kel át ladikokon a Sokácrévben, akik csatlakoznak a többiekhez. A főtéren álló Városháza erkélyén kihangosítva mutatják be a beérkező busócsoportokat, eközben autentikus, vidám, sokác népzene szól. Az esemény egyik legkedveltebb része a főtéri, házméretű máglya rituális meggyújtása. A hatalmas máglya körül busók táncolnak, évődnek, ropják a sokác kólót a vendégek százai is – az ágyúszó, a tömeg moraja, a kereplők recsegése mind-mind elkíséri az embert, ha már járt valaha busójáráson. Hétfőn sincs pihenés, a busócsoportok házról házra járnak a sokácok által lakott utcákban. Jókívánságaikat fejezik ki a ház népének, cserébe étellel, itallal kínálják őket. Rövid pihenés után, kedden, „Farsangfarkán” kezdetét veszi a téltemetés. Ez a nap sokkal intimebb, bensőségesebb, mint az előzőek. Ilyenkor már nincs annyi feladata a mohácsi gazdának és nejeének, a vendégek már elhagyták a várost, jut idő a helyieknek is beöltözni, átváltozni. Új máglyát építenek, erre rákerül a híres farsangi koporsó, amelynek elégetésével a helyiek végső búcsút intenek a télnek. ■

Közjegyzők színpadon

Közjegyzőkből, közjegyző-helyettesekből és kamarai munkatársakból álló amatőr színházi társulat előadásával ünnepelte a Magyar Kultúra Napját a KIM. A közigazgatásban dolgozók inspirációt meríthetnek a vígjáték szerzőjétől: Szécsi Ferenc, az *Utazás az özvegyesség felé* című vígjáték írója ugyanis maga is közjegyzőként dolgozott, de ez nem gátolta meg abban, hogy a kulturális életben is maradandót alkosson – színpadi szerzői munkásságán túl ő volt a Vígszínház egyik alapítója, dramaturg-igazgatója.

A Tóth Ádám, a Magyar Országos Közjegyző Kamara elnöke vezetésével működő társulat rengeteg energiát fordított a próbákra. „Nagy élmény volt a felkészülés, gyakorlatilag másfél éve próbáljuk a darabot” – mondta lelkesen az elnök. Az Egri Színház díszletei között megtartott előadást hatalmas siker övezte, a társulat több felkérést is kapott a pécsi közjegyzői konferencián tartott bemutató után. Hamarosan határainkon túl is beleköszölhetnek az érdeklődők a közjegyzői játék örömeibe: februárban indul a turné, amelynek legfontosabb állomásai az alpokaljai Burgenland, Újpest és a szlovéniai Lendva lesznek. Az *Utazás az özvegyesség felé* című darabot a Nemzeti Színházban 1904-ben mutatták be, egy évvel később már Németország több városában, valamint Bécsben és Prágában is játszották. A darab egy magányos amerikai hölgyről szól, aki látszólag férjét szeretne találni magának, de csak azért, hogy mihamarabb özvegyé váljon. A férjelöltet ajánló orvos egyik barátja azonban beleszeret a hölgybe, itt kezdődnek a bonyodalmak, azonban vígjáték révén semmi rosszra nem kell számítnia a nézőnek.

„Sikerünk lett a darabbal, ami kötelez a jövőre nézve is” – mondta a darabot kiválasztó, közjegyzőségi kutatásokkal foglalkozó Rokolya Gábor. A jövőben a társulat olyan művet szeretne színpadra állítani, ami a közjegyzői hivatáshoz is kötődik. „Ilyen szempontból szöveg jöhet Zilachy Lajos is, de egyelőre még a darab kiválasztása zajlik. Szeretnénk ezzel hagyományt teremteni.” A csapat összetételén se terveznek érdemben változtatni, ugyanakkor nyilvánvalóan rengeteg elfoglaltságot igényel egy majdnem kétórás előadásra való felkészülés, érthető, ha valaki ezt nem tudja hosszabb távon vállalni. Tóth Levente, az előadás rendezője szerint óriási teljesítmény 8-10 óra kemény munka után esténként még a próbákra is helyt állni. „Összességében azért is dicséret illeti a szereplőket, mert kevesebb színpadi próbával is sikerült egy egész estés darabot összerakni” – árult el kulisszatitkokat az egri Gárdonyi Géza Színházban játszó rendező. ■

Gombold másképp!

szöveg: Vida Sándor, fotó: Botár Gergely, illusztráció: Gyöngyösi Renáta

jooquoo5

jooquoo5

jooquoo5

A Gombold újra! Divat a magyar pályázatok elsődleges célja a hazai divat kommunikációja, az, hogy megmutassuk, nálunk is vannak tehetséges divattervezők és lehet hagyományos motívumokkal díszített hordható, modern ruhát készíteni. A második kiírás a várakozásokat is felülmúlta, több mint ezren próbálkoztak merészebbnél merészebb és szolid ötletekkel egyaránt.

Az idei magyar divatszenzáció, a *Gombold újra! 2.0* még nagyobb dobásnak ígérkezik, mint a tavalyi. Erre már a kezdetektől tudatosan készül a kiíró a Design Terminál szakmai együttműködő partnereivel: a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen (MOME), a Hagyományok Házával és a Népművészeti Egyesületek Szövetségével.

Az új pályázatok kihirdetését komoly munka előzte meg. Az első divatshow-ról megjelent sajtóvisszhangok, vélemények, az első kiírás döntőjébe jutott harmincöt pályázóval folytatott kerekasztal-beszélgetés, valamint a MOME és a Design Terminál sajtó elemzése alapján levonták

a következtetéseket, hogy még az előzőnél is jobb pályázatot írhasanak ki – hívta fel a figyelmet Ács Zoltán, a Design Terminál kreatív igazgatója. A második felvonásban kiszélesítették a pályázók körét. A cél, hogy a belvárosi, trendkövető, magukat külföldön is megmutató divattervezőktől a vidéki hagyományos viseletet készítő kézművesig mindenki megtalálja a helyét és pályázzon. Fontos, hogy a kiírás propagálja a magyar divatot és megmutassa, nekünk is vannak tehetséges divattervezőink. *„Nagy probléma, hogy a tervezők nem jutnak el a piachoz, a tömegekhez”* – figyelmeztet a kreatív igaz-

gató. Elsősorban a magyar piacról beszél, mivel külföldön – mint mondja – jelenleg *„sajnos nem meghatározó a magyar divat, csak részsikerek vannak”*. Az idei Gombold újrat március 31-én a Millenáris B csarnokában rendezik, mivel tavaly a Szépművészeti Múzeum patinás épületébe csupán 400 ember fért be, miközben többször ennyien voltak kíváncsiak az eseményre. Az új helyszínen több mint 1500 ember tekintheti majd meg az új kreációkat.

A szervezők nem egy, hanem két divatshow-t is rendeznek aznap. A *Gombold újra! 2.0* pályázat keretében este bemu-

tatott ruhaköltemények és kiegészítők előtt még a délután folyamán sor kerül egy másik eseményre, amely a magyar divat jelenlegi helyzetét hivatott bemutatni. Olyan már befutott tervezők mutatják meg 2012/13-as őszi/téli kollekciójukat, mint Kosánszky Dóra, Artista, Anda Emília, de jelen lesznek az új generáció tagjai: Use, Je Suis Belle, Lakatos Sándor, Szegedi Kata, Benus Dániel, Mojzes Dóra, valamint Abodi Dóra egyaránt. A szerve-

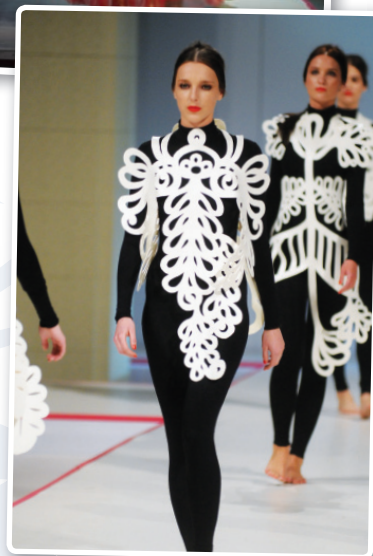
zők a pályakezdőkről sem feledkeztek meg. Képviseletti magát a KEPP showroom, Sármán Nóra és Tomcsányi Dóri is. A tervezők listája még nem teljes, de az biztos, hogy a 14 divatszakember mellett a *Gombold újra! Divat a magyar* nyertese, Gyöngyösi Renáta is felfedi a leplet saját márkájának új kollekciójáról.

A tavalyi rendezvény másik konklúziója az volt, hogy talán nem is a pénzdíj a legfontosabb, a disztribúcióban, értékesítésben való támogatás többet nyomna a latba. „Nagy probléma, hogy a tervezőknek nincs vagy kevés az olyan fóruma, ahol meg tudnák mutatni a nagyközönség számára a kreációikat. Az Ajándék Terminál programunk is bizonyítja, az Erzsébet téren lévő épületünkbe könnyen betalálnak az emberek és még a turisták is. A pályázók által készített ruhák disztribúciójában úgy próbálunk segíteni, hogy a divatshow után 2-3 héttel nyitunk egy pop-up store-t a terminálban azok számára, akik képesek legalább kis sorozatot legyártani egy-egy termékből” – árulja el az árusítás könnyítését szolgáló terveit Ács Zoltán.

Több lehetőség

A Kortárs öltözekekollekció tervezési pályázat esetében az idén nem három, hanem egy-egy fődíj lesz a kiegészítő és a ruha kategóriákban. A nyertesek 1,1 millió forint díjazásban részesülnek majd, míg a *Design és hagyomány* pályázat tekintetében ugyanezen kategóriákban 400-400 ezer forintot vihetnek haza a legsikeresebb darabokat készítőik. A pénzdíjazáson felül a tavalyi évhez hasonlóan számos különdíj is várja a divatbemutatóra bejutókat. Arról nem is beszélve, hogy óriási figyelmet kap az, aki bekerül a legjobbak közé.

Az idén is pályázhattak mind a két kategóriában vállalkozó szellemű magyar és határon túli állampolgárok. A január 13-ai határidőig több mint ezer regisztráció érkezett a Design Terminálhoz. Az eloszlást tekintve a maga 60 százalékaival a Kortárs öltözekekollekció pályázat volt népszerűbb, amely hasonló a tavalyihoz, azzal a különbséggel, hogy hordható ruhával kell pályázni. „A tavalyi bemutatón a hordható ruhadarabokat szerették a legjobban, nem pedig a látványruhákat. A nem szakmai közönség ezeket jelmezeknek véli, és nem szereti igazán” – indokolja a változtatások okait Ács Zoltán.

A magyar viselettörténeti hagyományok persze most is dominálnak. „A pályázó választ a magyar divattörténetből valamilyen számára kedves hagyományt. Lehet ez népi motívum, népviselet, akár a 20. századi polgári öltözködés egy eleme, egy varrás vagy egy technológia. Egyetlen kritérium adott, hogy 21. századi hordható ruha készüljön az ötletből” – hívja fel a figyelmet a Design Terminál kreatív igazgatója. A másik pályázat a *Design és hagyomány* nevet kapta. „A kézművesek gyengesége a megcsontosodott formákban rejlik. Sza-»

fotó: Pelsőczy Csaba

formában való átgondolása dominált, ami maivá teheti a tervet. Míg Beszprényi Katalinnál a Hagyományok Háza Népművészeti Műhelyének vezetőjénél a forma, a hordhatóság, a ruhán elhelyezett díszítmény karaktere, technikai megvalósítási lehetősége volt mérvadó. Simonovics Ildikónál az esztétikai benyomások, a kivitelezés, a küllem, a tartalom számítottak első körben, de fontos volt, hogy valami újszerűt hozzon a terv az adott témában. Fehér Jánosné Vincze Irén, a Népművészeti Egyesületek Szövetsége által delegált zsűritag számára pedig a természetes alapanyagok használata, a motívumok és azok elhelyezése, a modernség, a fiatalosság volt a szűrési tényező. A tervek korántsem fedték le a ruha- és a kiegészítőpaletta minden darabját. Vannak még kiaknázatlan területek. Harmati Hedvig például a hétköznapi, a funkcionális ruhákat hiányolta. „Fehérnemű vagy hálórúha egyáltalán nem szerepelt a tervek között, pedig rengeteg tradicionális mintával rendelkező textil használatára lehetőség lenne. Például vert csipkéből készült fehérneműre biztosan lenne kereslet, vagy a képfestő anyag alkalmazása mondjuk férfi ingeken egy teljesen más színskálát hozna létre.”

A következő kiválasztási körre március elején kerül sor, amikor eldől, hogy mely hús minikollekciót (3-6 ruhadarab) mutatják be. Ekkor döntenek a *Design és hagyomány* pályázatra beérkezett kész ruhák és kiegészítők sorsáról is. Utóbbi pályázatot nagy érdeklődés és kíváncsiság követi mind a Design Terminál vezetése, mind a tervzsűritagok részéről. Mivel ekkor bújjik ki a szög a zsákból, a már kész termékekből könnyebb kiválasztani a legjobbakat. A papír sok mindent megenged, amely a valóságban teljesen másképp csapódik le. Az utolsó rostán is átment darabokat a március 31-ei bemutatón Zoób Kati divattervező, Fabricius Gábor kreatív szakember, Halasi Rita Mária, a Design Hét kurátora, Sebestyén Márta népdalénekes, Szűcs Péter, a Fashion Issue főszerkesztője, Florence Deladriere, a Marie Claire internationale nemzetközi divatszerkesztője, Andó Ildikó, az Elle magazin divatszerkesztője és Kopec Gábor, a MOME rektora zsűrizi majd. ■

básmintákat általában az apjuktól öröklük, vagy százéves mintákat használnak. Azonban a kézművesek technológiai tudása és az anyaghasználata kincs. Arra gondoltunk, hogy a legjobb divattervezők szabásmintáit, formáját odaadjuk a kézműveseknek, és az ő technológiai tudásukkal együtt nagyon izgalmas darabok szülehetnek” – magyarázza a kezdeményezés célját Ács Zoltán. Egy-egy ruhadarabbal lehet pályázni. Aki kiválasztotta például az ing kategóriát, kapott a legjobb divattervezőktől egy szabásmintát, amelyhez saját tudását, anyaghasználatát hozzátéve valami újat, modernt alkothat. Erre a pályázatra azért volt szükség, mert „a kézművesek tekintetében sok esetben már a 24. órában vagyunk. Bizonyos szakmák veszélyeztetettek. Ha 80 éves egy mester és a fia nem viszi tovább a szakmát, akkor eltűnik a mesterség. Ezekre a kulturális értékekre figyelni kell” – emeli ki a kiírás súlyát a Design Terminál kreatív igazgatója.

A tervzsűri egyik tagja, Harmati Hedvig, a MOME Textiltervező Tanszékének a vezetője szerint a *Design és hagyomány* pályázat egy „újfajta kihívást és egyben motivációt ad a kézművesek számára. Most valami újat, valami mást alkothat. Egy- másra találhat a múlt és a jelen. A kézműves kipróbálhatja magát egy teljesen új világban. Megismerkedhet a kortárs öltözködés és textiltervezés formáival, alapanyagaival.” Simo-

novics Ildikó, a Kiscelli Múzeum divattörténésze szerint, aki szintén tervzsűri tag, „kulturális hagyományaink felidézése, a népi elemek és motívumok használata is lehet trendi, ha másképp nyúlunk hozzá az alapokhoz. Az aktuális trendinformációkhoz igazodva hol az egyes tájegységek motívumkészletéből, hol a szabásvonalakból, hol a jellegzetes anyaghasználatból kiindulva lehetne egy sajátosan magyar, ugyanakkor a nemzetközi divatvilágban is releváns, eredeti kollekciót alkotni.”

Első akadály

Január 16. és 17. között már lezajlott az első rosta. A héttagú tervzsűri a *Kortárs öltözködés* pályázat esetében 43 ruhát és 14 kiegészítőt választott ki, amely nem volt egyszerű feladat. Bár a zsűrizés nagyon jó hangulatban zajlott, csupán 15 terv esetében volt egyhangú egyetértés a zsűritagok között. A problémát az okozta, hogy a bírák sokszor találtak olyan tervekkel, amelyek bár papíron nagyon jól néztek ki és az ötlet maga is nagyszerű volt, de a kivitelezés vagy a megvalósításra tett javaslatok kétélyeket ébresztettek bennük. Azt a ténnyt se felejtjük el, hogy mindenkinek megvoltak a maga szempontjai. Harmati Hedvig számára a kreatív ötlet, az alkalmazott technikák, az alapanyag és a mintavilág bátor alkalmazása volt a legfontosabb. Továbbá, a ruhák valamilyen más eszközzel, kortárs

Pár szó az urak stílusáról

szöveg: Krisztina Wilhelm/Styl NG, fotó: Pelote

A stílusos öltözködés nehezen elsajátítható. Sokan állítják, hogy nem is tanulható, mert valahol mélyen, a zsigereinkben gyökerezik. Jómagam ezzel nem értek egyet. Bár igaz, hogy könnyebb dolga van annak, aki már ott-hon is ezt látta, és szívta magába, de mint minden más, ez a készség is fejleszthető. Egy dolog azonban biztos, ha érdekel, ha nem, az üzleti életben mindenképpen fontos, hogy mit veszünk fel reggel indulás előtt.

Hogyan áll össze egy férfiruhatár? Először is a „business”, azaz az üzleti viseletből, másodsor a „casual”, azaz a hétköznapi, lezserebb, sportosabb, a szabadidőben viselendő darabokból, végül a „formal”, azaz a különleges alkalmakkor, például fogadásokon, esküvőn hordott ruházatból.

A „business wear” összeállítása meglehetősen szigorú szabályok alapján történik. A leglényegesebb szempont, hogy mindig a minőség részesítendő előnyben a mennyiséggel szemben. A munkában viselt öltönyök általában sötét színűek, anyaguk egyszínű vagy finoman csíkozott. Ezen szabályoktól persze a kreatív területeken dolgozók eltérhetnek, vagy abban az esetben is kivétel tehető, ha a klíma ezt kívánja. Például a forró afrikai országban megengedhető a világosabb finom gyapjú, pamut vagy len anyagok viselete is, ezek azonban a kivételek, amelyek a szabályt erősítik.

Minimálisan két öltönyt szerezünk be, mindkettőt két nadrággal. Ez azért fontos, mert praktikus a pantalonok jobban koszolódnak és kopnak, hiszen nagyobb igénybevételnek vannak kitéve, mint a zakó. Az ideális az, ha egy sötétkék és egy szürke öltönyt választunk. A fekete szín kerülendő, hacsak nem a reklám, a divat vagy a média világában tevékenykedünk. Az alapanyag mindig természetes szárból legyen szőve. Válasszuk a legkézenfekvőbb gyapjút önmagában, vagy más, nemes anyagokkal, például kasmírral, alpakaival keverve. Figyeljünk a jó szabásvonalra! (Az ideális természetesen az volna, ha ruháinkat méret után készíttetnénk.) A jó kombinálhatóság érdekében öltönyünkhöz fehér vagy világoskék ingeket vásároljunk,

mindkét színből minimum 3-3 darabot. A legfontosabb itt is a minőségi 100% pamut alapanyag és a megfelelő méret. Mivel az urak nagy részének testméretei valahol két ingméret között mozognak, ha tehetjük, keressük fel a hozzánk legközelebbi ingkészítőt és szabassuk testre e fontos ruhadarabot. Nagyon nem mindegy ugyanis, hogy ingünk ujjá megfelelő hosszúságú-e, hogy a gallérbőség nyakméretünkkel egyezik-e, és bősége megfelelő-e.

A „business” viselet fontos kiegészítője a nyakkendő. Sok teória forog közszájon arról, honnan is ered. Vannak, akik a római kori légionáriusok nyakába kötött kis textil darabig vezetik vissza családfáját, mások a 17. századi horvát hadseregben szolgáló katonák nyaksáljág. Az azonban biztos, hogy a ma viselt nyakkendő 1924 óta létezik. Akkor kezdte ugyanis a New York-i Jesse Langsdorf a szálirányhoz képest 45 fokos szögben három darabból kiszabva gyártani. Szerezzünk be tehát 6-8 nyakkendőt is! Fontos és értelemszerűen nélkülözhetetlen darab a cipő, de az öv is. Sokan elkövetik azt a hibát, hogy minőségi öltönyt vásárolnak, de a cipőjükre sajnálnak áldozni. Ne essünk bele ebbe a csapdába! A legdrágább ruhát is tönkretelheti a nem minőségi lábbeli. Válasszuk bőrből készült darabokat, legalább egy pár feketét, egy pár barna vagy cognac színűt és hozzájuk színben harmonizáló öveket! Fontos, hogy cipőnket ápoljuk, és mindig kisámfázva tároljuk, így hosszú ideig hűséges társaink lehetnek. ■

Hagyomány és evolúció randevúja Budapest szívében

szöveg: Bárdos Zita

A budapesti Onyx Étterem nyerte a 2011-es évi Friedrich Wilhelm Raiffeisen Díjat a Dining Guide étteremkalauz szavazásán.

A Dining Guide étteremkalauz idén hetedik alkalommal hirdette meg „Az év étterme” versenyt, amely cím elnyerése a magyar vendéglátóipar életében az egyik legrangosabb elismerés. A gasztronómiai szakértőkből, újságírókból, diplomatákból, üzletemberekből, valamint szakácsokból álló zsűri a 2011-es év díját a budapesti Onyx Étteremnek ítélte oda. A Dining Guide „Az év étterme 2011” díját Pintér Katalin ügyvezető igazgató vette át. Beszédében a közelgő megmérettetésekről szólt. Elárulta, hogy a nemzetközi Bocuse d’Or szakács- és cukrászversenyen Magyarországot a Gerbeaud Ház képviseli majd, márciusban az Onyx Étterem sous-chefje, Széll Tamás Brüsszelben méretteti meg magát, míg Kolonics Zoltán cukrászvezető Párizsban versenyez. Bátran tekinthet az étterem a kihívások elé, hiszen a GaultMillau étteremkalauztól 16 pontos besorolást kapott, míg a Michelin Guide 2011-ben – hazánkban második vendéglátóhelyként – 1 Michelin csillaggal ismerte el az Onyx Éttermet. A különleges atmoszférájú, eklektikus stílusú belső terű Onyx Étterem Budapest bel-

városában, a Vörösmarty téren nyitotta meg kapuit 2007 áprilisában azzal a nem titkolt szándékkal, hogy Magyarországon is megjelenjen egy nemzetközi színvonalú vendéglátóhely. Az Onyx munkatársai a minőség és a haladás mellett voksoltak az alapítás pillanatában. Biztonságot és szakmai garanciát jelent a háttérben az évek alatt összeszokott konyhai stáb, amelyet a siker egyik fontos tényezőjének tartanak számon a szakmában. Mindenesre a Szűllő Szabina executive chef és Széll Tamás sous-chef vezetésével működő intézmény igazi gyöngyszem a magyar vendéglátóiparban. Az éttermi vezetőség a háttérben olyan képzési programot működtet, amely a tanulók oktatása mellett a dolgozók továbbképzésére is fókuszál, hogy mindenki folyamatosan megfeleljen a kihívásoknak. Nagy büszkeségük, hogy hat olyan munkatárs dolgozik a konyhán, akik a Jeunes Commis Rôtisseurs magyarországi versenyének győztesei, Széll Tamás sous-chef pedig a 2008-as, valamint a 2010-es „Hagyomány és Evolúció” szakácsversenyt is megnyerte.

fotó: Bakcsy Árpád

Az 55 férőhelyes étterem étlapjára kizárólag kiváló alapanyagokból, a legkorszerűbb és legkifinomultabb technológiával készített étek kerülnek. Kiemelt figyelem irányul a regionális alapanyagok felkutatására, amelynek eredményeként megalkotott Magyar Evolúció menü is a kínálat része, s amellyel a megújuló hazai konyha elismertetése a cél. Tekintettel arra azonban, hogy az Onyx étterem a belvárosban egy turisztikailag kiemelkedő negyedben, patinás szállodák szomszédságában helyezkedik el, szükséges volt a kínálatban a nemzetközi ételek szerepeltetése is. Páratlan a borkínálat is, közel 200 fajta borral örvendtetik meg a vendégeket. Megtalálható itt a világ egyik legmodernebb vákuumrendszerű bortárolója is, amelynek köszönhetően pohárral is megköstölhetjük 16 féle kiváló minőségű bor valamelyikét. ■

Házi nyúlfilé feketegyökérrel, marinált gombával

Párolt feketegyökér és püré
2-3 db vastagabb feketegyökér
10 dkg vaj
1 dl tejszín
Só
1 db citrom leve

A gyökereket körömkefével alaposan megsikáljuk, hideg vízben 1 órát áztatjuk.

Vékonyan meghámozzuk, 3-4 cm-es hengeres darabokra vágjuk. Citromos vízben tartjuk felhasználásig.

Enyhén sós vízben puhára, de nem szétesősre főzzük.

Leszűrjük, 8 db szép egyforma gyökérrészt félreteszünk tálalásig. A többiből pürét készítünk.

Burgonyapüréhez hasonlóan készítjük, vajjal és tejszínnel. A végén 2-3 csepp citromlével ízesíthetjük is.

Tálalásnál kanál segítségével formázzuk, továbbá a félretett gyökeret vajban pároljuk, gyengén pirítjuk, míg aranysárga színt kap. Kevés olívaolajjal és fehér balzsameccettel ízesített baby cékla levéllel díszítjük.

Nyúlfilé

30-35 dkg nyúlkaraj
Diónyi vaj
1 evőkanál szőlőmagolaj
Só
1 dl nyúl jus

A nyúlkarajokat hártázzuk, a sütés előtt 2-3 órát konyhai hőmérsékleten pihentetjük.

Közvetlen sütés előtt sózzuk, és a habzó, sárgásra pirult vaj-olaj keverékében egyenletesen, hirtelen körbepirítjuk.

Langyos helyen (70 fokos sütő, ajtaja fakanállal kitémasztva) érdemes pihentetni 8-10 percet.

Közvetlen tálalás előtt kevés nyúl jus-vel glazírozzuk, ügyeljünk, hogy szép fényes felületet kapjunk.

Marinált gomba

Kb. 10-12 dkg bármilyen, vastag, fehér húsú gomba, szezon függvényében
(az ételt ördögsekérgombával készítettük)
3-5 dl szőlőmag olaj
3-4 gerezd fokhagyma
1 szál kakukkfű
1 cl hatéves vagy öregebb balzsamecet
1 cl gyümölcsös ízű olívaolaj

A gombákat lehetőség szerint nedves körömkefével tisztítjuk, vízben ne áztassuk ki!

Félbe vágjuk őket, szárazra töröljük.

Az időközben kakukkfűvel, fokhagymával felmelegített 70-75 fokos olajba tesszük a gombákat. Egy sütőpapírt pont akkorára vágunk, ami az általunk választott edénybe belepasszol!

A papírral letakarjuk, a levegőt kinyomkodjuk alóla.

Valamilyen súlyt teszünk rá, hogy a gombákat ellepje az olaj. 90 fokos sütőben addig konfitáljuk, míg a gombák elvesztik nyers jellegüket, de feszesek, lédúsak maradnak! (gombától függően 20–45 perc)!

Ha elkészültek, az olajból kiemelve hagyjuk kicsit lecsöpögni.

Kevés konfitáló olajon enyhén pirítjuk, meglocsoljuk az olivával és a balzsameccettel. Átforgatjuk, tálalásig langyos helyen pihentetjük. Semmiestre se forrón, inkább csak langyosan vagy hűvösen tálaljuk. Ízlés szerint zöldfűszerekkel meghinthetjük. Jól áll neki a snidling, petrezselyem, de hamarosan érkezik a medvehagyma és turbolya is!

PROGRAM

**A némafilmes
Február 23-tól a mozikban
Forgalmazó: Forum Hungary Kft.**

Mit tegyen az ember, ha befutott némafilmszínész, ám egyszer csak betör a vászonra a hangosfilm? Ezzel a nem éppen gyakori problémával foglalkozik Michel Hazanavicius francia rendező új filmje. Bár magának a rendezőnek semmi köze az Egyesült Államokhoz, talán éppen kívülállósága okán még az amerikai kritikusok szerint is képes hitelesen bemutatni Hollywood aranykorának ellentmondásait, a korszak mozgóképek iránti legyőzhetetlen szerelmét. Az alkotás szerte a világban hihetetlenül pozitív kritikai és nézői fogadtatásban részesült annak ellenére, hogy a háromdimenziós filmek korszakában fekete-fehérben, párbeszéd nélkül kínál élvezhető szórakozást. Tavaly a Cannes-i Filmfesztiválon a főszereplő, Jean Dujardin elnyerte a legjobb férfi színésznek járó Arany Pálmát, majd idén januárban a Golden Globe díjátadóján tarolt a film. A rajongók februárban is izgulhatnak, mivel a film tíz Oscar-díjra és tizenkét BAFTA-díjra lett jelölve az Amerikai és a Brit Filmakadémia által.

**Pinokkió Nemzeti Táncszínház
Február 8-tól, Művészetek Palotája**

Örök klasszikus mesét mutat be a Művészetek Palotájában található Budapest Táncszínház egy nagy nevetető felfogásában. A február 8-án debütáló Pinokkió a fennállásának tizedik évfordulóját ünneplő társulat számára egyszerre a gyermeki fantázia és szabadság, valamint a felnövő tékozló fiú jelképe. A nagyszabású táncelőadáshoz társművészeket is vendégül hívtak: próza és multimédiás vetítés repíti a gyerekeket az álmok birodalmába.

A történetben Geppetto mester ügyes kézzel egy kis fabábút készít a háza előtt talált tuskóból. A fabábú úgy néz ki, mint egy vidám fiúcska, Gepetto Pinokkió névre kereszteli. Benne látja fiát, akire mindig is vágyott, de soha nem adatott meg neki. A mester legnagyobb ámulatára a kis bábu életre kel. Még a köpönyegét is eladja, hogy a kíváncsi és rosszcsont kisfiú iskolába járhasson. Pinokkió naivitását azonban sok alattomos figura kihasználja, akik miatt ő rossz útra téved. Hihetetlen kalandokba keveredik, mialatt atyja kétségbeesetten keresi, ám egy jó tündér minden lépését vigyázza. Az elképesztő utazás végén visszatér, hogy gondját viselje édesapjának.

I. Ajaki Farsangi Disznótoros Fesztivál Február 18. Ajak, Fesztiválközpont, Péter-tó

A februári farsangi forgatag egyik üde színfoltjaként emlegetik a környékbeliek és a rutinos fesztiválvándorok az I. Ajaki Farsangi Disznótoros Fesztivált, a nagy sikerű nyári Ajaki Nemzetközi Lakodalmas és Hagományörző Fesztivál társrendezvényét. Első ízben várják a szervezők az érdeklődő vendégsereget itthonról és a határokon túlról egyaránt, a tapasztalat viszont adott, nem hiába a nagyközségeket tartják számon a helyi kulturális élet központjaként. Lesz fogópálinka- és böllérverseny, illetve gumicsizmaverseny, bemutatják a helyi farsangi tradíciókat, a talpalávalót pedig különböző pop- és cigányzenekarok

**I. AJAKI
FARSANGI
DISZNÓTOROS**

szolgáltatják. Érdemes üres hassal menni: a környékbeli hagyományok szerint hurkát, kolbászt, sült hagymás vért, gömböcöt és toros káposztát főznek. Az esemény nagy hangsúlyt fektet a határokon kívüli közösségépítésre, amelyet a közösségi disznótoros szentesít majd meg. A Vereckei-hágó melletti településekkel, Alsóvereckével, Verebessal, valamint Császlóc településekkel egy kulturális és gazdasági együttműködési megállapodást is aláírnak a beregszászi konzul jelenlétében. Legyenek tanúi a messze híres ajaki vendégszeretnek ott, ahol az értékek találkoznak!

Csokikoncert Február 12., március 18., április 15. Budapest, Millenáris

Lehet-e elég korán kezdeni a koncertre járást? A Hungarofest nem, ezért kifejezetten gyerekeknek szervez komoly zenei koncerteket a Millenárison. A vidám dallamok mellett mesekönyvek, arcfestés és sok más játék is kiegészíti a koncertélményt. A klasszikus zene mellett a könnyűzene, a dzsessz és a népzene világával is megismerkedhetnek a kicsik, továbbá drámapedagógiai előadásokkal és olvasóligettel is kiegészül a programkínálat, ahol a kortárs gyermekirodalom színe-javából válogathatnak a családok. A koncert sorozat több állomásból áll, az elsőre február 12-én kerül sor, ahol a fellépő a Jazzation. A formáció hangszerek nélküli többszámú zenével (acappella) varázsolja el a gyerekeket – ehhez az élményhez tökéletesen fog passzolni egy leheletnyi ajándék csokoládé.

Toros- és Pálinkafesztivál Február 16–19. Székesfehérvár, Városháza tér

A Szegedi Toros- és Pálinkafesztivál sikerére tekintettel idén februárban Székesfehérváron is megrendezik az immár hagyományosnak tekinthető téli fesztivált. A rendezvény fontos küldetése, hogy a magyar vidék hagyományos disznótorinak hangulat- és ízvilágát közel hozza a városlakókhoz, akiknek ezek az élmények talán újdonságként hatnak, talán éppen rég elfeledett emlékeket idéznek fel. A fesztiválra látogatók tobzódhatnak a kulináris élvezetekben: toros ételeket ehetnek, füstölt húsarukat, hagyományos vidéki élelmiszereket, jó borokat és pálinkákat kóstolhatnak, majd azokat jutányos áron meg is vásárolhatják. A rendezvény második napján bemutatkoznak a böllércsapatok, a harmadik napon pálinkás malacbúcsúztató lesz. Minden káposztarajongó családnak ajánljuk a fesztivál zárónapján tartott „csalá-

dok káposztafőző versenyét”, amely alatt a gyerekeket népi játékokkal szórakoztatják, hogy a szülők nyugodtan készülhessenek a kulináris kihívásra.

Közösségekben élő múlt Január 24. – március 2. Hagyományok Háza, Budapest

A zalaegerszegi Kézművesek Háza az idei esztendőben ünnepli fennállásának 30. évfordulóját, az év rendezvényeit ennek jegyében tervezték meg. Az évforduló első eseménye a Kézművesek Háza alkotóközösség vezetőinek kiállítása „Közösségek-»

ben élő múlt” címmel nyílt meg január 24-én a Hagyományok Háza időszaki kiállítóterében (Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.). A ház nyolc szakköri közösséget működtet, melyeknek vezetői gyakorlott, szakterületükön, szakmai körökben országszerte ismert és elismert szakemberek. Csuti Tibor vezeti a Népművészet Ifjú Mestere, Népi iparművész– faze- kas szakkört, Dulics Margit kosárfonó szakkört, Fülöpné Sipos Ildikó pedig a Zalai Csipkeműhelyt. Megjelenik még Kiss-Preisinger Anna a Szövő-, Kocsisné Koszorús Anikó a Hímzőstúdióból, továbbá Nagy Katalin a gyöngyészter készítő szakkör vezetőjeként. Nagy Béla és Takács Zsuzsanna Király Zsiga-díjas iparművészek pedig a fafaragó és bőrös szakkört, illetve a Csipkekészítő Kört vezetik.

KÖNYVAJÁNLÓ

Cserny Ákos: A miniszteri felelősség (Complex, Budapest, 2011)

A közhatalom alkotmányjogi felelősségének legjelentősebb eleme a miniszteri felelősség alkotmányos intézménye. A történelemben először ugyanis e jogintézmény került a felelős közhatalom megteremtését szolgáló közjogi gondolkodás előterébe. Alkotmányjogi szempontból – főleg a parlamentáris rendszerekben – azóta is ez a közhatalom felelősségének meghatározó jellegű intézménye, annál is inkább, mert az alkotmányfejlődés során jóformán mindenütt inspirálóan hatott és hat ma is a közhatalom felelősségi rendszerének mind átfogóbb kiépítésére. A könyv ezt tartja szem előtt, amikor elsődleges figyelmet szentel a miniszteri felelősség

összvetőinek, kialakulásának, fejlődésének, érvényesítési eszközeinek, módjainak feltérképezésére.

A jogintézmény a történelem egyes időszakokban, eltérő politikai kultúrák környezetében más-más cél kifejezésére volt hivatott, ennél fogva az esetek többségében egymástól eltérő tartalommal került szabályozásra. A miniszteri felelősség témakörének korrekt bemutatása ezért – az alkotmányjogi szempontú vizsgálatok mellett – nemcsak történeti ábrázolást feltételez, hanem széles körű nemzetközi összehasonlítást, valamint alkotmányelméleti és politológiai elemzést is igényel. A könyv jelentős részben ugyan történeti jellegű, mindazonáltal bőven van mondanivalója a napjaink hazai viszonyairól is.

A monográfia egyik szakmai lektora, Sári János, az MTA doktora, az ELTE professor emeritusa szerint „A szerző tehát a valamikori magyar élő közjog művelőinek tudományos eredményeit – természetesen a korszerű eszmeáramlatok tükrében – hozza vissza az alkotmányosságról való gondolkodásba. Gyökeresen más e felfogás ahhoz képest, ami az elmúlt évtizedekben Magyarországon uralkodóvá vált, s ami a múlttal való teljes szakítás jegyében az alkotmányos intézmények alakítását kizárólag más államok modelljének átvételében látta. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a valamikori élő jog forrásainak felhasználása és az erre épülő alkotmányjogi gondolkodás felidézése nem valamiféle nosztalgia eredménye, hanem az intézményalkotás intellektuális és racionális építő köve Csornyánél.”

IMPRESSZUM || Kiadja a Nemzeti Közigazgatási Intézet || Felelős kiadó Koltányi Róbert főigazgató || A szerkesztőség címe: 1054 Budapest, Alkotmány u. 25. || Tel. 1/882-6812 || Fax 1/882-6848 || E-mail: szerkesztoseg@nki.gov.hu || **Nyomtatja** a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft. || Felelős vezető Majláth Zsolt || Cím: 1085 Budapest, Somogyi B. út 6. || Telefon: 1/266-9290 || Fax: 1/266-5190 || E-mail: kozlony@mhk.hu || **Tördeli** a Grafcom Media Kft. || **Főszerkesztő** Kis Norbert || Szerkesztőségvezető Holtingerné Petró Ildikó || Szerkesztők Dombrovsky Ádám, Nagy Ágnes || Újságírók Órfi József, Tóth Nándor Tamás, Vida Sándor || Közírlés rovat vezetője Bárdos Zita || Szerkesztőségi titkár Koller Hajnal || Terjeszti a Magyar Posta Zrt. || Lapker Zrt. || ISSN 2062-5014 || A lap az ÁROP 2.2.5. Humán erőforrás-gazdálkodás a közigazgatásban projekt keretein belül valósul meg.

ELŐFIZETÉSI INFORMÁCIÓK

A Nemzeti Közigazgatási Intézet kiadásában havonta megjelenő Közzszolgálat című magazin a közigazgatást érintő fontosabb fejleményekről tudósít, erősíti a közzszolgálat tudásbázisát és információs csatornáit. A közigazgatás ezerarcúságát tükrözi a tematikai sokszínűségben, a közpolitikák és a közügyek fontosabb eseményeitől a szakigazgatási specialitásokig. Bővebb információ: elfizetes@nki.gov.hu címen.

ERZSÉBET UTALVÁNY

Az étkezési utalvány

- **Kérje mint munkavállaló**
- **Adja mint munkáltató**
- **Legyen része a sikerben**

Számítanak a mindennapok!
Kattintson weboldalunkra!

www.erszebetutalvany.hu

12

március 16–26.

Budapesti
Tavaszi
Fesztivál

BUDAPEST

NEMZETI
ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM

NEMZETI
FEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

MTVA
Rádió

RÉSZLETES INFORMÁCIÓ:
www.btf.hu

Március 18., Művészetek Palotája
Lajtha: Hortobágy – filmkoncert
Vezényel: Kocmér Balázs
Közreműködik: a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara

Március 18., Művészetek Palotája
Ütős nap
Közreműködik: Amadinda Ütőegyüttes, Gary Burton, Chick Corea, Kocsis Zoltán

Március 18., Uránia Nemzeti Filmszínház
Mihaila Ursuleasa zongoraestje

Március 19., Művészetek Palotája
Gypsy-Indian World Jazz Project
Közreműködik: Szekcsi Lakatos Eszla, Tony Lakatos, Terri Lyne Carrington

Március 20., Uránia Nemzeti Filmszínház
Balázs János zongoraestje

Március 22., Művészetek Palotája
Orosz Nemzeti Zenekar
Vezényel: Mihail Pletnyov

Március 24., Művészetek Palotája
Az I Musici di Roma Virtuál estje

Március 24., Olasz Kulturintézet
Wiener Sängerknaben

Március 28., Művészetek Palotája
Royal Philharmonic Orchestra
Vezényel: Charles Dutoit

Március 16–24., Nemzeti Színház
Nemzetközi Színházi Fesztivál
L'immediat (Franciaország)
Radu Stanca Nemzeti Színház (Nagyszeben)

A KIADVÁNY MEGJELENÉSÉT TÁMOGATJA:

Nemzeti Fejlesztési Összeállítás
www.nemzetifejlesztes.gov.hu
44-26-544-444

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Humán erőforrás-gazdálkodás a központi közigazgatásban
ÁROP-2.2.5

12002

9 772062 501435